

LAS Obsotelje in Kozjansko

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO
OBSOTELJE IN KOZJANSKO**

za programsko obdobje 2021–2027

/lektorirana verzija/

Šmarje pri Jelšah, 25. 10. 2023

Kazalo vsebine

1. OSEBNA IZKAZNICA LAS	3
2. POVZETEK SLR	4
3. OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA, ZAJETEGA V SLR	5
3.1 POVRŠINA	5
3.2 PREBIVALSTVO	6
3.2.1 Število prebivalcev	6
3.2.2 Gostota prebivalstva	6
3.2.3 Starostna struktura prebivalstva	7
3.3 GOSPODARSTVO	7
3.3.1 BDP na prebivalca	7
3.3.2 Stopnja revščine	7
3.3.3 Bruto dodana vrednost	8
3.3.4 Poslovni subjekti	8
3.3.5 Turizem	9
3.4 TRG DELA IN ZAPOSLOVANJE	11
3.4.1 Stopnja zaposlenosti in stopnja brezposelnosti	11
3.4.2 Zaposlovanje	12
3.5 KMETIJSTVO	12
3.5.1 Kratke dobavne verige	13
3.5.2 Ekološko kmetijstvo	13
3.5.3 Dopolnilne dejavnosti	14
3.5.4 Obstoječe oblike sodelovanja	14
3.6 RANLJIVE SKUPINE	15
3.6.1 Vključevanje skupnosti – terenska analitika	18
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN POTENCIALA OBMOČJA LAS, VKLJUČNO Z ANALIZO PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI	19
4.1 SWOT- ANALIZA	19
4.2 POTREBE IN POTENCIAL OBMOČJA	25
5. OPIS SLR, NJENIH CILJEV IN UKREPOV, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV	28
5.1 OPIS CILJEV IN UKREPOV SLR, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV	29
5.1.1 Ukrepi SLR in izbira kazalnikov	32
5.2 OPIS IZVAJANJA PROJEKTOV	39
6. OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR	43
6.1 OPIS POZIVA ZA OBLIKOVANJE LAS IN NAČIN USTANOVITVE LAS	43
6.2 VKLJUČENOST LOKALNIH AKTERJEV V PRIPRAVO SLR IN POSTOPEK PRIPRAVE SLR	44
7. OPIS SISTEMA UPRAVLJANJA LAS, VKLJUČNO Z UPRAVLJANJEM, SPREMLJANJEM IN VREDNOTENJEM, KI DOKAZUJEJO ZMOGLJIVOST LAS ZA IZVAJANJE SLR	46
7.1 OPIS POSTOPKA DOLOČITVE VODILNEGA PARTNERJA LAS IN NAVEDBA KADROVSKIH ZMOGLJIVOSTI, VIROV FINANCIRANJA, IZKUŠENJ IN ZNANJ	46
7.1.1 Osnovni podatki vodilnega partnerja Razvojne agencije Sotla	46
7.1.2 Naloge vodilnega partnerja	48
7.2 OPIS SISTEMA SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA SLR	48
7.3 OPIS NALOG, ODGOVORNOSTI IN POSTOPKOV SPREJEMANJA ODLOČITEV ORGANOV LAS	49
7.3.1 Skupščina LAS	50
7.3.2 Upravni odbor LAS	50
7.3.3 Predsednik LAS	51
7.3.4 Podpredsednik LAS	51
7.3.5 Nadzorni odbor LAS	51
7.3.6 Ocenjevalna komisija	52
8. PRILOGE SLR	53
8.1 PRILOGA: OSNOVNI PODATKI O LAS IN FINANČNI NAČRT, VKLJUČNO S FINANČNO RAZDELITVIJO PO SKLADIH	53
8.2 PRILOGA: INDIKATIVNA LISTA PROJEKTA SODELOVANJA LAS ZA SKLAD ESRR	55

1. OSEBNA IZKAZNICA LAS

Ime LAS	Lokalna akcijska skupina Obsotelje in Kozjansko (LAS Obsotelje in Kozjansko)	
Naslov LAS	Aškerčev trg 24, 3240 Šmarje pri Jelšah	
Naslov varnega elektronskega predala	info.lasok@vep.si	
Elektronski naslov LAS	las.ok@rasotla.si	
Spletna stran LAS	https://www.las-ok.si/	
Vodilni partner LAS	Razvojna agencija Sotla	
Naslov vodilnega partnerja LAS	Aškerčev trg 24, 3240 Šmarje pri Jelšah	
Številka transakcijskega računa LAS	SI 01324-6000000202	
Velikost območja LAS	370 km ²	
Število prebivalcev LAS	31.540 (na dan 01. 01. 2022)	
Vključene občine (naštejte)	Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec, Šmarje pri Jelšah (5)	
Kohezijska regija	Vzhodna	
Financiranje SLR (označite)	<u>EKSRP</u>	<u>ESRR</u>

2. POVZETEK SLR

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko zajema homogeno geografsko in funkcionalno celoto, in povezuje pet občin Obsotelja in Kozjanskega: občine Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah. Skupna zgodovina, potrebe in strateške usmeritve trajnostnega razvoja, območje povezujejo in predstavljajo idealno okolje za izvajanje LEADER/CLLD (Community-Led Local Development) pristopa, ki ima multiplikativne učinke na razvoj podeželskih območij.

Že v samo pripravo Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino Obsotelje in Kozjansko je bila aktivno vključena lokalna skupnost vseh treh sektorjev, s čimer smo zagotovili, da so ukrepi, predvideni za izvajanje SLR prilagojeni specifičnim potrebam, željam in izzivom območja LAS Obsotelje in Kozjansko. Pri snovanju SLR smo izhajali iz lokalnih znanj in virov, ki jih želimo izkoristiti za trajnostni razvoj območja. Verjamemo, da bomo z LEADER/CLLD pristopom omogočili, da se lokalna znanja in viri vključijo v razvojne projekte, kar bo prispevalo k ohranjanju identitete ter kulturne, naravne in nesnovne dediščine podeželja.

V SLR smo predvideli razvoj, ki bo skladen s tremi specifičnimi cilji LAS, ki predvidevajo tudi izvedbene ukrepe:

- CILJ 1: Krepitev trajnostnih oblik (kmetijstva), podjetništva in turizma na območju LAS (sklad EKSRP in ESRR),
 - UKREP 1.1 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma (sklad EKSRP)
 - UKREP 1.2 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik lokalnega podjetništva in turizma (sklad ESRR)
 - UKREP 1.3 Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih produktov in storitev (sklad EKSRP)

- CILJ 2: Razvoj družbene infrastrukture in medgeneracijskih/socialnih storitev (sklad EKSRP in ESRR),
 - UKREP 2.1 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo (sklad EKSRP)
 - UKREP 2.2 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo – medgeneracijsko sodelovanje (sklad ESRR)
 - UKREP 2.3 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost (sklad EKSRP)
 - UKREP 2.4 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost (sklad ESRR)

- CILJ 3: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja
 - UKREP 3.1 Ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti (sklad EKSRP)
 - UKREP 3.2 Boljše varstvo in ohranjanje naravne dediščine na območju LAS (sklad ESRR)
 - UKREP 3.3 Spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja (sklad EKSRP)

Podporo za izvedbo ukrepov znotraj ciljev predvidevamo s pomočjo sofinanciranja dveh skladov: Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

SLR vseskozi upošteva načela pristopa LEADER/CLLD:

- izboljšanje socialnega kapitala na lokalnem območju: SLR, ki temelji na LEADER/CLLD pristopu, spodbuja aktivno vključevanje lokalnih prebivalcev in organizacij v razvojne procese in realizacijo zastavljenih ciljev. SLR tako spodbuja povezovanje, mreženje in sodelovanje v lokalni skupnosti, kar vodi k izboljšanju socialnega kapitala.
- izboljšanje upravljanje: pristop LEADER/CLLD spodbuja lokalno upravljanje in odločanje. SLR se je oblikovala v sodelovanju lokalnih partnerjev, vseh treh sektorjev. Ta vključenost različnih akterjev v proces odločanja omogoča boljše usklajenost in boljše upravljanje lokalnih virov ter projektov.
- izboljšanje rezultatov in učinkov politike: SLR je v celoti prilagojena lokalnim potrebam in posebnostim, kar omogoča boljše usmeritev investicij in projektov.

Z uresničevanjem ciljev in izvedbo ukrepov SLR želimo zagotoviti nadaljnji trajnostni razvoj območja LAS, in sicer z upoštevanjem okoljskih, socialnih in gospodarskih vidikov. S tem želimo doseči ravnovesje med ohranjanjem naravnih virov, spodbujanjem gospodarske rasti in izboljšanjem kakovosti življenja prebivalcev.

3. OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA, ZAJETEGA V SLR

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko zajema homogeno geografsko in funkcionalno celoto, saj povezuje pet občin Obsotelja in Kozjanskega, in sicer občine Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah. Vse našteje občine so tudi obmejne občine, kar jih postavlja pod dodatne posebne razvojne izzive. Obmejna območja se zaradi različnih razlogov soočajo z razvojnim zaostankom na mnogih področjih, ki so relevantna tudi za območje Obsotelja in Kozjanskega. Skupni razvojni izzivi so občine na območju Obsotelje in Kozjanskega že leta 2008 spodbudili k partnerskem sodelovanju in oblikovanju LAS na območju, kar je omogočilo izvedbo skupnih razvojnih projektov z namenom zmanjševanja razvojnega zaostanka in dviga ravni kvalitete življenja lokalnega prebivalstva (Regionalni razvojni program (RRP) Savinjske razvojne regije 2021-2027, 2022) ter omogočilo **dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju na različnih področjih (23 projektov iz sklada EKSRP in 10 iz sklada ESRR ter 11 projektov sodelovanja LAS).**

Pri pridobivanju podatkov za analitični del SLR smo se posluževali statističnih podatkov, ki so na voljo na Statističnem uradu RS, Zavodu za zaposlovanje, AJPES-u, Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, spletnih straneh ministrstev (MKGP, MNVP), občin in javnih zavodov na območju in drugih inštitucij.

LAS Obsotelje in Kozjansko je v aprilu 2023 pričela s pripravo Strategije lokalnega razvoja na območju občin Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah za programsko obdobje 2021 – 2027. V času priprave SLR smo k sodelovanju na lokalnem nivoju in k javni razpravi povabili predstavnike javnega, gospodarskega in socialnega sektorja, s katerimi smo na tematsko vodenih delavnicah skupaj opredelili potrebe, predloge in priložnosti na območju LAS, ki so bili osnova za pripravo SLR.

V pripravo strategije so bili aktivno vključeni za:

- področje kulturne dediščine: Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec, občine in ZRSKD, občine na območju LAS,
- področje naravne dediščine: ZRSVN in Kozjanski park, občine na območju LAS,
- področje turizma: RA Sotla in predstavniki turizma na območju,
- področje podjetništva: RA Sotla in OOO Šmarje,
- okoljska infrastruktura: občine na območju LAS in OKP Rogaška Slatina,
- področje kmetijstva: KGZ Celje, ZGS Celje,
- področje zaposlovanja in brezposelnosti: Zavod RS za zaposlovanje,
- področje izobraževanja in vseživljenjskega učenja: izobraževalne inštitucije, Ljudska univerza Rogaška Slatina, knjižnice.

3.1 POVRŠINA

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko zajema pet občin na območju upravne enote Šmarje pri Jelšah s številnimi naravnimi in ekonomskimi viri ter bogato naravno in kulturno dediščino (regijski park, gozdni rezervati, reke s pritoki, zavarovani spomeniki, zgradbe). Na njem živi 31.540 prebivalcev in prebivalk ter se razprostira na 370 km², kar predstavlja 16,08 % površine Savinjske regije in 1,83 % vse površine Republike Slovenije. Občine se po površini razlikujejo; geografsko največja je občina Šmarje pri Jelšah (108 km²), najmanjša pa občina Rogatec (40 km²). Strategija prostorskega razvoja Slovenije¹ uvršča naselji Šmarje pri Jelšah in Rogaško Slatino med središča regionalnega pomena in ju opredeljuje kot somestje, kar pomeni, da gre za medsebojno povezanost naselij, v katerih se dejavnosti razporejajo po načelu dopolnjevanja funkcij. Nobeno naselje na območju LAS ne presega več kot 10.000 prebivalcev in nima statusa mestnega naselja (SURS, 2023).

¹ Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04)

CELOTNA POVRŠINA	Površina (km ²) - 1. januar	Število naselij
Kozje	90	23
Podčetrtek	61	26
Rogaška Slatina	71	41
Rogatec	40	9
Šmarje pri Jelšah	108	77
LAS Obsotelje in Kozjansko	370	176
Slovenija	20.271	6.036

Tabela 1: Površina občin in število naselij (letno), vir: SURS², 2023.

3.2 PREBIVALSTVO

3.2.1 Število prebivalcev

Število prebivalcev občin LAS Obsotelje in Kozjansko se je leta 2022 v primerjavi z letom 2014 povečalo za 798 ljudi, pri čemer je število žensk nekoliko upadlo, moških pa naraslo. Tako je v letu 2022 na območju LAS Obsotelje in Kozjansko živelo 31.540 prebivalcev, od tega 16.147 moških in 15.393 žensk. Največ prebivalcev ima občina Rogaška Slatina (11.438), najmanj pa občina Kozje (3.029) (SURS, 2023). **Predvidevamo, da je dvig števila prebivalcev pripisati slovenskemu trendu naseljevanja ljudi v odročnejših podeželskih naseljih, kjer so cene nepremičnin in stroški bivanja nižji kot v urbanih območjih, hkrati pa imajo zagotovljene vse osnovne storitve, ki jih potrebujejo za bivanje (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).**

PREBIVALSTVO PO SPOLU	2014			2022		
	Prebivalstvo - SKUPAJ	Moški	Ženske	Prebivalstvo - SKUPAJ	Moški	Ženske
Kozje	3.114	1.564	1.550	3.029	1.534	1.495
Podčetrtek	3.318	1.683	1.635	3.657	1.875	1.782
Rogaška Slatina	10.981	5.484	5.497	11.438	5.953	5.485
Rogatec	3.115	1.552	1.563	3.055	1.578	1.477
Šmarje pri Jelšah	10.214	5.031	5.183	10.361	5.207	5.154
LAS Obsotelje in Kozjansko	30.742	15.314	15.428	31.540	16.147	15.393
Slovenija	2.061.085	1.020.874	1.040.211	2.107.180	1.057.695	1.049.485

Tabela 2: Prebivalstvo po spolu in občinah v letih 2014 in 2022 (letno), vir: SURS, 2023.

3.2.2 Gostota prebivalstva

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko prevladuje nižja gostota prebivalstva in velika razpršenost naselij v primerjavi s celotno Slovenijo, kar gre pripisati večinoma hribovitemu oziroma gričevnatemu reliefu (RRP Savinjske razvojne regije 2021-2027, 2022). Najbolj zgoščeno poseljena je občina Rogaška Slatina, in sicer 160 prebivalcev na km², najbolj razpršena in redka poselitev pa je značilna za občino Kozje s 34 prebivalci na km². Za primerjavo je povprečna gostota poselitve v Sloveniji 104 prebivalci na km², na območju LAS Obsotelje in Kozjansko pa 86 prebivalcev na km². Višjo gostoto prebivalstva od slovenskega in subregionalnega povprečja je v letu 2022 imela samo občina Rogaška Slatina (160 prebivalcev na km²) (SURS, 2023).

² Statistični urad Republike Slovenije (SURS), <https://www.stat.si/statweb>

GOSTOTA PREBIVALSTVA (preb. / km ²)	2014	2022
Kozje	34,7	33,7
Podčetrtek	54,8	60,4
Rogaška Slatina	153,6	160,3
Rogatec	78,7	77,3
Šmarje pri Jelšah	94,8	96,2
LAS Obsotelje In Kozjansko	83,32	85,58
Slovenija	101,7	103,9

Tabela 3: Gostota prebivalstva v letih 2014 in 2022 (letno), vir: SURS, 2023.

3.2.3 Starostna struktura prebivalstva

Podatki o staranju prebivalstva prikazujejo razmerje med deležema starejšega in mlajšega prebivalstva. Podobno kot v Sloveniji, se tudi na območju LAS Obsotelje in Kozjansko prebivalstvo stara – v primerjavi med leti 2014 in 2022, je opaziti, da je delež prebivalcev nad 65 let in več narasel, medtem ko je delež mlajših od 15 let za razliko od celotne Slovenije, na območju LAS upadel. Najpomembnejša razloga za staranje prebivalstva sta upadanje rojstev in podaljševanje življenjske dobe prebivalcev. Zadnji podatki iz leta 2021 o naravnem prirastu na območju kažejo, da je prirast negativen na območju celotnega LAS Obsotelje in Kozjansko, razen v občini Kozje, kjer je enak 0 (SURS, 2023). [Opaziti je tudi slabšo izobrazbeno in starostno strukturo na podeželju ter staranje prebivalstva na kmetijah](#) (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALSTVA V DELEŽU	2014			2022		
	Delež prebivalcev, starih 0-14 let (%)	Delež prebivalcev, starih 15-64 let (%)	Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	Delež prebivalcev, starih 0-14 let (%)	Delež prebivalcev, starih 15-64 let (%)	Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)
Kozje	14,2	67,2	18,6	13,8	64,4	21,8
Podčetrtek	14,8	68,2	17	16	63,3	20,7
Rogaška Slatina	15,1	68,9	16	13,9	66,2	19,9
Rogatec	14,8	70,1	15,1	14,3	67,3	18,4
Šmarje pri Jelšah	16,9	66,1	16,9	16,4	63,4	20,2
LAS Obsotelje in Kozjansko	15,16	68,1	16,72	14,88	64,92	20,2
Slovenija	14,6	67,9	17,5	15,1	63,8	21,1

Tabela 4: Starostna struktura prebivalstva v deležih v letih 2014 in 2022 (letno), vir: SURS, 2023.

3.3 GOSPODARSTVO

3.3.1 BDP na prebivalca

Podatki kažejo, da je pandemija Covid-19 v Sloveniji v začetku leta 2021 še vedno imela negativne učinke na poslovanje določenih storitvenih dejavnosti. Kljub pandemiji je po aktualnih podatkih SURS opazna rast BDP na prebivalca tako v Savinjski regiji (22.014 EUR v letu 2021), kot tudi na državni ravni (24.770 EUR v letu 2021). Predvidevamo, da je BDP na območju LAS Obsotelje in Kozjansko primerljiv z regionalnim, a še vedno pod povprečjem države.

Povprečna bruto plača na zaposleno osebo je na območju LAS v letu 2022 znašala 1.669,59 EUR (+26,37 % glede na leto 2014), medtem ko je bila v Savinjski regiji (1.824,96 EUR) in na državni ravni (2.023,92 EUR) nekoliko višja. V primerjavi z letom 2014 se je povprečna bruto plača na zaposleno osebo v letu 2022 zvišala za 440,21 EUR, kar gre pripisati tudi rasti cen osnovnih življenjskih potrebščin (SURS, 2023).

3.3.2 Stopnja revščine

Stopnja tveganja revščine je odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih, katerih ekvivalentni razpoložljivi dohodek (po socialnih transferjih) je nižji od praga tveganja revščine. Prag tveganja revščine je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega dohodka v državi.

Edini dostopni podatki prikazujejo stanje na ravni Savinjske statistične regije, tako bomo za interpretacijo uporabili te podatke. Znotraj Savinjske statistične regije se stopnja tveganja socialne ogroženosti, stopnja tveganja revščine in stopnja tveganja resne materialne ogroženosti po zadnji gospodarski krizi sicer zmanjšuje, še vedno pa je višja od slovenskega povprečja (SURS, 2023). Prag tveganja revščine v Sloveniji je za enočlansko gospodinjstvo v letu 2023 znašal 827 EUR na mesec oz. je bil 56 EUR višji kot leto prej. Z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, je živelo približno 34.000 prebivalcev Savinjske regije in 252.000 prebivalcev Slovenije (SURS, 2023).

3.3.3 Bruto dodana vrednost

Ker ni podatkov na ravni LAS, lahko interpretiramo podatke na ravni Savinjske statistične regije, tako je regija v letu 2021 ustvarila 5.006 milijonov evrov bruto dodane vrednosti (BDV) oz. 10,9 % BDV Slovenije (11,27 % leta 2014) (SURS, 2023).

Bruto dodana vrednost (v mio EUR)	Mio EUR (fiksni tečaj 2007)		
	2014	2020	2021
Savinjska regija	3.665	4.538	5.006
Slovenija	32.532	41.569	45.880

Tabela 5: Bruto dodana vrednost v mio EUR za leto 2014, 2020 in 2021, vir: SURS, 2023.

Iz podatkov Regionalnega razvojnega programa Savinjske razvojne regije 2021–2027³ v strukturi regionalne BDV prevladujejo predelovalne dejavnosti, podpovprečen v primerjavi s Slovenijo je delež storitvenih in drugih dejavnosti. K regionalni BDV so približno 37,1 % prispevale predelovalne dejavnosti, rudarstvo in druga industrija, od tega kar 30,9 % samo predelovalna dejavnost, sledijo storitvene in druge dejavnosti z 31,7 % ter gostinstvo, trgovina in promet z 21,4 %. Gradbeništvo prispeva 6,9 %, kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo pa 2,8 % regionalnega BDV.

Glede na podatke Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES⁴), so v letu 2022 družbe Savinjske regije glede na kazalnik produktivnosti zaostajale za Slovenijo; njihov zaposleni je v povprečju preteklega leta ustvaril dobro desetino nižjo neto dodano vrednost od slovenskega povprečja. V primerjavi z letom prej se je ta zaostanek še nekoliko povečal. Regijske družbe močno prednjačijo po kazalnikih donosnosti, saj z razpoložljivim kapitalom in sredstvi ustvarijo precej več neto dodane vrednosti kot v povprečju družbe v Sloveniji.

3.3.4 Poslovni subjekti

V primerjavi med leti 2014 in 2022 je opaziti, da se je na območju LAS Obsotelje in Kozjansko povečalo tako število gospodarskih družb (za 364), kot tudi samostojnih podjetnikov (za 735), kar omogoča številne možnosti mreženja in oblikovanja poslovnih in razvojnih partnerstev, ter nudi nova delovna mesta in dodatne zaposlitve (tudi za ranljive skupine). V občini Podčetrtek je nekoliko presenetljivo zaznati upad, in sicer je bilo tam leta 2022 manj gospodarskih družb (29) in samostojnih podjetnikov (61) kot leta 2014. Največji porast gospodarskih družb (dodatnih 432) in samostojnih podjetnikov (573 več) beležimo v občini Rogaška Slatina (AJPES, 2014 in 2022). Gospodarske družbe in samostojni podjetniki so pomembni nosilci gospodarskega razvoja predvsem v urbanih območjih, njihov vpliv pa je vedno bolj čutili tudi na podeželskih območjih LAS, **kljub slabim prometnim povezavam in infrastrukturi**. Delovanje institucij ostaja izziv: odnos ljudi do podjetništva sicer postaja vse bolj pozitiven, a hkrati odprtost družbe do sprememb, novih idej in globalizacije ostaja razmeroma nizka, podobno tudi učinkovitost države pri spodbujanju razvoja. **Prav tako ostaja velik izziv neskladje med ponudbo in potrebami na trgu dela, ter posledično pomanjkanje delovnih mest. Še vedno se kaže tudi precej nizka ozaveščenost o razvojnih trendih v gospodarstvu in tudi na splošno (npr. izzivi novih tehnologij, digitalizacija, robotizacija, umetna inteligenca, itd.). Kljub naštetemu pa je na območju LAS možno opaziti hitro prilagodljiv podjetniški sektor.** Porast števila poslovnih subjektov na območju LAS je v delu verjetno tudi posledica spodbud za samozaposlovanje, kaže pa se tudi dobra in hitra prilagodljivost podjetniškega sektorja, predvsem po Covid-19 krizi (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

Po podatkih Ebonitete.si⁵ lahko glede na aktivnosti pri iskanju zaposlenih na trgu dela ocenimo, da sta bila v letu 2021 največja zaposlovalca na območju LAS Jagros d.o.o. in Steklarna Rogaška d.d. Pomembni nosilci gospodarskega razvoja in zaposlovanja na območju so večja podjetja, če naštejemo nekatera med njimi: Steklarna Rogaška Slatina d.o.o., Kozmetika Afrodita d.o.o., Terme Olimia d.d., Jagros d.o.o., GIC Gradnje d.o.o., Pišek-Vitli Krpan d.o.o., Rajmax d.o.o., Petek proces d.o.o. ... **Številna izmed njih so nastala z nadaljevanjem družinskih podjetij in obrti in delujejo na območju LAS že daljše časovno obdobje.**

³ Regionalni razvojni program (RRP) Savinjske razvojne regije 2021-2027, marec 2022

⁴ Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), <https://www.ajpes.si/>

⁵ Ebonitete.si, <https://www.ebonitete.si/>

Pomemben vidik sodobnega podjetništva je tudi uvajanje načel krožnega gospodarstva in urejeno ločeno zbiranje odpadkov. Na območju LAS je urejena deponija v Tuncovcu, kjer je bil vzpostavljen tudi prvi Center ponovne uporabe v Sloveniji.

PRAVNE OSEBE PO PRAVNOORGANIZACIJSKI OBLIKI	Gospodarske družbe 2014	Samostojni podjetniki 2014	Gospodarske družbe 2022	Samostojni podjetniki 2022
Kozje	11	19	82	134
Podčetrtek	103	243	74	182
Rogaška Slatina	8	29	440	602
Rogatec	13	73	66	126
Šmarje pri Jelšah	391	425	238	480
LAS Obsotelje in Kozjansko	526	789	900	1524

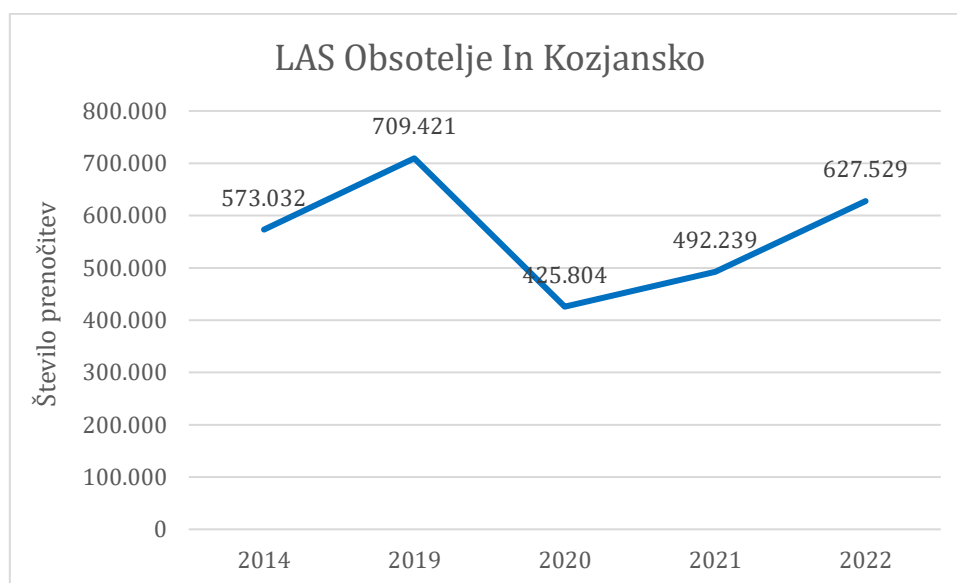
Tabela 6: Poslovni subjekti v poslovnem registru Slovenije po občinah in po skupinah, po četrtletjih, vir: AJPES, podatki na dan 31.12.2014 in 31.12.2022.

3.3.5 Turizem

Območje LAS ima vrsto kulturnih in naravnih vrednost, turističnih atrakcij (stolpi, razgledišča) in celovito zdraviliško/wellness ponudbo, kar ga je zadnja leta pozicioniralo kot eno vodilnih slovenskih turističnih destinacij. Vsekakor pa trajnostni turistični razvoj zahteva vedno nove pristope ter razvoj novih produktov in storitev na območju (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023). Poleg tega se lahko območje LAS pohvali z raznoliko kulinarično ponudbo lokalnih jedi in produktov ter vzpostavljeno in razvijajočo infrastrukturo za »outdoor« turizem oziroma zeleni turizem ter s številnimi dostopnimi športnimi površinami (kolesarske poti, pohodne poti, fitnesi na prostem, poti za ježdenje, tematske poti, itd.).

Turistični središči Rogaška Slatina in Podčetrtek, ki imata tudi status vodilne turistične destinacije, strmita k sistematičnemu razvoju trajnostnega butičnega turizma (digitalizacija turistične ponudbe, razvoj produktov, povezovanje ponudbe, izobraževanja, digitalno inoviranje kulturne dediščine ...), prav tako je trend inovativnih pristopov v turizmu in individualne obravnave turistov zaslediti tudi v ostalih občinah. V primerjavi s turističnimi središči je na obrobjih turističnih centrov slabše razvita dodatna turistična ponudba. Območje LAS bo razvoj turizma zagotovo nadaljevalo v smeri razvoja trajnostnega butičnega turizma ob hkratnem ohranjanju narave preko vodilnih destinacij ter povezovanji s Turistično-informacijskimi centri, turističnimi ponudniki in drugimi turističnimi deležniki. S tem bi se zmanjšala slaba povezanost ponudnikov in s tem povezana razpršena turistična ponudba območja. Prav tako bi v ospredje lažje prišli vsi še neizkoriščeni potenciali za razvoj trajnostnih produktov in doživetij (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko lahko v letih 2020 in 2021 zaznamo upad prihoda in prenočitev turistov v primerjavi z letom 2019, kar je posledica pandemije Covid-19, a leto 2022 ponovno obrača trend v pozitivno smer, tako lahko v letu 2022 ponovno opazimo porast števila turistov in nočitev, ki so v povprečju vseh petih občin že višji kot pred Covid-19 (SURS, 2023), kar lahko ob prevelikem številu obiskovalcev na manjših turističnih točkah povzroča potencialne motnje za živali in lokalno prebivalstvo.

Slika 1: Prenočitve turistov na območju LAS Obsotelje in Kozjansko v letih 2014, 2020, 2021 in 2022, vir: SURS, 2023.

Prenočitvene zmogljivosti območja LAS Obsotelje in Kozjansko so od leta 2014 (4.401) do leta 2022 (5.490) ves čas približno enakomerno naraščale, z izjemo v letu 2020, kar je zopet posledica Covid-19 ukrepov (SURs, 2023).

TURIZEM	Prenočitvene zmogljivosti				Prihodi turistov			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Kozje	/	82	105	105	/	1.507	3.041	2.845
Podčetrtek	2.837	2.743	2.706	2.687	129.233	90.011	103.538	136.923
Rogaška Slatina	2.345	2.355	2.251	2.399	58.208	33.434	46.569	47.532
Rogatec	166	153	169	152	1.637	1.023	1.594	1.941
Šmarje pri Jelšah	85	93	/	147	746	1.372	/	3.297
LAS Obsotelje in Kozjansko	5.433	5.426	5.231	5.490	189.824	127.347	154.742	192.538
Savinjska regija	/	17.238	16.892	19.316		368.361	432.985	534.319
Slovenija	187.827	182.028	182.136	190.787	6.229.573	3.065.085	4.003.682	5.868.138

Tabela 7: Prenočitvene zmogljivosti in prenočitve turistov v letih 2019, 2020, 2021 in 2022, vir: SURs, 2023.

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je bilo v letu 2022 registriranih 790 enot kulturne dediščine⁶: tako imamo na območju LAS registrirana dva spomenika državnega pomena (Muzej na prostem Rogatec in Marijina cerkev na Sladki Gori) ter preostale spomenike lokalnega pomena (npr. Kalvarija s cerkvijo Svetega Roka v Šmarju pri Jelšah, grad Podsreda, zdraviliški park v Rogaški Slatini, samostan Olimje), ki predstavljajo atrakcije območja LAS in najzanimivejše turistične točke.

Med pomembnejše enote naravne dediščine in ekološko pomembna območja LAS Obsotelje in **Kozjansko** prištevamo **Kozjanski park**, ki je sprejet v mednarodno mrežo biosfernih območij v okviru programa MAB (Man and Biosphere), **krajinski park Boč-Donačka Gora** ter **Vonarsko jezero**, za katera so predvidena dodatna vlaganja in nadaljnji turistični razvoj (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

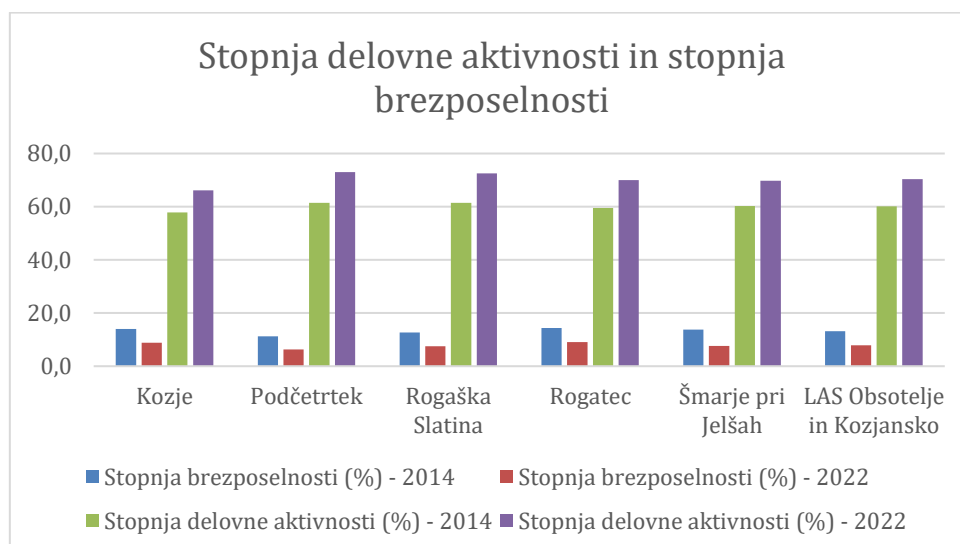
⁶ Ministrstvo za kulturo, ISeD portal kulturne dediščine, 2023

3.4 TRG DELA IN ZAPOSLOVANJE

3.4.1 Stopnja zaposlenosti in stopnja brezposelnosti

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je bilo v letu 2022 po občini delovnega mesta 11.369 delovno aktivnih prebivalcev (+11,35 % glede na leto 2014). Stopnja delovne aktivnosti v letu 2022 narašča v primerjavi z letom 2014 tako na območju LAS, kot tudi na območju celotne Slovenije. Vendar je bila leta 2022 stopnja delovne aktivnosti na območju LAS nad slovenskim povprečjem (za 1,7 %) Podatki pridobljeni s Statističnega urada Republike Slovenije kažejo, da je bilo tako v letu 2014 (6009 oseb) kot tudi v letu 2022 (6240 oseb) na območju LAS največ delovno aktivnega prebivalstva starega od 35 do 49 let. Velik porast je možno opaziti tudi pri starostnih skupinah 55-59 in 60-64, saj se je v tej starostni skupini število delovno aktivnih prebivalcev v letu 2022 v primerjavi z letom 2014 povečalo za 1.121 oseb (SURs, 2023). Predvidevati gre, da je povišanje odziv na trend staranje prebivalstva.

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko se je stopnja registrirane brezposelnosti v letu 2022 znižala za 5,3 % v primerjavi z letom 2014 in je znašala 7,9 %, kar je še vedno nekoliko nad slovenskim povprečjem in nad povprečjem Savinjske statistične regije (SURs, 2023). Območje LAS se tako še vedno srečuje z dokaj visoko stopnjo registrirane brezposelnosti, ki je [povezana z neskladjem med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela](#) in z veliko dnevno migracijo v druge, večje zaposlitvene centre oziroma kraje. Velik problem predstavlja struktura brezposelnih, saj ti v večini nimajo primernih kvalifikacij in znanj z vidika potreb delodajalcev. [Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko primanjkuje delavcev s poklicno izobrazbo, saj se vedno večje število mladih odloča za nadaljevanje študija na smereh, ki so redko na listi deficitarnih poklicev.](#) Veča se delež izobraženih mladih, ki imajo visoko stopnjo izobrazbe, vendar ne najdejo dela v lokalnem okolju, zato odhajajo iskati delovna mesta v druge regije. S tem pojavom se slabšata ekonomska moč in kadrovski potencial območja, na dolgi rok pa bo to pustilo posledice v razvoju območja (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

Slika 2: Stopnja delovne aktivnosti in stopnja brezposelnosti po občinah v letih 2014 in 2022, vir: SURs, 2023.

Kot že omenjeno je za območje LAS Obsotelje in Kozjansko značilen visok delež delovnih migracij. Glede na podatke Statističnega urada Republike Slovenije je opaziti, da je delež delovnih migrantov, ki delajo zunaj občine prebivališča, v letu 2022 večji kot v letu 2014 (za 4,2 %), medtem ko se je delež delovnih migrantov, ki delajo v občini prebivališča v letu 2022 zmanjšal v primerjavi z letom 2014 (za 4,2 %) (SURs, 2023).

3.4.2 Zaposlovanje

Glede na registriran poklic zadnje zaposlitve v letu 2022, je opaziti, da se struktura brezposelnih oseb na območju LAS Obsotelje in Kozjansko v primerjavi let 2014 in 2022 ni bistveno spremenila. V registru brezposelnih oseb, je bilo tako glede na opravljanje zadnjega poklica leta 2022 na prvem mestu najti sestavljavce električne in elektronske opreme, delavce za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, sledili so tajniki, prodajalci in drugi delavci za preprosta dela (ZRSZ, 2023). Na območju LAS so prebivalcem na voljo številne možnosti formalnega in neformalnega izobraževanja, kar omogoča lažje prehajanje med zaposlitvami in pridobivanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter drugih znanj (npr. OOO, LURS, ZRSZ, itd.).

NAJPOGOSTEJŠIH 10 POKLICEV V LETU 2014 GLEDE NA REGISTRIRAN SKP POKLIC ZADNJE ZAPOSLOTITVE NA OBMOČJU LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO	NAJPOGOSTEJŠIH 10 POKLICEV V LETU 2022 GLEDE NA REGISTRIRAN SKP POKLIC ZADNJE ZAPOSLOTITVE NA OBMOČJU LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO
1. Prodajalci	1. Sestavljavci električne in elektronske opreme
2. Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n.	2. Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n.
3. Tajniki	3. Tajniki
4. Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah	4. Prodajalci
5. Sestavljavci električne in elektronske opreme	5. Drugi delavci za preprosta dela, d. n.
6. Natararji	6. Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah
7. Drugi delavci za preprosta dela, d. n.	7. Natararji
8. Komericalni zastopniki za prodajo ipd.	8. Komericalni zastopniki za prodajo ipd.
9. Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo	9. Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo
10. Sestavljavci strojev, naprav in izdelkov, d. n.	10. Vozniki osebnih vozil, taksijev in lahkih dostavnih vozil

Tabela 8: Registrirane brezposelne osebe po SKP poklicu zadnje zaposlitve, vir: ZRSZ⁷, 2023.

3.5 KMETIJSTVO

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko se lahko pohvali z dobrimi pogoji za ekološko kmetovanje in lokalno samooskrbo, z dobro razvitim vinogradništvom, čebelarstvom, sadjarstvom in zeliščarstvom ter kakovostno lokalno pridelano in predelano hrano.

Vsakah 10 let se v Sloveniji izvede statistični popis kmetijstva in na ta način ugotovi strukturne spremembe, ki se zgodijo znotraj posameznih panog. Podatki zadnjega popisa o rabi zemljišč in številu živine iz Popisa kmetijstva na ravni Slovenije za leto 2020, ko je bil izveden zadnji uradni popis, kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev (KMG). Povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 7,0 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar je za četrtno več kot leta 2000 (5,6 ha/KMG). Velikostna struktura kmetijskih gospodarstev se izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha KZU, glede na leto 2000 več kot podvojilo. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo že več kot tretjino (34 %) vseh KZU, kar je 17 odstotnih točk več kot leta 2000. V povprečju je eno živinorejsko gospodarstvo v letu 2020 redilo 9,1 glave velike živine (GVŽ), kar je za 3 GVŽ več kot leta 2000. Tudi velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 izboljšala. Število gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %. Ta gospodarstva redijo 56 % vseh GVŽ, kar je za 22 odstotnih točk več kot leta 2000 (SURS, 2023). Podobne trende lahko prenesemo tudi na območje LAS, kjer nekatera področja kmetijstva podrobneje opredeljujemo v spodnjih pod poglavjih.

V letu 2010 je bilo na območju LAS Obsotelje in Kozjansko v uporabi 13.348 kmetijskih zemljišč, medtem ko je to število v letu 2020 upadlo na 13.210. Na ravni celotne Slovenije se je število kmetijskih gospodarstev znižalo, medtem ko je število kmetijskih zemljišč v uporabi na ravni države naraslo. Kljub temu pa je med posameznimi občinami možno opaziti, da se glede na Popis kmetijskih gospodarstev za leti 2010 in 2020 povečuje število kmetijskih zemljišč v uporabi v Občinah Podčetrtek (za 46), Rogatec (za 16) in Šmarje pri Jelšah (za 6) (SURS, 2023).

⁷ Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ)

KMETIJSKA GOSPODARSTVA IN SKUPNI KZU	2010		2020	
	Število kmetijskih gospodarstev	Kmetijska zemljišča v uporabi [KZU]	Število kmetijskih gospodarstev	Kmetijska zemljišča v uporabi [KZU]
Kozje	490	3.201	453	2.996
Podčetrtek	385	2.142	374	2.188
Rogaška Slatina	520	2.340	497	2.339
Rogatec	234	815	201	831
Šmarje pri Jelšah	866	4.850	781	4.856
LAS Obsotelje in Kozjansko	2.495	13.348	2.296	13.210
Slovenija	74.455	474.432	67.576	474.633

Tabela 9: Kmetijska gospodarstva in skupna kmetijska zemljišča v letih 2010 in 2020, vir: SURS, 2023.

Na območju LAS lahko opazimo trend širjenja kmetij nad 10 hektarjev obdelovalne površine (najem, nakup), saj se je število le-teh povečalo za 437 v primerjavi z letom 2010, medtem ko število KZU v manjših velikostnih razredih upada. Enak trend je opaziti tudi na ravni celotne Slovenije (SURS, 2023). Proces prestrukturiranja kmetijstva v smeri specializiranih kmetij teče vzporedno z vlaganjem sredstev v kmetijska gospodarstva (investiranje s pomočjo nepovratnih sredstev). [Ljudje, ki se s kmetovanjem ukvarjajo kot primarno dejavnostjo, so bili iz ekonomskih razlogov, preobsežne birokracije in slabe informiranosti na področju pridobivanja nepovratnih sredstev primorani povečati obdelovalne kmetijske površine ali pa enostavno opustiti kmetovanje](#) (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023). [Prav tako se na območju LAS kaže izginjanje habitatov in zaraščanje obdelovalnih površin zaradi opuščanja obdelave zemlje.](#)

3.5.1 Kratke dobavne verige

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je primer dobre prakse skrajšanja dobavnih verig pet živilskih trgovin Kašča, ki so nastale v sodelovanju Kmetijske zadruge Šmarje in trgovine Mercator. Predvsem Kašča Šmarje ima na voljo bogato ponudbo kakovostnih in lokalnih domačih izdelkov. [Primer dobrih praks na območju LAS Obsotelje in Kozjansko so tudi lokalne tržnice \(npr. Mestna tržnica Rogaška Slatina, redna mesečna tržnica na prostem v Šmarju pri Jelšah\), trgovina lokalnih izdelkov na gradu Podsreda, omeniti pa gre tudi vrsto lokalnih kulturnih in umetniških prireditev ter dogodkov, ki spodbujajo prodajo lokalnih pridelkov, izdelkov \(Praznik kozjanskega jabolka, Lovrenčev sejem, Likof na taberhi in podobno\) \(podatki pridobljeni iz analitike delovanja LAS Obsotelje in Kozjansko 2014-2020, 2023\).](#)

V času po epidemiji COVID-19 se je ob prodaji na domu, okrepila tudi spletna prodaja, ki še vedno ni organizirana, ampak je v večini primerov domena posameznega ponudnika. So pa v tem času vzpostavili tudi prodajo v avtomatih, tako na območju najdemo avtomat z ribami iz ribogojnice G₂O in avtomat s suhomesnatimi izdelki kmetije Goručan v Šmarju pri Jelšah (podatki pridobljeni iz analitike delovanja LAS Obsotelje in Kozjansko 2014-2020, 2023).

Še vedno pa za območje ostaja velik izziv krajšanje dobavnih verig ter [boljše povezovanje in skupno trženje lokalnih ponudnikov, sektorjev in generacij](#) (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

3.5.2 Ekološko kmetijstvo

Trg ekoloških živil se je v zadnjem desetletju močno razvil in dosegal visoke letne rasti, od 10 do 15 % letno. To dokazujejo tudi podatki o vedno večjih povpraševanju in potrošnji ekoloških živil med potrošniki. Potrošniki danes kupujejo več ekoloških živil, kot so jih pred dvema letoma. Prav tako se bo ta trend predvidoma nadaljeval v prihodnosti. Večina anketiranih vsaj občasno kupuje ekološka živila – le 23 % jih ne kupuje niti na letni ravni. Kljub temu pa se ekološka živila kupujejo redkeje kot druga živila – večina jih kupuje nekajkrat mesečno, živila v splošnem pa nakupujejo na tedenski ravni. Potrošniki so opazili povečanje ponudbe ekoloških živil v zadnjih dveh letih in menijo, da se bo ta trend nadaljeval⁸.

Čeprav je bil v letu 2021 potrjen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu, ki med drugim krepi nadzor nad upoštevanjem Uredbe o zelenem javnem naročanju, je na območju LAS Obsotelje in Kozjansko še vedno mogoče opaziti vrzel za trženje ekoloških živil. Prav v javnih zavodih je še veliko neizkoriščenega potenciala za take vrste sodelovanja. Vendar zaradi meril javnih naročil, pri čemer je v večji meri glavni dejavnik cena, še vedno prevladujejo uvožena ekološka živila. Na državni ravni je že mogoče opaziti spremembe v deležih ekoloških živil slovenskega porekla v šolah in vrtcih. Ta je pred spremembo znašal 16,4 %, medtem ko po spremembi znaša

⁸ Analiza trga z ekološkimi živilii v Republiki Sloveniji - končno poročilo projektne naloge (2022)

23,9 %⁹. Kot ključne ukrepe za povečanje obsega slovenskih ekoloških živil v javnih zavodih lahko opredelimo podporno okolje za aktivno povezovanje ponudnikov (skupen nastop kmetov za zagotavljanje večje količine, pestrosti in kontinuitete dobave ekoloških živil) ter ponudnikov z javnimi zavodi (ažurno informiranje javnih zavodov o ponudbi ekoloških živil), spremembe v sistemu javnega naročanja (vrednotenje slovenskega porekla), subvencioniranje nabave ekoloških živil ter ne nazadnje tudi izobraževanje osebja, ki je v javnih zavodih vključeno v sistem naročanja živil in priprave prehrane (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

EKOLOŠKE KMETIJE	2014	2022 (100% eko + delno eko)
Kozje	38	23
Podčetrtek	15	27
Rogaška Slatina	22	15
Rogatec	12	9
Šmarje pri Jelšah	10	10
LAS Obsotelje in Kozjansko	97	84
Vse EK kmetije v Sloveniji	3.299	3.576

Tabela 10: Število ekoloških kmetij, vir: ARSKTRP¹⁰, M. Zupančič, KGZS¹¹ – Zavod CE (2014-2021) in MKGP¹² (2022).

Kmetijstvo na območju LAS Obsotelje in Kozjansko se sooča z določenimi razvojnimi težavami, predvsem zaradi omejenih območij za kmetovanje. Velik del LAS namreč sodi med eno izmed štirih biosfernih območij v Sloveniji, hkrati velik del območja LAS sodi v NATURA 2000 zavarovano območje. Številne kmetijske dejavnosti vplivajo na degradiranost in onesnaženje nekaterih vodotokov in ranljivih območij (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023) (površina NATURE 2000 10.945 ha. Največji delež NATURA 2000 območja zajema Občino Kozje z 79,55 %, sledi Občina Podčetrtek z 34,67 %). Čeprav to omogoča dodano vrednost LAS območju z ohranjanjem naravnega okolja in visoke stopnje biotske raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst, ter posledično predstavlja prednosti za trajnostni turizem, po drugi strani predstavlja zahtevnejše pogoje za kmetovanje, predvsem z vidika dodatnih omejitev. V letu 2022 je na območju LAS 84 ekoloških kmetij in 10 kmetij v postopku prestrukturiranja. Tako je v primerjavi z letom 2014 viden upad števila ekoloških kmetij. Največji upad števila ekoloških kmetij je opaziti v Občini Kozje (za 15), medtem ko se je število ekoloških kmetij v Občini Podčetrtek skoraj podvojilo (ARSKTRP, M. Zupančič, KGZS – Zavod CE (2014-2021) in MKGP, 2022).

3.5.3 Dopolnilne dejavnosti

Za območje LAS je značilno predvsem nastajanje podjetij in dopolnilnih dejavnosti iz osnovne kmetijske dejavnosti. Število registriranih dopolnilnih dejavnosti na območju LAS je v letu 2022 (462) naraslo v primerjavi z letom 2016 (434). Dopolnilne dejavnosti so del Registra kmetijskih gospodarstev od leta 2016, zaradi tega pred tem letom ni podatkov. Glede na dejavnost posamezne kmetije z dopolnilno dejavnostjo, je bilo tako v letu 2016 kot v 2022 na območju LAS največ registriranih kmetij z dejavnostmi: proizvodnja sadnih in zelenjavnih sokov ter predelavo in konzerviranje sadja in zelenjave, kar kaže, da se večina kmetij še vedno ukvarja z osnovno kmetijsko dejavnostjo. V letu 2022 opazimo velik porast dejavnosti turistična kmetija z nastanitvijo (9 v letu 2016 in 23 v letu 2022) in proizvodnja žganih pijač (9 v letu 2016 in 13 v letu 2022), kar kaže tudi na to, da kmetije svojo osnovno dejavnost diverzificirajo in iščejo nove oblike aktivnosti na kmetiji (MKGP, 2023).

3.5.4 Obstoječe oblike sodelovanja

Za območje LAS Obsotelje in Kozjansko je značilno, da je bila kmetijska dejavnost nekoč osnovna gospodarska dejavnost območja, iz katere so se razvila številna podjetja in dopolnilne dejavnosti. Danes je to območje turistično zanimivo, vendar je ponudba še vedno skoncentrirana v večjih turističnih centrih, potencial podeželja pa v veliki meri ostaja neizkoriščen kljub bogati kulturni in naravni dediščini.

Nadaljnji razvoj LAS teži k povezavi lokalnih skupnosti, podpornih institucij, gospodarskih subjektov, kmetovalcev, društev, posameznikov, itd. za zagotavljanje boljših pogojev za življenje na podeželju. To lahko dosežemo z ustvarjanjem pogojev za razvoj podjetništva, povečanjem turistične prepoznavnosti območja (npr. mineralna voda, kozjansko jabolko, itd.), ter ohranjanjem podeželskega okolja (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je potrebno izpostaviti Kozjanski park, ki ob skrbi za eno najstarejših in največjih zavarovanih območij, lokalne ponudnike ter njihove izdelke in pridelke združuje pod kolektivno blagovno znamko Sožitje-Kozjanski park. Kolektivna blagovna znamka Sožitje-Kozjanski park je namenjena označitvi porekla, izvora, pridelave in izdelave dobrin, proizvodov (tudi umetniškega značaja), blaga in storitev, oznaki

⁹ Analiza trga z ekološkimi živili v Republiki Sloveniji - končno poročilo projektne naloge (2022)

¹⁰ Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP)

¹¹ Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS)

¹² Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

geografskega porekla oziroma izvora dobrin, prehranskih izdelkov, izdelkov domače in umetne obrti, gostinsko-turističnih, kulturno-informativnih in drugih javnih ter zasebnih storitev, organiziranih prireditvev, dogodkov in izdelanih informacij različnih medijskih namenov na zavarovanem območju naravne in kulturne krajine, proizvajalcev in ponudnikov znotraj območja Kozjanskega parka in širšega biosfernega območja, ki so v skladu s poslanstvom tega zavarovanega območja. [Pod to kolektivno blagovno znamko se učinkovito povezujejo gospodarstvo, turizem in kmetijstvo](#) (podatki pridobljeni iz analitike delovanja LAS Obsotelje in Kozjansko 2014-2020, 2023).

Močan povezovalac je tudi Kmetijska zadruga Šmarje pri Jelšah. Zadruga, ki je danes eden najbolj prepoznavnih gospodarskih subjektov v Obsotelju in na Kozjanskem, združuje okoli 500 članov in na leto odkupi skoraj 3000 glav živine, več kot 13 milijonov litrov mleka, 460 ton grozdja in proda več kot 200 tisoč litrov vina, vodijo pa tudi osem kmetijsko – tehničnih trgovin, pet živilskih trgovin Kašča in dve restavraciji Zadružnik (podatki pridobljeni iz analitike delovanja LAS Obsotelje in Kozjansko 2014-2020, 2023).

[Že izpeljani projekti na območju LAS Obsotelje in Kozjansko so spodbudili k oblikovanju in vzpostavitvi turističnih produktov \(Turizem v zidanicah, mreža postajališč za avtodome in podobno\), ki pripomorejo k večji prepoznavnosti območja \(npr. mineralna voda, kozjansko jabolko\), hkrati pa spodbujajo deležnike k povezovanju in medsebojnem sodelovanju. Vzpostavljene so bile tudi spletne strani za promocijo in prodajo izdelkov domače in umetnostne obrti \(e-Lodn, spletna stran \[www.visitpodcetrtke.com\]\(http://www.visitpodcetrtke.com\)\), ter različne delavnice in medgeneracijska povezovanja, kjer smo med drugim spodbujali prenos znanja na področju zeliščarstva, rokodelstva, vinogradništva ter ohranjanja tradicionalnih receptov povečali raznoliko ponudbo lokalnih produktov in storitev \(npr. kmetijstvo\) \(podatki pridobljeni iz analitike delovanja LAS Obsotelje in Kozjansko 2014-2020, 2023\).](#)

3.6 RANLJIVE SKUPINE

Z ranljivimi skupinami označujemo skupine, ki so zaradi svojih lastnosti, oviranosti, načina življenja, življenjskih okoliščin, pogosto manj fleksibilne pri odzivanju na hitre in dinamične spremembe, ki jih prinaša sodobna družba. Hkrati so te skupine pogosto v izrazito neugodnem položaju pri dostopu do pomembnih virov (npr. zaposlitev, izobrazba, finance, itd.).

V okviru SLR se bomo osredotočili na sledeče ranljive skupine: mladi, ženske na podeželju, brezposelni in starejši. Naštete ciljne skupine bo potrebno neposredno in aktivno vključevati v izvedbo projektnih aktivnosti. Vsekakor tu ne gre za diskriminacijo ostalih ciljnih skupin (npr. invalidi, migranti), ki imajo prav tako pomembno vlogo pri razvoju območja LAS in jih je prav tako potrebno čim bolj aktivno vključevati v aktivnosti realizacije SLR.

Mladi: V to kategorijo vključujemo prebivalce do 29 let. Na območju LAS je bilo v letu 2022 zabeleženih 9.179 mladih do 29 let, kar v primerjavi z letom 2014 pomeni upad števila (-6,5%), saj je bilo mladih v letu 2014 9.820 (SURS, 2023).

Področje mladih je tako potrebno posebej dobro pokriti in ciljno skupino mladih nagovoriti, da bodo bolj aktivno sooblikovali razvoj lokalne skupnosti ter hkrati razmišljali tudi o snovanju lastnih podjetniških idej (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023). Tako v Sloveniji kot na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je izobrazba pomemben trend med mladimi. [Veliko število mladih na območju LAS je vključenih v vrtnice in šole. Večina mladih se vpiše v srednješolsko izobraževanje, nato pa se je veliko odločilo za nadaljnje študij na univerzah ali visokih šolah.](#) Dober trend, ki pa hkrati ne zagotavlja oseb z ustreznimi znanji in kompetencami za opravljanje deficitarnih poklicev na območju, kar je zagotovo eden od izzivov, kako mladim približati priložnosti delovnih mest na območju LAS in jih obdržati na območju.

Mladi se soočajo s problemom visoke brezposelnosti. [Čeprav se je glede na dostopne podatke ZRZS število brezposelnih med mladimi starimi od 15 do 29 let od leta 2020 do leta 2022 znižalo, to ni eden od pokazateljev zadovoljstva in uspeha, saj je to doseženo predvsem na račun »bega možganov« z območja LAS, saj samo območje ne zagotavlja dovolj delovnih mest za vsa mlad kader.](#) Zaradi iskanja boljših zaposlitvenih priložnosti se tako mladi odločajo za migracijo v druge regije in države, predvsem v države EU. Mladi so se močno angažirali v uporabi digitalne tehnologije, vključno z družbenimi omrežji, pametnimi telefoni in spletnimi platformami, kar je lahko medgeneracijski izziv za prenos teh znanj na starejše generacije, hkrati pa velik potencial za razvoj inovativnih rešitev na območju LAS (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023). Mladi sicer tudi izkazujejo interes za družbena in okoljska vprašanja ter se aktivno vključujejo v različne oblike prostovoljnega dela in aktivizma, kar je zagotovo tudi velika priložnost lokalnega okolja. V vseh zgoraj navedenih priložnostih in izzivih mladih je potrebno horizontalno spodbujati podjetniško razmišljanje ter jih s pomočjo podpornih in svetovalnih storitev, izobraževanj in usposabljanj vključevati v razvojne projekte ter animirati za podjetno in podjetniško razmišljanje ter doprinos pri razvoju lokalnega okolja (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

REGISTRIRANE BREZPOSELNE OSEBE DO 29 LET, 2020	15-24 let	25-29 let	REGISTRIRANE BREZPOSELNE OSEBE DO 29 let, 2022	15-24 let	25-29 let
LAS Obsotelje in Kozjansko	130	173	LAS Obsotelje in Kozjansko	95	94

Tabela 11: Starostna struktura brezposelnih oseb do 29 let v letih 2020 in 2022, vir: ZRSZ, 2023.

Ženske na podeželju: V letu 2022 je bilo na območju LAS Obsotelje in Kozjansko 6.203 delovno aktivnih žensk, kar je 1.010 več kot v letu 2014 (SURŠ, 2023). Glede na pomembnost žensk v družbi in njihovo vlogo v lokalnem okolju, jim je potrebno omogočiti socialno aktivacijo oz. jim omogočiti vključevanje v aktivnosti sooblikovanja lokalnega razvoja.

Če izpostavimo nekaj izzivov, s katerimi se ženske na podeželskem območju srečujejo in vplivajo tudi na lokalni razvoj skupnosti:

- Zaposlitev in podjetništvo: na podeželju so lahko omejene zaposlitvene možnosti, še posebej za ženske. Pomanjkanje raznolikih delovnih mest in podjetniških priložnosti lahko prispeva k ekonomski ranljivosti žensk na podeželju. Priložnosti je veliko (osebno dopolnilno delo, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, samostojna podjetniška pot in podobno), tako je nujno potrebno ženskam predstaviti možnosti in jih spodbuditi k aktivnemu delovanju.
- Dostop do izobraževanja: tako podeželska območja kot posledično ženske imajo pogosto omejen dostop do kakovostnega izobraževanja. To lahko vpliva na možnosti izobraževanja žensk in deklet ter njihovih priložnosti za osebni in poklicni razvoj, z razvojem novih programov, vključevanjem v module izobraževanj in digitalnim opismenjevanjem lahko nova znanja in kompetence približamo ženskam in tudi širši skupnosti.

Za reševanje teh izzivov je pomembno spodbujanje enakosti spolov, zagotavljanje dostopa do storitev, podpora podjetništvu žensk, izobraževanje o spolnih vlogah in vključevanje žensk v odločanje na podeželskih območjih. Prav tako je pomembno, da se krepí infrastruktura, dostop do tehnologije in podpora za razvoj podeželskih skupnosti (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

ŠTEVILO DELOVNO AKTIVNIH ŽENSK PO OBČINI PREBIVALIŠČA	2014	2022
Kozje	461	566
Podčetrtek	547	741
Rogaška Slatina	1.965	2.272
Rogatec	523	567
Šmarje pri Jelšah	1.697	2.057
LAS Obsotelje in Kozjansko	5.193	6.203
Slovenija	356.306	414.551

Tabela 12: Število delovno aktivnih žensk na območju LAS Obsotelje in Kozjansko v letih 2014 in 2022, vir: SURŠ, 2023.

Brezposelni: Stopnja registrirane brezposelnosti v letu 2022 je bila 7,9 % (-5,3 % glede na leto 2014). Kljub temu, da se je stopnja brezposelnosti na območju LAS v letu 2022 znižala, je bila še vedno nad povprečjem Savinjske regije (6,4 %) in celotne Slovenije (5,8 %) (SURŠ, 2023).

Po starostni strukturi vidimo, da je v letu 2022 največ brezposelnih starih med 30 in 49 let (439 oseb), glede na stopnjo izobrazbe pa je med brezposelnimi 760 oseb z nižjo izobrazbo (SURŠ, 2023).

Podeželska območja ponujajo priložnosti za brezposelne, ki jih lahko izkoristijo in tako postanejo zaposleni, ustvarjajo osebni dohodek, se počutijo v družbi boljše in sooblikujejo tudi lokalni razvoj. Če izpostavimo le nekaj izzivov in priložnosti:

- Kmetijstvo in pridelava hrane: podeželska območja so močno povezana s kmetijstvom in pridelavo hrane, tako lahko brezposelne osebe najdejo priložnost v vzpostavitvi lastne kmetije ali se vključijo v kmetijsko dejavnost kot zaposleni ali samozaposleni.
- Turistična dejavnost: območje LAS Obsotelje in Kozjansko ima velik turistični potencial. Ustvarjanje inovativne in privlačne turistične ponudbe, promocije in opravljanje gostinskih storitev, je zagotovo možnost aktivacije v lokalnem okolju.
- Rokodelstvo in obrt: bogata tradicija obrti in rokodelstva, z močnim centrom v Rogatcu, je zagotovo področje, ki mu grozi izumrtje, hkrati pa nosi velik tržni potencial za lokalno skupnost. Brezposelne osebe lahko svoj izziv najdejo v razvoju rokodelskega podjetništva, kot so izdelava tradicionalnih obrtnih izdelkov, umetniške obrti, oblikovanje unikatnih izdelkov ali obnavljanje tradicionalnih obrtnih veščin.

- Socialne storitve: na podeželskih območjih vseskozi obstaja potreba po socialnih storitvah, kot so varstvo otrok, nega starejših ali invalidnih oseb, oskrba na domu ali skupnostne storitve. Brezposelne osebe lahko razmislijo o razvoju socialnih storitev, ki bi zadovoljevale potrebe lokalnega prebivalstva.

V vseh primerih moramo z ukrepi in izvajanjem SLR brezposelne osebe spodbuditi k razmisleku o njihovih interesih, spretnostih in lokalnih potrebah ter jim pomagati poiskati priložnosti, ki ustrezajo njihovim zmožnostim. Poleg tega je pomembno, da se informirajo o lokalnih podpornih programih, subvencijah in usposabljanjih, ki so na voljo za spodbujanje podjetništva in zaposlovanja na podeželskem območju (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).

REGISTRIRANE BREZPOSELNE OSEBE PO STAROSTI, 2022	15-24 let	25-29 let	30-39 let	40-49 let	50-54 let	55 let ali več
LAS Obsotelje in Kozjansko	95	94	198	241	160	421
Savinjska regija	679	720	1.560	1.633	794	2.611
REGISTRIRANE BREZPOSELNE OSEBE PO IZOBRAZBI, 2022	OŠ ali manj	nižje, srednje poklicno izob.	srednje tehniško, strokovno, splošno izob.	visokošolsko izob. prve, druge, tretje stopnje	/	/
LAS Obsotelje in Kozjansko	382	378	300	148		
Savinjska regija	2.309	2.215	2.120	1.352		

Tabela 13: Registrirane brezposelne osebe po starostni strukturi in po ravneh izobrazbi v letu 2022, vir: ZRSZ, 2023.

Starejši: Na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je bilo v letu 2022 kar 6.342 prebivalcev starih nad 65 let. V primerjavi z letom 2014, se je število starejših nad 65 let na območju LAS v letu 2022 povečalo za 1.235 oseb, medtem ko je na državni in regijski ravni število nekoliko upadlo (SURS, 2023). **Na območju LAS je zagotovljena učinkovita mreža socialne oskrbe (zdravstveni domovi, domovi za starejše, javni zavodi, ...), kar med drugim nudi podaljšano aktivno življenje starostnikov in invalidov v domačem okolju.**

Vključevanje starejših v lokalni razvoj je pomembno za ustvarjanje bolj vključujočega in trajnostnega skupnostnega okolja, zaradi tega želimo starejše aktivno vključiti v izvajanje SLR in doseči pozitivne učinke za širše območje. Če izpostavimo nekaj možnosti, ki so bile izpostavljene na delavnicah za pripravo SLR:

- Medgeneracijsko sodelovanje: z aktivnostmi, izvedenimi pri uresničevanju SLR, je potrebno spodbujati medgeneracijsko sodelovanje in izmenjavo med starejšimi in mlajšimi generacijami. To lahko vključuje skupne projekte, prostovoljstvo, izmenjavo znanja in veščin med različnimi generacijami ter spodbujanje razumevanja in spoštovanja med generacijami, kar ima izredno pozitiven vpliv na vse vključene ciljne skupine.
- Sodelovanje in dialog: pomembno je spodbujati sodelovanje in dialog med starejšimi ter lokalno skupnostjo, mladimi generacijami in drugimi deležniki. Starejši imajo dragocene izkušnje, znanje in perspektive, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju in odločanju o lokalnih projektih in politikah, hkrati pa svoje znanje lahko prenesejo v mlajše generacije in tako zagotovijo, da posebej specifična znanja, kot so npr. obrtna znanja, ne gredo v pozabo.
- Aktivno državljanstvo: starejše je potrebno spodbujati k aktivnemu državljanstvu in prostovoljstvu v skupnosti. To lahko vključuje prostovoljno delo v lokalnih organizacijah, mentorstvo mlajšim generacijam, sodelovanje pri skupnostnih projektih ali prispevanje k lokalnim iniciativam, kar ima pozitivne vplive na celotno območje LAS.
- Dostopnost in okolje: z izvajanjem ukrepov je potrebno zagotoviti, da so javni prostori, storitve in infrastruktura na voljo in dostopni starejšim.
- Izobraževanje in učenje: starejšim je potrebno ponuditi priložnosti za vseživljenjsko učenje in izobraževanje starejših. To vključuje organizacijo delavnic, tečajev, predavanj ali kulturnih dogodkov, ki so prilagojeni njihovim potrebam in interesom, kar omogoča njihovo aktivacijo in aktivno preživljanje starosti.
- Informiranje: vsekakor je potrebno zagotoviti jasne in dostopne informacije o storitvah, programih in možnostih za starejše. Z digitalnim opismenjevanjem in razširjanjem informacij skozi različne komunikacijske kanale, vključno z digitalnimi mediji, tiskanimi materiali in osebnim svetovanjem, je potrebno zagotoviti, da so starejši seznanjeni s priložnostmi in storitvami v lokalni skupnosti.

Pomembno je ustvariti okolje, ki je prijazno in vključujoče za starejše, ter jih prepoznati kot dragocen vir znanja, izkušenj in prispevka k lokalnemu razvoju. Sodelovanje med generacijami, spoštovanje različnih potreb in spodbujanje aktivnega državljanstva so ključnega pomena za vključevanje starejših v lokalni razvoj. **To pomeni, da je potrebno posebno pozornost še dodatno nameniti programom in storitvam, ki izboljšujejo kvaliteto življenja starejših ter omogočajo njihovo socialno vključenost (ugotovitve iz razprav udeležencev na delavnicah za pripravo SLR, 2023).**

3.6.1 Vključevanje skupnosti – terenska analitika

Pri izdelavi SWOT analize, ki preučuje notranje prednosti in slabosti ter zunanje priložnosti in nevarnosti območja glede na obravnavane tematike, smo zagotovili vključenost lokalnih deležnikov območja LAS Obsotelje in Kozjansko. Participativno smo v proces SLR vključili vse tri sektorje (javnega, gospodarskega in socialnega) ter upoštevali vključevanje različnih ranljivih ciljnih skupin (mladi, starejši, ženske na podeželju, brezposelni), kar dokazujejo tudi izvedene delavnice in podpisne liste iz delavnic, ki jih hrani vodilni partner LAS. Udeleženci so bili pozvani tudi k predložitvi projektnih idej, ki so bile prav tako osnova za oblikovanje ustreznih ukrepov in kazalnikov SLR. Udeleženci so podali številne predloge, ki bodo pripomogli k razvoju območja LAS Obsotelje in Kozjansko (npr. želijo si še več družabnih, zelenih površin za preživljanje prostega časa z družino in druženje s prijatelji, dodatno vzpodbujanje medgeneracijskega povezovanja in učinkovitejše motivacije za vključevanje mladih prostovoljcev v društva, spodbujanje lokalne samooskrbe, sodelovanje podjetnikov z izobraževalnimi institucijami, povezovanje ponudnikov v skupne promocijske in tržne aktivnosti ter mreženje ...).

Zaradi boljšega sistemskega pristopa smo na delavnicah zasnovali več SWOT analiz, ki so udeležence bolj fokusirale na posamezno področje (podjetništvo s trajnostnimi pristopi, turizem, družbena infrastruktura in socialne storitve, trajnostne kmetijske prakse ter okolje in narava) in omogočale poglobljeno razmišljanje o posameznem segmentu razvoja lokalne skupnosti. Zbrani podatki so bili osnova za celovito SWOT analizo območja LAS Obsotelje in Kozjansko. Na osnovi analize obstoječega stanja na območju LAS (statistični in na terenu zbrani podatki), podanih mnenj in predlogov na delavnicah za vključevanje širše skupnosti ter izpostavljenih potreb in potencialov na delavnicah za pripravo SLR, smo opredelili razvojne potrebe LAS Obsotelje in Kozjansko v programskem obdobju 2021–2027, ki so podrobneje opisane v Poglavju 4.

Pred dokončno potrditvijo je bila na spletni strani LAS Obsotelje in Kozjansko (od 17. 7. 2023 do 21. 7. 2023) zagotovljena javna obravnava Strategije lokalnega razvoja LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027. V tem obdobju smo širšo javnost povabili (objava na spletni strani, na socialnih omrežjih) povabili, da podajo morebitne pripombe in predloge na SLR, kar nam je omogočilo izdelavo končnega dokumenta in participativni odnos širše javnosti na območju LAS Obsotelje in Kozjansko.

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN POTENCIALA OBMOČJA LAS, VKLJUČNO Z ANALIZO PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI

4.1 SWOT- analiza

Pri izdelavi SWOT analize, ki preučuje notranje moči in slabosti ter zunanje priložnosti in grožnje, smo zagotovili vključenost lokalnih deležnikov območja LAS Obsotelje in Kozjansko, vse tri sektorje (javnega, zasebnega in civilnega) ter upoštevali raznolikost spolov in starosti. SWOT analizo smo izvedli s pomočjo tematsko vodenih delavnic, na katerih smo se vsebinsko osredotočili na naslednja vnaprej določena področja, ki predstavljajo ključne stebre lokalnega razvoja območja LAS:

- podjetništvo s trajnostnimi pristopi,
- turizem,
- družbena infrastruktura in socialne storitve,
- trajnostne kmetijske prakse,
- okolje in narava.

Osnova za pripravo SWOT je bila tudi izdelana analiza stanja območja LAS Obsotelje in Kozjansko, ki je podrobneje predstavljena v 3. poglavju.

Delavnice, namenjene soustvarjanju območja LAS Obsotelje in Kozjansko ter pripravi SLR smo izvedli v vseh petih občinah:

- Rogaška Slatina, 14. april 2023, ob 16. uri (sejna soba MPI Vrelec d.o.o., Prvomajska ulica 35, Rogaška Slatina),
- Rogatec, 17. april 2023, ob 16. uri (sejna soba Občine Rogatec, Pot k ribniku 4, Rogatec),
- Šmarje pri Jelšah, 18. april 2023, ob 16. uri (sejna soba Občine Šmarje pri Jelšah, Aškerčev trg 15, Šmarje pri Jelšah),
- Kozje, 19. april 2023, ob 16. uri (Medgeneracijski center Kozje, Kozje 36, Kozje),
- Podčetrtek, 20. april 2023, ob 16. uri (sejna soba občine Podčetrtek, Trška cesta 59, Podčetrtek).

Izsledke smo dosegli na osnovi:

- identifikacije deležnikov in področij: prvi korak je bil prepoznati in v proces snovanja vključiti ključne lokalne deležnike, ki so pomembni za analizo. Tako smo v delavnice, ki so bile osnova za izdelavo SWOT analize vključili predstavnike javnih institucij, podjetij, nevladnih organizacij, lokalnih skupnosti, strokovnjake, prebivalce, organizacije mladih, organizacije žensk itd. Naš namen je bil zagotoviti raznolikost in široko zastopanost med deležniki.
- delavnice in intervjuji: na območju LAS smo organizirali delavnice, sestanke ali intervjuje, kjer so se zbrali deležniki in izrazili svoje mnenje glede notranjih in zunanjih vidikov. Skozi skupinske razprave, brainstorming in pogovor smo pridobili celovit vpogled iz različnih perspektiv. Skupaj s deležniki smo tako ocenili prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti območja. Razmišljali smo o vprašanih, kot so obstoječe danosti območja, kompetence, finančna stabilnost, infrastruktura, odnosi z deležniki, trajnostno ravnanje z viri itd. Analiza tako temelji na zbranih podatkih in izkušnjah deležnikov.
- povzetek in zaključki: na osnovi zbranih informacij in analize smo izpostavili ključne točke SWOT analize in povzeli prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.
- načrtovanje ukrepov: zaključki SWOT analize so osnova za razvoj ukrepov, ki bodo izvedbeni del SLR. Iz potreb in potencialov območja LAS tako izhajajo ukrepi SLR.

Proces SWOT analize je bil tako ves čas participativen, vključeval je različne perspektive in omogočal enakopravno sodelovanje med vsemi deležniki. To je zagotovilo, da zaključki analize temeljijo na celovitem razumevanju situacije in prispevali k bolj uravnoteženemu in učinkovitemu lokalnemu razvoju. Ugotovitve iz vseh petih delavnic, osebnih razgovorov in intervjujev so služile kot osnova za izvedbo SWOT analize.

SWOT – analiza: PODJETNIŠTVO S TRAJNOSTNIMI PRISTOPI

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju. - Hitro prilagodljiv podjetniški sektor. - Vzpostavljeno medsebojno sodelovanje deležnikov (ugotavljanje potreb po kadrih, znanju, produktih, ...). - Številne možnosti mreženja in oblikovanja razvojnih partnerstev. - Ohranjena tradicija domače in umetnostne obrti. - Nastajanje podjetij iz osnovne kmetijske dejavnosti. - Nadaljevanje družinskih podjetij in obrti (daljše delovanje podjetij). 	<ul style="list-style-type: none"> - Slaba prometna infrastruktura (izven urbanih območij). - Neskladje med ponudbo in potrebami na trgu dela. - Pomanjkanje delovnih mest. - Majhen interes mladih za obrtniške poklice. - Nizka ozaveščenost o razvojnih trendih v gospodarstvu in na splošno (izzivi novih tehnologij, digitalizacija, robotizacija, umetna inteligenca, ...).
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Spodbujanje mladih k ohranjanju obstoječih podjetij. - Možnosti koriščenja EU sredstev in javno-zasebnega partnerstva (za mlade in ranljive skupine, za razvoj zelenega in digitalnega gospodarstva, neformalna izobraževanja, ...). - Razvoj novih in ohranitev že obstoječih delovnih mest ter zmanjšanje »bega možganov« in dodatno zaposlovanje ranljivih skupin. - Ohranjanje tradicije domače in umetnostne obrti/obrnštva. - Partnersko povezovanje gospodarstva, izobraževalnih, razvojno/raziskovalnih in drugih institucij. - Dodatni ukrepi za večjo vključenost tujcev, žensk na podeželju, invalidov in starejših oseb za večjo vključenost v podjetništvo in večjo integracijo v lokalno okolje. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pomanjkanje interesa za medsektorsko sodelovanje v podporo razvoju podjetništva na območju (premalo konkretnih iniciativ). - Velika konkurenca, prenasičenost majhnega trga. - Pomanjkanje ustrezno izobražene delovne sile. - Pomanjkanje sredstev za naložbe (tudi posledica gospodarske in ekonomske krize).

Ključni izzivi in potrebe področja:

- urediti skladnost med ponudbo in potrebami na trgu dela,
- povečati interes mladih za podjetništvo, posebej obrtniške poklice,
- razvoj novih in ohranitev že obstoječih delovnih mest ter zmanjšanje »bega možganov« in dodatno zaposlovanje ranljivih skupin.

Ključni potenciali področja:

- nadgradnja družinskih podjetij in obrti,
- vzpostavljeno učinkovito medsebojno sodelovanje deležnikov, podjetnikov in medsebojno dopolnjevanje ponudbe.

SWOT – analiza: TURIZEM

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju. - Učinkovita navezava gospodarstvo-turizem-kmetijstvo (skupne blagovne znamke). - Vzpostavljena in razvijajoča infrastruktura za »outdoor« turizem oz. zeleni turizem ter dostopne športne površine (kolesarstvo, pohodništvo, jezdenje, fitnes na prostem, igrišča, ...). - Raznolika kulinarčna ponudba lokalnih jedi in produktov. - Raznolika ponudba lokalnih produktov in storitev (s področja kmetijstva, rokodelstva, zeliščarstva, itd.). - Dobro razvit zdraviliški in wellness turizem, s vzporednim razvojem novih pristopov (selfness, healthness, mindfulness, ...). - Individualni pristop pri obravnavi turistov. - Prepoznavnost (npr. mineralna voda, kozjansko jabolko, ...). - Raznolika kulturna, naravna in nesnovna dediščina. - Vzpostavljena mreža kolesarskih poti in drugih tematskih poti na območju LAS. 	<ul style="list-style-type: none"> - Slaba povezanost ponudnikov (razpršena turistična ponudba). - Slaba cestna in javna dostopnost do območja LAS. - Slabo razvita dodatna turistična ponudba na obrobjih turističnih centrov. - Neizkoriščeni potenciali za razvoj trajnostnih produktov, doživetij.
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Razvoj trajnostnega turizma in novih turističnih produktov ter skupno trženje znamke Obsotelje in Kozjansko. - Razvoj kulinarike in uporaba lokalnih surovin za pripravo le-te. - Povezovanje manjših ponudnikov. - Ohranjeno okolje predstavlja varnost za domačine in turiste. - Sledenje usmeritvam: zeleno, digitalno, butično. 	<ul style="list-style-type: none"> - Razpršenost ponudbe. - Masovni turizem oziroma neenakomerna razpršenost turističnih tokov. - Kopičenje odpadkov zaradi večjega števila obiskovalcev. - Pomanjkanje ustrezno izobraženega kadra.

Ključni izzivi in potrebe področja:

- animacija in zanimive oblike (ne)formalnega učenja za spodbujanje mladih in brezposelnih za odločitev za poklice v gostinsko-turistični dejavnosti,
- boljše povezovanje ponudnikov (razpršena turistična ponudba),
- zmanjšanje vpliva masovnega turizma oziroma neenakomerne razpršenosti turističnih tokov,
- povečati mobilnost znotraj subregije in zagotoviti boljše povezanost navzven, predvsem na področju cestne in širokopasovne infrastrukture.

Ključni potenciali področja:

- naravne, kulturne in ostale danosti za razvoj turizma,
- nadgraditev javne in zasebne turistične infrastrukture,
- razvoj trajnostnega turizma in novih turističnih produktov ter skupno trženje.

SWOT – analiza: DRUŽBENA INFRASTRUKTURA IN SOCIALNE STORITVE

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju. - Številne možnosti za kvalitetna formalna in neformalna izobraževanja. - Bogata ponudba kulturnih in umetniških prireditev. - Učinkovita mreža socialne oskrbe (zdravstveni domovi, domovi za starejše, javni zavodi, ...). - Podaljšano aktivno življenje starostnikov in invalidov v domačem okolju. - Veliko število otrok vključenih v vrtce in šole. - Nova delovna mesta ter dodatne zaposlitve ranljivih skupin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Slabo povezovanje med generacijami in tudi sektorji. - Slaba izobrazbena in starostna struktura na podeželju. - Izseljevanje mladih (»beg možganov«).
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Vključevanje mladih v delovanja društev in spodbujanje prostovoljstva na vseh ravneh. - Koriščenje športne infrastrukture za različne namene (turizem, izvedba prireditev in organizacija športnih dogodkov). - Sodelovanje med različnimi generacijami in izobraževalnimi institucijami ter ohranjanje tradicionalnih veščin (steklarstvo, pletarstvo, zeliščarstvo, lončarstvo, ...). - Spodbujanje naložb v manjše družbene infrastrukture. - Spodbujanje trajne mobilnosti in zdravega življenjskega sloga. - Spodbujanje programov medgeneracijskih sodelovanj. - Vzpostavitev prostorov za druženje, izobraževanje, medgeneracijsko povezovanje in učinkovitejše preživljanje prostega časa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visok indeks staranja prebivalstva. - Ukinjanje javnih storitev na podeželskih območjih. - Pospešeno izseljevanje mladih in posledičen »beg možganov«. - Pomanjkanje interesa za vključevanje v programe medgeneracijskega sodelovanja. - Neuporaba, opustitev infrastrukture.

Ključni izzivi in potrebe področja:

- zmanjšati stopnjo izseljevanja mladih (»beg možganov«) in visok indeks staranja prebivalstva,
- spodbujati programe medgeneracijskega sodelovanja in povečati interes za vključevanje v programe,
- povečati obseg zdravstvenih in socialnih storitev za nudenje celovite oskrbe.

Ključni potenciali področja:

- izvajanje raznolikih kvalitetnih formalnih in neformalnih izobraževanj (tudi na daljavo),
- bogata ponudba kulturnih in umetniških prireditev.
- vzpostavljena mreža kolesarskih in tematskih poti.

SWOT – analiza: TRAJNOSTNE KMETIJSKE PRAKSE

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju. - Geografsko povezano območje s številnimi naravnimi in ekonomskimi viri. - Dobri pogoji za ekološko kmetovanje in lokalno samooskrbo. - Porast dopolnilnih dejavnosti na območju. - Kakovostna lokalno pridelana in predelana hrana. - Razvito vinogradništvo, čebelarstvo, sadjarstvo, zeliščarstvo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Razdrobljenost kmetijskih površin. - Staranje prebivalstva na kmetijah. - Preobsežna birokracija in slaba informiranost na področju priložnosti pridobivanja nepovratnih sredstev v kmetijstvu. - Omejitve v območjih NATURA 2000.
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Trendi povpraševanja po ekoloških in proizvodih z višjo dodano vrednostjo. - Možnost lokalne samooskrbe območja in krajšanja dobavnih verig. - Umeščanje lokalne hrane v šolske, vrtčevske obroke in kuhinje javnih zavodov. - Ustvarjanje dodatnega dohodka iz osnovne kmetijske dejavnosti ali njene diverzifikacije. - Vključevanje ranljivih skupin v sezonska opravila na kmetijah. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prezahtevno pridobivanje dokumentacije za gradnjo kmetijskih objektov in za naložbe v kmetijska gospodarstva - Nepovezanost lokalnih ponudnikov in pomanjkanje skupnega trženja. - Odseljevanje mladih s kmetij. - Opuščanje kmetovanja in zaraščanje kmetijskih površin. - Naravne nesreče in ujme (suša, toča, poplave).

Ključni izzivi in potrebe področja:

- izboljšati pogoje za prehransko samooskrbo,
- povečanje povezanosti lokalnih ponudnikov in spodbujanje skupnega trženja,
- skrajšanje dobavnih verig,
- učinkovitejše spopadanje s podnebnimi spremembami in njihovim vplivom na kmetijstvo.

Ključni potenciali področja:

- geografsko povezano območje s številnimi naravnimi in ekonomskimi viri,
- dobri pogoji za ekološko kmetovanje in lokalno samooskrbo,
- kakovostna lokalno pridelana in predelana hrana,
- porast števila registriranih dopolnilnih dejavnosti.

SWOT – analiza: OKOLJE IN NARAVA

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre izkušnje z izvajanjem ukrepa LEADER v prejšnjem finančnem obdobju. - Ohranjeni naravni viri in visoka stopnja biotske raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst. - Zavarovana območja, Natura 2000 (prisotnost redkih/zavarovanih vrst). - Bogata naravna in kulturna dediščina (regijski park, gozdni rezervati, reke s pritoki, zavarovani spomeniki, zgradbe). - Urejeno ločeno zbiranje odpadkov in uvajanje načel krožnega gospodarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izginjanje naravnih habitatov in zaraščanje (opuščanje obdelave zemlje). - Povzročanje motenj za živali in lokalno prebivalstvo ob prevelikem številu obiskovalcev. - Degradiranosti in onesnaženje nekaterih vodotokov in območij.
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje s strokovnimi in znanstvenimi inštitucijami, učenje iz dobrih praks. - Zmanjšanje ekološkega / ogljičnega odtisa (uporaba obnovljivih virov). - Vključevanje naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo območja. - Povezovanje turizma in izobraževanja z namenom varovanja narave. 	<ul style="list-style-type: none"> - Naravne nesreče zaradi vplivov podnebnih sprememb (vetrolomi, poplave, požari). - Divja odlagališča. - Intenzivno kmetijstvo. - Razširjanje tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst v okolje.

Ključni izzivi in potrebe področja:

- ohranitev naravnih habitatov in preprečitev zaraščanja, opuščanja obdelave zemlje,
- spodbujanje zmanjšanja ogljičnega odtisa,
- krepitev povezovanja s strokovnimi in znanstvenimi inštitucijami ter učenje iz dobrih praks.

Ključni potenciali področja:

- bogate naravne danosti,
- ohranjena naravna okolja in visoka stopnja biotske raznovrstnosti (zavarovana območja, Natura 2000, prisotnost redkih/zavarovanih vrst),
- velika ozaveščenost lokalnih ljudi in povezanost z naravno in kulturno dediščino.

4.2 Potrebe in potencial območja

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko je geografsko povezano območje s številnimi naravnimi in ekonomskimi viri. Odlikuje ga pestra kulturna krajina in ohranjena kvalitetna naravna krajina z visoko stopnjo biodiverzitete. To predstavlja dobre pogoje za ekološko kmetovanje in lokalno samooskrbo.

Območje je v domačem in tujem okolju znano po svoji naravni lepoti, kulturni dediščini in kmetijski dejavnosti, povezuje pa ga vrsta potreb in potencialov, ki so skupna vsem podeželskim območjem, hkrati pa vrsta specifik, ki lahko predstavljajo velik potencial za nadaljnji razvoj.

Če izhajamo iz potreb, SWOT analize in poznavanja lokalnega okolja lahko opredelimo naslednje potenciale območja LAS Obsotelje in Kozjansko:

· Naravna, kulturna in nesnovna dediščina: območje LAS je v večinskem delu na območju Nature 2000, del Biosfernega območja Kozjansko in Obsotelje, mednarodne mreže biosfernih območij v okviru programa Človek in biosfera (Man and biosphere – MAB) pod okriljem UNESCO, Kozjanskega regijskega parka, ki velja za eno najstarejših in največjih zavarovanih območij v Sloveniji, kar le dokazuje, kako pristna, neokrnjena in edinstvena je narava tega dela Slovenije. Kulturna dediščina območja je prav tako raznolika in edinstvena (največji muzej na prostem v Sloveniji, najlepši primeri baročne dediščine, edinstveni orientalski elementi dediščine v Sloveniji, parkovne zasaditve in podobno). Obe snovni dediščini pa dopolnjuje še nesnovna dediščina območja, ki je eden večjih potencialov območja. Ne glede na to, ali govorimo o tradicionalnih rokodelskih in obrtnih znanjih, kmetijskih praksah, tradicionalni kulinariki ali sodobnih kreativnih pristopih, je potrebno vse tri oblike dediščine čimbolj povezovati in smiselno umestiti tako v vsakdanje življenje prebivalcev kot turistično ponudbo za obiskovalce. Zagotovo je eden od pristopov tudi uporaba sodobnih tehnologij, kot so digitalizacija, virtualna resničnost, ki omogočajo novo obliko ohranjanja dediščine. Digitalizacija omogoča ustvarjanje digitalnih arhivov, ki dokumentirajo kulturno in nesnovno dediščino, hkrati pa zagotavljajo lažji dostop do informacij. Virtualna resničnost omogoča virtualne ture po zavarovanih območjih dediščine, in sicer tako, da posamezniki doživijo dediščino na interaktiven način, ne da bi ogrozili fizično okolje. Potencial dediščine pa je potrebno izkoristiti tudi s prenosom znanja in tradicionalnih veščin na naslednje generacije. To bomo lahko dosegli z vključevanjem starejših in nosilcev dediščine v izobraževalne programe, usposabljanjem mladih generacij in spodbujanjem ohranjanja tradicionalnih obrti in praks.

· Kmetijstvo, podjetništvo in turizem: potencial kmetijstva in podjetništva na podeželskem območju LAS je lahko ključen za spodbujanje lokalnega razvoja, ustvarjanje delovnih mest in povečanje gospodarskega napredka. Potencial je potrebno nadgrajevati z različnimi pristopi, kot so:

- diverzifikacija kmetijskih dejavnosti: nadgradnja osnovne kmetijske dejavnosti na območje je zagotovo velik potencial za območje LAS, tako je potrebno kmete spodbuditi, da razmislijo o razširitvi na pridelavo specializiranih in ekoloških pridelkov, vrtnarstvo, gojenje zelišč ali pridelavo lokalno prilagojenih sort.
- razvoj turizma na podeželju: kot že nekajkrat omenjeno, ima območje LAS velik turistični potencial. Razvoj turizma na podeželju mora za svoj uspeh vključevati elemente doživljajskega turizma za različne ciljne skupine (otroci, družine, pari), kjer turisti lahko doživijo življenje na kmetiji, sodelujejo pri kmečkih opravilih in se seznanijo s tradicionalnimi obrtni, kulinariko ter pridelavo in predelavo hrane.
- spodbujanje lokalne prehranske verige: kmetijstvo in podjetništvo si lepo podata roke v zagotavljanju prehranske (samo)oskrbe območja LAS. Hrana na območju LAS Obsotelje in Kozjansko je namreč še vedno ena bolj kakovostnih v državi, tako je povezovanje lokalnih kmetov, pridelovalcev hrane, obrtnikov in gostincev za zagotavljanje lokalno pridelane hrane in izdelkov na lokalnem trgu zagotovo nujna in potencial. Žive lokalne tržnice in prodajne točke za neposredno prodajo s kmetij, so lahko dobra priložnost za promocijo in prodajo lokalnih izdelkov, vzporedno pa je potrebno zagotoviti tudi ozaveščanje prebivalcev o pomenu lokalne hrane.
- spodbujanje inovacij in podjetniških iniciativ na podeželju je pomembno za ustvarjanje novih poslovnih priložnosti. Z ukrepi je potrebno zagotoviti finančno podporo, mentorstvo in izobraževanje za podjetnike, ki želijo uresničiti svoje ideje. Hkrati je potreba ustvariti tudi ugodno poslovno okolje, ki spodbuja razvoj podjetništva, vključno z izboljšanjem infrastrukture in dostopom do informacij ter spodbujanjem partnerstev med lokalnimi deležniki v vseh treh sektorjih.
- poudarek na trajnostnih in ekoloških praksah: podeželsko območje LAS je bogato z naravnimi viri, zato je pomembno, da se pri razvoju kmetijstva in podjetništva poudarja trajnost in uporaba ekoloških praks. Spodbujanje ekološkega kmetovanja, obnovljivih virov energije, recikliranja in zmanjševanja odpadkov lahko prispeva k ohranjanju naravnega okolja ter privabljanju okoljsko ozaveščenih turistov in potrošnikov.

Pomembno je, da se pri razvoju kmetijstva in podjetništva upošteva lokalne potrebe LAS, tradicijo in dediščino ter sodeluje z lokalnimi skupnostmi.

· Družbena infrastruktura in storitve: Družbena infrastruktura in storitve imajo pomemben vpliv na razvoj podeželskih območij. Potencial je potrebno nadgrajevati z različnimi pristopi, kot so:

- (ne)formalno izobraževanje: zagotavljanje dostopa do kakovostnega izobraževanja na podeželju je ključno za razvoj skupnosti. Lokalne šole, vrtci in izobraževalne institucije lahko nudijo izobraževanje za otroke in mlade ter omogočajo pridobivanje znanja in veščin, hkrati pa je nadvse pomemben tudi segment neformalnega učenja in pridobivanja znanj in kompetenc.
- kulturna in rekreacijska infrastruktura: kulturne ustanove, kot so knjižnice, muzeji, gledališča in kulturni centri, so lahko središče družabnega in kulturnega življenja na podeželju, zato je pomembno, da nenehno ustvarjajo zanimive vsebine, ki so zanimive tako za prebivalce kot obiskovalce. Za uspeh je tako v vsebine potrebno združiti možnosti za izobraževanje, umetnostne in kulturne dogodke, razstave ter družabne dejavnosti, sodobne pristope digitalizacije in tudi fizično izkušnjo učenja. Rekreacijska in športna infrastruktura pa omogoča ljudem, da se ukvarjajo s športom, rekreacijo in sprostitvijo ter tako skrbijo za svoje zdravje in boljše počutje.
- socialne storitve: zagotavljanje socialnih storitev je ključno za podporo ranljivim skupinam in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju. Koncept pametnih vasi uvaja kup novih storitev, ki podeželsko okolje izboljšujejo, kot npr. socialne inovacije (storitve starejših, spodbujanje socialne vključenosti na podeželskih območjih, oskrba starejših, onemoglih, ustvarjanje prijaznega okolja za invalide, pomoč osebam s posebnimi potrebami, projekti socialnega kmetijstva, ki uporabljajo kmetijstvo kot podlago za zagotavljanje različnih vrst zdravstvenih in izobraževalnih terapij, pravno varstvo in info točke ipd.).
- povezljivost in digitalna infrastruktura: zagotavljanje učinkovite povezljivosti in digitalne infrastrukture na podeželju je ključno za razvoj gospodarstva, izobraževanja, zdravstva in drugih storitev. To vključuje zagotavljanje širokega pasovnega interneta, mobilne pokritosti, dostop do informacij ter spodbujanje digitalnih veščin med prebivalci.

Pomembno je, da se družbena infrastruktura in storitve prilagajajo potrebam lokalne skupnosti in spodbujajo sodelovanje med lokalnimi deležniki, kot so javne institucije, zasebni sektor, nevladne organizacije in prebivalci. S tem pristopom se lahko ustvari močno podeželsko območje, ki omogoča kakovostno življenje, gospodarski razvoj in ohranjanje lokalne identitete.

Na podlagi opredelitve območja in izdelane SWOT analize, v katero je bila vključena zainteresirana javnost, zgoraj definiranih potencialov so bile prepoznane naslednje potrebe območja:

POTREBA 1: Spodbujanje trajnostnega gospodarskega razvoja in podjetništva na območja LAS.

Območje LAS se je v zadnjih letih obrtniško in podjetniško močno razvilo, vendar je potreba po spodbujanju gospodarskega razvoja na območju še vedno prisotna in nujna. Ustvarjanje novih delovnih mest s poudarkom na zelenih delovnih mestih, spodbujanje podjetništva, diverzifikacija kmetijske dejavnosti, razvoj trajnostnega turizma in specializirane ponudbe za obiskovalce območja, trajnostni razvoj lokalnega gospodarstva ... so le nekateri od pomembnih segmentov razvoja. Trajnosten razvoj gospodarstva bo sledil tudi sodobnim načelom digitalizacije, krožnega gospodarstva in tehnologije 5.0, sodobnim konceptom, ki se nanašajo na sodobne trende in pristope h gospodarstvu. Trajnosten razvoj gospodarstva je pristop h gospodarskemu razvoju, ki združuje ekonomsko rast, socialno pravičnost in okoljsko trajnost. Na območju LAS je tako potreba in cilj ustvariti dolgoročno vzdržno gospodarstvo, ki izpolnjuje potrebe sedanje generacije, ne da bi ogrozilo sposobnost prihodnjih generacij, da izpolnijo svoje potrebe, tako je potrebno spodbujati uporabo obnovljivih virov, energetske učinkovitost, zmanjševanje onesnaževanja in odpadkov ter spodbujati inovacije za bolj trajnostno prihodnost. Spodbujanje podjetništva in inovacij, mentorstvom in prenosom primerov dobrih praks, lahko vodi k razvoju novih produktov in storitev z visoko dodano vrednostjo. Kot pomembni gospodarski panogi, ki jih štejemo v to vrsto potreb in sledita zgornjemu razvoju, sta tudi kmetijstvo in trajnostni turizem.

POTREBA 2: Razvoj produktov in storitev v višjo dodano vrednostjo s poudarkom na digitalizaciji

Čeprav je na območju zaznati nekaj zametkov povezovanja in razvoja produktov, storitev, z višjo dodano vrednostjo, je potreba po nadaljnjem vlaganju v tovrstne vsebine močno izražena. Razvoj produktov in storitev z višjo dodano vrednostjo na območju Obsotelja in Kozjanskega, še posebej z integracijo digitalizacije, lahko pomembno prispeva k lokalnemu razvoju in konkurenčnosti regije. Obsotelje in Kozjansko je znano po svoji bogati kulturni in naravni dediščini. Razvoj produktov, kot so tematske kulturne poti, naravni parki, ekološko pridelani izdelki in lokalna kulinarika, lahko pripomorejo k poudarjanju edinstvenosti regije. S pomočjo digitalizacije se lahko izboljša upravljanje in promocija turističnih kapacitet na tem območju. Razvoj digitalnih platform za rezervacijo in promocijo namestitev, restavracij, turističnih aktivnosti ter ponudba virtualnih ogledov destinacij lahko privabi več obiskovalcev. Digitalizacija lahko pripomore k boljšemu upravljanju kmetij in spodbuja lokalno pridelavo hrane. Razvoj aplikacij za sledljivost in transparentnost dobavne verige lahko prispeva k večji kakovosti in zaupanju potrošnikov v lokalne izdelke. Povečanje lokalne samooskrbe je prav tako ena od ključnih potreb območja. Uporaba digitalnih tehnologij za spremljanje in upravljanje naravnih virov omogoča boljše trajnostno načrtovanje in ohranjanje okolja. To je še posebej pomembno v regiji z izjemno naravno danostjo območja ter storitvami, produkti, ki izhajajo iz njih.

POTREBA3: Zagotovitev družbene infrastrukture in podpornih storitev za medgeneracijsko povezovanje in socialne storitve

Zagotavljanje družbene infrastrukture in podpornih storitev za medgeneracijsko povezovanje ter socialne storitve je ključnega pomena za kakovost življenja v lokalni skupnosti in potreba, ki velja za eno od prioriteten za nadaljnji trajnostni in za življenju prijeten razvoj območja. Ustrezni pristopi k tej potrebi prispevajo k izboljšanju socialnega kapitala in spodbuja vključevanje vseh generacij. Lokalne oblasti in organizacije morajo zagotoviti ustrezno infrastrukturo, ki omogoča srečevanje in aktivnosti vseh generacij. To vključuje izgradnjo in vzdrževanje javnih prostorov, kot so parki, telovadnice na prostem, otroška igrišča, kulturni centri in druge ustanove, ki spodbujajo druženje in dejavnosti za različne generacije. Razvoj programov, ki združujejo različne generacije, je ključnega pomena. To lahko vključuje medgeneracijske dejavnosti, kot so skupno branje, kulturni dogodki, izmenjava znanja in izkušenj ter prostovoljstvo, ki povezuje mlade in starejše generacije. Za zagotavljanje kakovostnega življenja v lokalni skupnosti je treba zagotoviti socialne storitve, ki pokrivajo različna potrebna področja. To vključuje zdravstveno oskrbo, socialno varstvo, svetovanje, oskrbo na domu, pomoč pri vsakodnevnih opravilih za starejše, in drugo. Prav tako je pomembno zagotoviti dostopnost do teh storitev za vse generacije, še posebej za tiste, ki so bolj ranljivi. Spodbujanje izobraževanja o medgeneracijskem povezovanju ter o pomenu socialnih storitev je ključno. To lahko vključuje organizacijo izobraževalnih dogodkov, delavnic in kampanj za ozaveščanje, ki promovirajo medgeneracijsko solidarnost in vključenost. Uporaba digitalnih tehnologij in spletnih platform lahko olajša dostop do informacij, socialnih storitev in medgeneracijskih programov. Prav tako omogoča boljše povezovanje med generacijami, tudi če niso fizično prisotne na istem mestu.

Zagotavljanje družbene infrastrukture in podpornih storitev za medgeneracijsko povezovanje ter socialne storitve je ključno za ustvarjanje vključujočih in solidarnih lokalnih skupnosti, kjer se posamezniki vseh generacij počutijo podprte in povezane z drugimi člani skupnosti. To prispeva k boljši kakovosti življenja, izboljšanju socialnega kapitala in spodbujanju trajnostnega razvoja na lokalni ravni.

POTREBA 4: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti na območju Obsotelja in Kozjanskega je ključna potreba za ohranjanje ekosistemov in zagotavljanje trajnostnega razvoja na območju. Pomembno je identificirati in ohraniti naravne habitate, kot so gozdovi, mokrišča, travniki in vodna telesa. To vključuje zaščito ogroženih vrst in njihovih življenjskih okolij. Spodbujanje raznolikosti rastlinskih in živalskih vrst je ključno. To se doseže z vzpostavitvijo ekoloških koridorjev, ki omogočajo premikanje živali med različnimi habitati, ter z ohranjanjem domačih sort rastlin in živali. Promoviranje okolju prijaznih praks v industriji, kmetijstvu in gospodinjstvih je nujno. To vključuje zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, boljše ravnanje z odpadki in varčno uporabo virov. Pomembno je ozaveščanje prebivalcev in lokalnih skupnosti o pomenu varstva narave in biotske raznovrstnosti ter o negativnih učinkih onesnaževanja. Kmetijstvo je pomemben dejavnik ohranjanja narave. Spodbujanje praks trajnostnega kmetovanja, kot so ekološko kmetovanje in ohranjanje biodiverzitet na kmetijskih zemljiščih, lahko pomaga zmanjšati negativni vpliv kmetijske dejavnosti na okolje.

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti ter zmanjševanje onesnaževanja na območju Obsotelja in Kozjanskega zahteva dolgoročno zavezanost in sodelovanje vseh deležnikov, vključno z lokalnimi prebivalci, gospodarstvom, lokalnimi oblastmi in nevladnimi organizacijami. S tem se lahko doseže trajnostni razvoj regije in ohrani edinstvena naravna bogastva.

5. OPIS SLR, NJENIH CILJEV IN UKREPOV, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (LEADER/CLLD) se bo izvajal na območju vzpostavljene LAS Obsotelje in Kozjansko v skladu s pripravljeno strategijo lokalnega razvoja (SLR). LEADER/CLLD se bo izvajal kot skupni pristop skladov v ESRR in EKSRP, na celotnem območju države. Gre za nadgradnjo ukrepov iz obdobja 2014-2020, saj je bilo ugotovljeno, da ne glede na to, da gre za manjše projekte, pristop omogoča uresničevanje široke palete izzivov v različnih okoljih, večjo fleksibilnost pri doseganju ciljev in odgovarja dejanskim potrebam lokalnih območij.

LAS pri pripravi SLR izhaja iz ključnih izzivov, ki so prepoznani na območju (na podlagi analize obstoječega stanja, podanih mnenj, ter SWOT analize na delavnicah za pripravo SLR). Vlaganja bodo namenjena izgradnji vključujoče družbe in nadaljnji celostni družbeno-gospodarski razvoj v območju LAS, s posebno pozornostjo na zmanjšanje razlik med socialno-ekonomsko prikrajšanimi osebami in območji. Cilji in izvedbeni ukrepi so izpeljani iz prepoznanih potreb lokalnega partnerstva in so podrobneje predstavljeni v odstavkih spodaj. Prav tako tudi sama priprava in izvedba ukrepov poteka po načelu »od spodaj navzgor«, s čimer smo omogočili, da so že v procesu priprave (in kasneje tudi izvedbe) aktivno vključeni deležniki na nižjih ravneh zaradi boljšega poznavanja lokalnih izzivov in potencialov ključnega pomena za zmanjšanje razvojnih razlik na lokalni ravni.

Projekti se bodo izvajali na podlagi javnih pozivov, ki jih bodo objavili LAS-i, torej v imenu LAS-a izbrani vodilni partnerji. V okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo (v nadaljevanju: strateški načrt) je cilj intervencije LEADER skozi potrjene LAS-e in strategije lokalnega razvoja za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ostalim specifičnim ciljem strateškega načrta. Namen intervencije LEADER je doseganje tega cilja skozi izvajanje projektov in projektov sodelovanja med različnimi LAS-i, ki naslavlja potrebe in izzive na podeželju, kot so npr. socialna vključenost vseh prebivalcev na podeželju, spodbujanje zaposlovanja ter podjetništva na podeželju, razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja, zagotavljanje infrastrukturnega razvoja na podeželju, razvoj koncepta pametnih vasi, okoljske in podnebne rešitve na podeželju, spodbude ekološkemu kmetovanju idr. Projekti, ki se bodo izvajali, bodo prispevali k doseganju ciljev strategij lokalnega razvoja, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, enakopravnemu vključevanju različnih partnerjev ali višji dodani vrednosti območja LAS.

Pri tem bo treba večjo pozornost nameniti temu, da če je projekt upravičen v okviru drugih intervencij strateškega načrta, se lahko podpira preko intervencije LEADER v primeru, če je takšna potreba prepoznana v strategiji lokalnega razvoja in izkazuje dodano vrednost za razvoj lokalnega območja, kot so dvig socialnega kapitala, upravljanja ali če prispeva k rezultatu projekta (npr. skupni interes, skupina upravičencev, dostop javnosti do rezultatov projekta, inovativne značilnosti projektov na lokalni ravni, integrirani projekti). V tem primeru se bodo lahko podpirale le manjše investicije na podeželju, in sicer kot del projekta, s poudarkom na širšem pomenu za območje LAS-a ter dodani vrednosti za projekt, območje in prebivalce območja LAS-a.

V okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji CLLD sledi cilju politike »Evropa, ki je bliže državljanom«, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja vseh vrst območij ter lokalnih pobud, specifičnem cilju ali namenski prednostni nalogi: Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja. V okviru tega so vlaganja namenjena izgradnji vključujoče družbe in nadaljnji celostni družbeno-gospodarski razvoj v območjih LAS-ov, s posebno pozornostjo na zmanjšanje razlik med socialno-ekonomsko prikrajšanimi osebami in območji. Tematska področja ukrepanja so odvisna od prepoznave potreb lokalnega partnerstva in morajo biti utemeljena v strategiji lokalnega razvoja. Strategije lokalnega razvoja morajo naslavljalati podporo trajnostnim oblikam lokalnega podjetništva, inovacijam glede uporabe lokalnih virov, turizma, varovanju naravne in kulturne dediščine, revitalizaciji javnih površin za skupno uporabo, preventivi in varovanju zdravja, medgeneracijskemu sodelovanju, krepitvi kompetenc, skrbi za starejše, mlade in druge prikrajšane skupine ter socialni vključenosti.

Podpora za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (LEADER/CLLD), iz skladov EKSRP in ESRR, je po Uredbi namenjena za:

- izvajanje projektov, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije lokalnega razvoja,
- upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije.

Upravljanje in razvoj območja LAS Obsotelje in Kozjansko v obdobju 2021-2027 je ključnega pomena za nadaljnji trajnostni razvoj, tako je SLR usklajena z različnimi evropskimi in nacionalnimi strategijami ter programi, ki so usmerjeni v trajnostni razvoj in ohranjanje narave, kmetijstvo, podeželje in biotsko raznovrstnost. Med ključnimi usklajenimi elementi so:

1. **Program EKP (Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja) 2021-2027:** Podobno kot omenjeni dokument tudi SLR podpira trajnostno kmetijstvo, podeželski razvoj, ter oblikovanje in ohranjanje kmetijskih krajinskih elementov. Program EKP (Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja) 2021-2027 vključuje ukrepe, ki podpirajo lokalni razvoj podeželja tudi v okviru t. i. LEADER pristopa, ki je eden od štirih stebrov EKP in je namenjen spodbujanju trajnostnega razvoja podeželskih območij.

2. **Strategija "Od vil do vilic":** Ta strategija spodbuja povezovanje lokalne pridelave hrane s potrošniki in lokalnimi tržišči, podobno pa SLR tudi stremi k nadgradnji kmetijske dejavnost v bolj trajnostno in okolju prijazno. Usklajenost s to strategijo kaže tudi zaveza SLR, da spodbudi lokalne kmete in proizvajalce hrane, da razvijajo in tržijo svoje izdelke z višjo dodano vrednostjo na območju Obsotelja in Kozjanskega, kar prispeva k trajnostni lokalni ekonomiji.
3. **Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030:** Evropska unija si je zastavila ambiciozne cilje za ohranjanje biotske raznovrstnosti do leta 2030. Usklajenost lokalne strategije z evropsko strategijo se kaže v prizadevanju pri ukrepih SLR, da se bo območje LAS aktivno prizadevalo za ohranjanje habitatov, vzdržno rabo naravnih virov ter za zaščito ogroženih vrst in ekosistemov.
4. **Dolgoročna vizija za podeželska območja do leta 2040:** Dolgoročna vizija za podeželska območja vključuje načrtovanje razvoja podeželja, ki temelji na trajnosti, in zagotavlja kakovostno življenje za prebivalce podeželja. SLR prav tako sledi tej viziji, kar potrjujejo predlagani ukrepi usmerjeni v dolgoročno trajnost in razvoj podeželja.
5. **Regionalni razvojni program Savinjske razvojne regije (RRP) 2021–2027:** SLR je usklajena tudi z RRP, saj prav tako kot RRP podpira inovacije, digitalizacijo, gospodarsko preobrazbo in podporo MSP, nagovarja izzive trajnostnega upravljanja z naravnimi viri in se dotika področja zmanjševanja socialne neenakosti, z zagotavljanjem varstva socialnih pravic in podpore za kakovostno zaposlovanje, izobraževanje, pridobivanje veščin, socialne vključenosti in enakega dostopa do zdravstvene oskrbe.

Skladnost lokalne strategije z zgoraj navedenimi programi in strategijami je bistvena za zagotavljanje nadaljnega usklajenega razvoja na območju Obsotelja in Kozjanskega.

5.1 Opis ciljev in ukrepov SLR, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

SLR je pripravljena v skladu s ciljema:

- za sklad ESRR je razviden prispevek k Programu EKP, in sicer k *Specifičnem cilju 9.2: Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja.*
- za sklad EKSRP SLR pripeva k *Specifičnemu cilju SC8: Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom.*

Vsebinsko SLR pri ESRR naslavlja vsebine o podpori trajnostnim oblikam lokalnega podjetništva, inovacijam, turizmu, varovanju naravne in kulturne dediščine, revitalizaciji javnih površin za skupno uporabo, preventivi in varovanju zdravja, medgeneracijskemu sodelovanju, krepitvi kompetenc, skrbi za starejše, mlade in druge prikrajsane skupine ter socialni vključenosti. Medtem ko projekti v okviru EKSRP prispevajo k socialni vključenosti vseh prebivalcev na podeželju, spodbujajo zaposlovanje ter podjetništvo na podeželju, razvijajo osnovne storitve, dvigajo kakovost življenja, razvijajo manjše infrastrukture na podeželju, razvijajo koncept Pametnih vasi, okoljske in podnebne rešitve na podeželju, spodbujajo ekološko (idr.) kmetovanje itd. Projekti hkrati prispevajo k doseganju ciljev SLR, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, enakopravnemu vključenju različnih partnerjev ter višji dodani vrednosti območja LAS.

Uvajanje trajnostnih načel v gospodarstvo, kot krožno gospodarstvo in biogospodarstvo, vodi tudi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev kmetijskih proizvodov v lokalnem okolju. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo različnim vrstam subjektov na podeželju za izvajanje aktivnosti vključene v vsebine krožnega gospodarstva in biogospodarstva.

Pristop LEADER/CLLD ima velik pomen za območje LAS Obsotelje in Kozjansko, saj bomo z izvajanjem pristopa na območju zagotovili dodano vrednost s pomočjo:

- **izboljšanja socialnega kapitala na lokalnem območju** (nanaša se na krepitev lokalnih mrež, zaupanja, skupnih vrednosti in teritorialnih identitet ter izmenjave in sodelovanja med ljudmi in organizacijami (znotraj lokalnih akcijskih skupin in zunaj njih). Socialni kapital je pomemben dejavnik razvoja, saj spodbuja ljudi k tveganju in inovacijam (vključno z gospodarskimi), izmenjavi informacij, kolektivnemu odzivanju na grožnje in sodelovanju za skupne dobrine. V kontekstu pristopa LEADER/CLLD se nanaša na ustvarjanje, krepitev in širjenje mrež znotraj LAS (tako člani LAS kot upravnega odbora LAS) in zunaj LAS (vključno z neposrednimi in posrednimi upravičenci projektov LAS) poznavanje dejavnosti LAS s strani njenih članov in širše javnosti, dejanska udeležba partnerjev na sestanku LAS in kakovost te udeležbe, formalni in neformalni odnosi med člani, skupne akcije med člani, zaupanje med člani in širšo javnostjo v LAS, skupne vrednote, identitete na območjih, ki jih razvija LAS);
- **izboljšanja lokalnega upravljanja** (kakovost delovanja LAS, kot so pregledni in pravočasni postopki, redno usposabljanje osebja, vključevanje zainteresiranih strani, mreženje, storitve za javnost, dobra komunikacija itd., so pokazatelj dobrega upravljanja in bi jih lahko spodbujali organi upravljanja in nacionalne mreže. Izboljšanje med drugim zajema: transparentnost in vključenost pri odločitvah LAS, komunikacijska orodja LAS, vodenje in spremljanje projekta (vključno s časovnim razporedom), storitve,

ki jih LAS ponujajo bodočim upravičencem in širši javnosti, inovacije in učenje osebja LAS, vključno z aktivno participacijo pri projektih mreženja in sodelovanja) ter

- **izboljšanja rezultatov in učinkov politike v primerjavi z izvajanjem brez metode LEADER ali CLLD** (boljšo kakovost izvedenih projektov je lahko ovrednotiti s povezavami in sinergijami med projekti (zlasti kombinacijo med izboljšanjem znanj in fizičnih naložb, sinergijami med sektorji in gospodarskimi/okoljskimi/socialnimi cilji), inovacijami zadovoljevanjem potreb, ki bi jih bilo težko zadovoljiti z izvajanjem splošne politike, kolektivnimi projekti ali projekti s koristmi skupnosti, boljša trajnost, projekti podprti z animacijo ali krepitevijo zmogljivosti, ki se odzivajo na zapletene strategije (kot so podnebne spremembe, biotska raznovrstnost, digitalna preobrazba, od vil do vilic) ali projekti, ki ustvarjajo trajnostna delovna mesta na podeželju.

Inovativnost je eno od osnovnih načel lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, saj ima že sam pristop in način načrtovanja ter uresničevanja lokalnega razvoja preko LAS in njene SLR, z uporabo pristopa »od spodaj navzgor«, velik inovativni potencial, saj predstavlja orodje, ki odpira prostor za nove, inovativne razvojne rešitve in omogoča inovativne pristope, bodisi z rabo lokalnih virov, bodisi s prenosom primerov dobrih praks v lokalno območje. Inovacije so tako horizontalna tema, ki posega v vse tematske cilje ukrepanja SLR.

Z izvajanjem SLR bomo skušali vzpostaviti primerno okolje za pospeševanje inovacij. Inovacija je pogosto razumljena kot nova ideja, ki se nadgradi s splošno uporabo oziroma izkaže svojo uporabnost v praksi. Tako bomo v SLR podpirali aktivnosti, ki bodo spodbujale gospodarski razvoj območja skozi nadgrajevanje in razvoj na področjih kmetijstva, podjetništva in turizma.

SLR podpira tri cilje, in sicer:

- **CILJ 1: Krepitev trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma na območju LAS (sklad EKSRR in ESRR), pri ESRR je izvzeto področje kmetijstva**

Uresničitev cilja krepitev kmetijstva, podjetništva in turizma zahteva celovit pristop in usklajeno delovanje različnih deležnikov. Glede na analizo stanja in potreb na območju LAS, predvidevamo, da bo potrebno izvesti raznolike aktivnosti, ki bodo spodbujale gospodarski razvoj območja skozi nadgrajevanje in razvoj na področjih kmetijstva, podjetništva in turizma.

Pri izvedbi aktivnosti in predvidenih ukrepov je pomembno, da se prilagajamo potrebam lokalne skupnosti ter upoštevamo posebnosti podeželskega območja LAS Obsotelje in Kozjansko, saj bomo le tako lahko zagotovili trajnostno in uspešno krepitev kmetijstva, podjetništva in turizma na območju. Projekti v okviru SLR bodo spodbujali trajnostne prakse vseh treh področij, karierni razvoj zaposlenih in ranljivih ciljnih skupin, omogočali boljše medsektorsko povezovanje, ustvarjali delovna mesta in ustvarjali dodano vrednost območja.

- **CILJ 2: Razvoj družbene infrastrukture in medgeneracijskih/socialnih storitev**

Cilj razvoja družbene infrastrukture in medgeneracijskih/socialnih storitev je ustvariti okolje, ki spodbuja kakovostno življenje prebivalcev in zagotavlja storitve, ki zadovoljujejo potrebe različnih generacij, s posebnim poudarkom na vključenosti ranljivih skupin (starejši, mladi, ženske na podeželju, brezposelni). V sklopu tega je potrebno večji poudarek nameniti učinkovitejšemu sodelovanju organizacij vseh treh sektorjev (javni, ekonomski in civilni), izboljšati dostopnost prebivalcev do osnovnih storitev, ter nadgraditi programe vseživljenjskega izobraževanja z namenom večjega vključevanja ranljivih skupin in medgeneracijsko povezovanje na ravni LAS. Ta ukrep in njegove aktivnosti omogočajo povezovanje različnih generacij, spodbujajo izmenjavo znanj, izkušenj in spretnosti ter prispevajo k bolj povezani in skupnosti prijazni družbi. Poleg tega lahko krepitev družbene infrastrukture in medgeneracijskih storitev pripomore tudi k zmanjšanju osamljenosti, izboljšanju kakovosti življenja in podpori socialni koheziji v lokalnem okolju.

Pomembno je, da aktivnosti vzpostavitve medgeneracijskih storitev vključujejo aktivno vključevanje prebivalcev različnih generacij, upoštevajo njihove potrebe in spodbujajo vzajemno sodelovanje ter izmenjavo med generacijami. S tem se lahko ustvari povezano in podporno okolje za vse prebivalce na območju LAS.

- **CILJ 3: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja**

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti ter zmanjševanje onesnaževanja je ključnega pomena za dolgoročno blaginjo planeta in vseh njegovih prebivalcev. S tem ciljem ohranjamo naravne ekosisteme, ki so temelj za oskrbo s čisto vodo, svežim zrakom in hrano. Hkrati zagotavljamo habitat za raznolikost življenja, ki ima pomembno vlogo pri zagotavljanju ekosistemskih storitev in uravnoveženju ekosistemov. S pravilnim upravljanjem narave in zmanjševanjem onesnaževanja prispevamo k ohranjanju podnebnega ravnovesja, zagotavljanju trajnostne gospodarske rasti ter izboljšanju kakovosti življenja in dobrega počutja ljudi.

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja na območju LAS ima lahko pomemben vpliv na trajnostni razvoj in kakovost življenja prebivalcev. S tem se ohranjajo naravni habitati, ki zagotavljajo oskrbo s čisto vodo, kakovostno hrano in svež zrak, ter podpirajo ohranjanje tradicionalnih kmetijskih praks. Hkrati se spodbuja trajnostni turizem in ustvarjanje delovnih mest, ki temeljijo na naravnih virih in ekosistemskih storitvah podeželskega območja.

Spodnja shema prikazuje jasno intervencijsko logiko, kako je posamezna potreba povezana z ukrepi in kazalniki.

CILJI

C1: Krepitev trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma na območju LAS (sklad EKSRP in ESRR)

C2: Razvoj družbene infrastrukture in medgeneracijskih/socialnih storitev

C3: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja

POTREBE IN POTENCIALNI OBMOČJA

P1: Spodbujanje trajnostnega gospodarskega razvoja in podjetništva na območja LAS

P2: Razvoj produktov in storitev v višjo dodano vrednostjo s poudarkom na digitalizaciji

P3: Zagotovitev družbene infrastrukture in podpornih storitev za medgeneracijsko povezovanje in socialne storitve

P4: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti storitve

U1.1: Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma

U1.2: Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik lokalnega podjetništva in turizma

U1.3: Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih produktov in storitev

U2.1: Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo

U2.2: Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo – medgeneracijsko

U2.3: Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost

U2.4: Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost

U3.1: Ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti

UKREP 3.2: Boljše varstvo in ohranjanje naravne dediščine na območju LAS

UKREP 3.3: Spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja

KAZALNIKI

R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji)

R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo

Število izvedenih programov/delavnic/prirediteljev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin

Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

5.1.1 Ukrepi SLR in izbira kazalnikov

Ukrep	Kazalnik	Sklad	Dosežena vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2025 za EKSRP/31. 12. 2024 za ESRR	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2029
UKREP 1.1 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma	<i>R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP</i>	EKSRP	1	2
UKREP 1.2 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik lokalnega podjetništva in turizma	<i>Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji)</i>	ESRR	1	2
UKREP 1.3 Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih produktov in storitev	<i>R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP</i>	EKSRP	1	1
UKREP 2.1 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo	<i>R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo</i>	EKSRP	30	70
UKREP 2.2 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo – medgeneracijsko sodelovanje	<i>Število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin</i>	ESRR	2	4
UKREP 2.3 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost	<i>R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo</i>	EKSRP	40	80
UKREP 2.4 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost	<i>Število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin</i>	ESRR	3	6
UKREP 3.1 Ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti	<i>R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju</i>	EKSRP	1	2
UKREP 3.2 Boljše varstvo in ohranjanje naravne dediščine na območju LAS	<i>Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja</i>	ESRR	2	4

UKREP 3.3 Spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja	<i>R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju</i>	EKSRP	1	2
--	---	--------------	---	---

CILJ 1: Krepitev trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma na območju LAS (sklad EKSRP in ESRR), pri ESRR je izvzeto področje kmetijstva

Uresničitev cilja krepitev kmetijstva, podjetništva in turizma zahteva celovit pristop in usklajeno delovanje različnih deležnikov. Glede na analizo stanja in potreb na območju LAS, predvidevamo, da bo potrebno izvesti raznolike aktivnosti, ki bodo spodbujale gospodarski razvoj območja skozi nadgrajevanje in razvoj na področjih kmetijstva, podjetništva in turizma.

Predvidoma bodo v obeh skladih podprte aktivnosti, usmerjene v:

- spodbujanje sodelovanja in povezovanja: sodelovanje med različnimi sektorji in deležniki je ključnega pomena za krepitev kmetijstva, podjetništva in turizma. Razvoj skupnih blagovnih znamk, skupnih turističnih produktov/storitev, lokalne platforme za sodelovanje, razvoj programov za aktivacijo ciljnih skupin in podobno, so nujne aktivnosti za zagotovitev projektov s širšim družbenim učinkom na tem področju krepitve LAS.
- podpora za razvoj in izobraževanje: zagotovitev aktivnosti, ki bodo potencialnim in aktivnim kmetom, podjetnikom in turističnim ponudnikom zagotovile podporo za razvoj kmetijskih in podjetniških dejavnosti ter turizma. To vključuje usposabljanja, razvoj dodatnih storitev in programov, mentorstvo in svetovanje ter podobne aktivnosti. Na drugi strani pa se izvedejo tudi (izobraževalne) aktivnosti, ki pomagajo ljudem pridobiti potrebna znanja in veščine za uspešno delovanje v teh sektorjih.
- razvoj infrastrukture in manjša naložbena vlaganja: za realizacijo idej je potrebno predvideti tudi manjša vlaganja v infrastrukturo (opredmetena in neopredmetena sredstva), ki bo podpirala razvoj kmetijstva, podjetništva in turizma.
- trženje in promocija: realizacija učinkovitih marketinških in promocijskih aktivnosti za kmetijske, podjetniške in turistične ponudnike na podeželskem območju, je naslednja aktivnost za uspešno krepitev omenjenih treh sektorjev.
- partnerstva in mreženje: povezovanje s sorodnimi organizacijami, združenji, institucijami in sektorji na ravni LAS je nujno potrebno za izmenjavo izkušenj, znanj in dobrih praks, hkrati pa omogoča tudi razvoj skupnih produktov in storitev območja LAS.
- trajnostni pristop: v vse tri sektorje je potrebno vključevati trajnostne prakse in načela, s poudarkom na ekološkem kmetovanju, krožnem gospodarstvu, energetski učinkovitosti, obnovljivih virih energije, digitalizaciji in podobno.

Pri izvedbi aktivnosti in predvidenih ukrepov je pomembno, da se prilagajamo potrebam lokalne skupnosti ter upoštevamo posebnosti podeželskega območja LAS Obsotelje in Kozjansko, saj bomo le tako lahko zagotovili trajnostno in uspešno krepitev kmetijstva, podjetništva in turizma na območju. Projekti v okviru SLR bodo spodbujali trajnostne prakse vseh treh področij, karierni razvoj zaposlenih in ranljivih ciljnih skupin, omogočali boljše medsektorsko povezovanje, ustvarjali delovna mesta in ustvarjali dodano vrednost območja.

UKREP 1.1 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma (sklad EKSRP)¹³

Kazalnik: R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Ukrep krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik kmetijstva, podjetništva in turizma zahteva izvajanje različnih aktivnosti, če poudarimo nekatere med njimi:

¹³ **Opomba velja za Ukrep 1.1 in 1.3:** Na podlagi analize stanja in potreb na območju LAS ocenjujemo, da bo potrebno v okviru SLR omogočiti izvedbo projektov v ukrepih 1.1 in 1.3, ki jih je drugače možno financirati tudi v okviru drugih intervencij SN 2023-2027, vendar je zaradi dodane vrednosti za območje in pomena povezovanja sektorjev nujna uporaba pristopa LEADER. Projekti bodo namreč morali izkazovati dodano vrednost pristopa LEADER za razvoj lokalnega okolja. Z njihovo izvedbo se bo prispevalo k dvigu socialnega kapitala, upravljanja in prispevalo k rezultatom projekta. Podpora intervencije LEADER za tovrstne vsebine je nujna, prepoznana v SLR in izkazuje dodano vrednost za razvoj lokalnega območja, kot so dvig socialnega kapitala, upravljanja ali prispeva k rezultatu projekta (npr. skupni interes, skupina upravičencev, dostop javnosti do rezultatov projekta, inovativne značilnosti projekta na lokalni ravni, integrirani projekti).

- izobraževanje in svetovanje: razvoj in organizacija izobraževalnih programov, delavnic, seminarjev in mentorstvo za kmete, podjetnike in turistične ponudnike, da pridobijo znanje in veščine na področju delovanja vseh treh sektorjev in trajnostnih praks v njih.
- razvoj mrež in partnerstev: vzpostavitev sodelovanja in oblikovanja mrež ter partnerstev med kmeti, podjetniki, turističnimi organizacijami, lokalno upravo, izobraževalnimi ustanovami, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki, kar bo omogočilo izmenjavo znanj, izkušenj, virov in boljše povezovanje različnih sektorjev ter vzpostavitev sinergij za trajnostni razvoj.
- spodbujanje razvoja trajnostnih produktov, storitev, programov in standardov v kmetijstvu, podjetništvu in turizmu. Razvoj novih ali ozelenitev obstoječih produktov, storitev ali rešitev, ki prispevajo k trajnosti in dostopnosti turističnih in kulturnih produktov in storitev. Z izvedbo teh aktivnosti bomo zagotovili prepoznavnost trajnostnih praks, zagotavlja zaupanje potrošnikov in turistov, ter spodbuja odgovorno ravnanje z okoljem in družbeno odgovornost.
- informacijska in digitalna podpora: razvoj informacijskih platform, spletnih portalov in digitalnih orodij, ki omogočajo dostop do informacij, dobrih praks, podatkov o ponudbi, so namenjene usposabljanju in realizaciji poslovnih priložnosti v zvezi s trajnostnimi kmetijskimi, podjetniškimi in turističnimi dejavnostmi.
- spodbujanje inovacij: spodbujanje inovativnosti in razvoja novih trajnostnih rešitev v kmetijstvu, podjetništvu in turizmu. Podpora inovativnim lokalnim idejam, start-up podjetjem, spodbujanje uvedbe novih tehnologij in poslovnih modelov, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju.

Namen in cilj ukrepa je usmeriti in podpreti različne aktivnosti, ki bodo prispevale k gospodarskemu razvoju na območju LAS. Ukrepa je zasnovan z namenom izboljšanja kakovosti življenja lokalnih prebivalcev in spodbujanja trajnostne rasti, zlasti na področju kmetijstva, podjetništva in turizma. Ključni cilji tega ukrepa vključujejo: spodbujanje sodelovanja in povezovanja, podporo za razvoj in izobraževanje, razvoj infrastrukture in manjša naložbena vlaganja, partnerstva in mreženje.

Cilj tega ukrepa je torej spodbuditi raznovrstne aktivnosti, ki bodo prispevale k razvoju kmetijstva, podjetništva in turizma na območju LAS. Projekti, ki bodo izvedeni v okviru tega ukrepa, bodo spodbujali trajnostne prakse na omenjenih področjih, karierni razvoj zaposlenih in ranljivih ciljnih skupin, omogočali boljše medsektorsko sodelovanje, ustvarjali delovna mesta in ustvarjali dodano vrednost za območje LAS. S tem se želi doseči trajnostni razvoj podeželja in izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 1.2 Krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik lokalnega podjetništva in turizma (sklad ESRR)

Kazalnik: Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji)

Ukrepa krepitev podpornega okolja za razvoj trajnostnih oblik lokalnega podjetništva in turizma zahteva izvajanje različnih aktivnosti, če poudarimo nekatere med njimi:

- izobraževanje in svetovanje: razvoj in organizacija izobraževalnih programov, delavnic, seminarjev in mentorstvo za podjetnike in turistične ponudnike, da pridobijo znanje in veščine na področju delovanja vseh treh sektorjev in trajnostnih praks v njih.
- razvoj mrež in partnerstev: vzpostavitev sodelovanja in oblikovanja mrež ter partnerstev med kmeti, podjetniki, turističnimi organizacijami, lokalno upravo, izobraževalnimi ustanovami, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki, kar bo omogočilo izmenjavo znanj, izkušenj, virov in boljše povezovanje različnih sektorjev ter vzpostavitev sinergij za trajnostni razvoj.
- spodbujanje razvoja trajnostnih produktov, storitev, programov in standardov v obrtništvu, podjetništvu in turizmu. Razvoj novih ali ozelenitev obstoječih produktov, storitev ali rešitev, ki prispevajo k trajnosti in dostopnosti turističnih in kulturnih produktov in storitev. Z izvedbo teh aktivnosti bomo zagotovili prepoznavnost trajnostnih praks, zagotavlja zaupanje potrošnikov in turistov, ter spodbuja odgovorno ravnanje z okoljem in družbeno odgovornost.
- informacijska in digitalna podpora: razvoj informacijskih platform, spletnih portalov in digitalnih orodij, ki omogočajo dostop do informacij, dobrih praks, podatkov o ponudbi, so namenjene usposabljanju in realizaciji poslovnih priložnosti v zvezi s trajnostnimi obrtnišskimi, podjetniškimi in turističnimi dejavnostmi.
- spodbujanje inovacij: spodbujanje inovativnosti in razvoja novih trajnostnih rešitev v podjetništvu in turizmu. Podpora inovativnim lokalnim idejam, start-up podjetjem, spodbujanje uvedbe novih tehnologij in poslovnih modelov, ki prispevajo k trajnostnemu razvoju.

Namen in cilj ukrepa je usmeriti in podpreti različne aktivnosti, ki bodo prispevale k gospodarskemu razvoju na območju LAS. Ukrepa je zasnovan z namenom izboljšanja kakovosti življenja lokalnih prebivalcev in spodbujanja trajnostne rasti, zlasti na področju podjetništva in turizma. Ključni cilji tega ukrepa vključujejo: spodbujanje sodelovanja in povezovanja, podporo za razvoj in izobraževanje, razvoj infrastrukture in manjša naložbena vlaganja, partnerstva in mreženje.

Cilj tega ukrepa je torej spodbuditi raznovrstne aktivnosti, ki bodo prispevale k razvoju podjetništva in turizma na območju LAS Obsotelje in Kozjansko. Projekti, ki bodo izvedeni v okviru tega ukrepa, bodo spodbujali trajnostne prakse na omenjenih področjih, karierni razvoj zaposlenih in ranljivih ciljnih skupin, omogočali boljše medsektorsko sodelovanje, ustvarjali delovna mesta in ustvarjali dodano vrednost za območje LAS. S tem se želi doseči trajnostni razvoj podeželja in izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 1.3 Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih produktov in storitev (sklad EKSRP)

Kazalnik: R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Ukrep vzpostavitve pogojev za trženje lokalnih produktov in storitev, vključno z naložbami v opredmetena in neopredmetena sredstva, je ključen za spodbujanje lokalnega gospodarstva in razvoj podeželskih območij. Ta ukrep lahko vključuje naslednje aktivnosti:

- izgradnja in posodobitev infrastrukture ter nakup opredmetenih in neopredmetenih sredstev, ki so nujno potrebna za izvedbo projekta: manjše naložbe v opredmetena sredstva, kot so tržnice, skladišča, distribucijska omrežja, opremo in turistično infrastrukturo, so ključne za ustvarjanje ustreznega okolja za trženje lokalnih produktov in storitev. Izgradnja in posodobitev teh infrastrukturnih objektov omogočajo izboljšanje dostopnosti, shranjevanja, predelave in distribucije lokalnih izdelkov ter zagotavljanje kakovosti in varnosti.
- podpora za vzpostavitev lokalnih verig vrednosti: spodbujanje povezovanja med lokalnimi pridelovalci, predelovalci, trgovci, gostinskimi podjetji in drugimi deležniki je ključno za ustvarjanje učinkovitih lokalnih verig vrednosti. Podpora za vzpostavitev teh verig vključuje pomoč pri oblikovanju partnerstev, izboljšanje logistike, razvoj skupnih trženjskih strategij, vzpostavitev lokalnih blagovnih znamk in certifikacij ter zagotavljanje informacij o lokalnih produktih in njihovih značilnostih.
- razvoj trženjskih strategij, ukrepi trženja in promocija: razvoj učinkovitih trženjskih strategij za lokalne produkte in storitve je pomemben za povečanje njihove prepoznavnosti in prodaje ter vključuje oblikovanje ciljnih skupin, segmentacijo trga, določanje ustreznih cen, promocijo lokalnih produktov in storitev skozi različne kanale, kot so spletna mesta, družbena omrežja, sejmi, degustacije, lokalne prireditve in partnerstva. Pri izvedbi skupnih promocijskih kampanj, trženja in komunikacijskih aktivnosti, je potrebno poudarjati trajnostne produkte in storitve kmetijstva, podjetništva in turizma območja LAS.
- povezovanje z lokalnimi kmeti, podjetniki, gostinskimi podjetji in turističnimi organizacijami: Krepitev sodelovanja in partnerstva je ključno za promocijo in prodajo lokalnih produktov in storitev. To vključuje vzpostavljane rednih povezav in komunikacijo, organizacijo skupnih dogodkov, vzajemno trženje, ustvarjanje paketov produktov in storitev ter vzpostavljanje distribucijskih kanalov.

Uresničevanje tega ukrepa zahteva usklajeno delovanje med lokalno skupnostjo gospodarskimi subjekti, kmetijskimi organizacijami, turističnimi organizacijami in drugimi deležniki. Pomembno je, da se podpirajo in spodbujajo trajnostni lokalni proizvodi in storitve, saj to prispeva k gospodarskemu razvoju, ohranjanju tradicije, izboljšanju prepoznavnosti regije in zagotavljanju trajnostnih praks.

Namen in cilj ukrepa sta ključna za spodbujanje lokalnega gospodarstva in razvoj podeželskih območij. Glavni cilj tega ukrepa je izboljšati trženje in prodajo lokalnih produktov ter storitev ter hkrati ustvariti ugodno okolje, ki bo spodbujalo razvoj lokalnih verig vrednosti. Cilj tega dela ukrepa je izboljšati infrastrukturo, ki je ključna za trženje lokalnih produktov in storitev. Cilj je ustvariti učinkovite lokalne verige vrednosti, ki bodo omogočile boljšo prodajo lokalnih produktov. Cilj je krepitev sodelovanja in partnerstev med lokalnimi kmeti, podjetniki, gostinskimi podjetji, turističnimi organizacijami in drugimi akterji. To vključuje vzpostavljanje rednih povezav in komunikacijo, organizacijo skupnih dogodkov, vzajemno trženje, ustvarjanje paketov produktov in storitev ter vzpostavljanje distribucijskih kanalov.

Uresničevanje tega ukrepa zahteva usklajeno delovanje med lokalno skupnostjo, gospodarskimi subjekti, kmetijskimi organizacijami, turističnimi organizacijami in drugimi deležniki. Pomembno je podpirati in spodbujati trajnostne lokalne proizvode in storitve, saj to prispeva k gospodarskemu razvoju, ohranjanju tradicije, izboljšanju prepoznavnosti regije ter zagotavljanju trajnostnih praks. Ta ukrep je ključen za povečanje lokalne gospodarske dejavnosti in razvoja podeželskih območij.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

CILJ 2: Razvoj družbene infrastrukture in medgeneracijskih/socialnih storitev

Cilj razvoja družbene infrastrukture ter medgeneracijskih in socialnih storitev je ustvariti okolje, ki spodbuja kakovostno življenje prebivalcev in zagotavlja storitve, ki zadovoljujejo potrebe različnih generacij, s posebnim poudarkom na vključenosti ranljivih skupin (starejši, mladi, ženske na podeželju, brezposelni). V sklopu tega je potrebno večji poudarek nameniti učinkovitejšemu sodelovanju organizacij vseh treh sektorjev (javni, ekonomski in civilni), izboljšati dostopnost prebivalcev do osnovnih storitev, ter nadgraditi programe vseživljenjskega

izobraževanja z namenom večjega vključevanja ranljivih skupin in medgeneracijsko povezovanje na ravni LAS. Ta ukrep in njegove aktivnosti omogočajo povezovanje različnih generacij, spodbujajo izmenjavo znanj, izkušenj in spretnosti ter prispevajo k bolj povezani in skupnosti prijazni družbi. Poleg tega lahko krepitev družbene infrastrukture in medgeneracijskih storitev pripomore tudi k zmanjšanju osamljenosti, izboljšanju kakovosti življenja in podpori socialni koheziji v lokalnem okolju.

UKREP 2.1 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo (sklad EKSRP)

Kazalnik: R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo

Ukrep predvideva nadgradnjo in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo, lahko javne površine za skupno rabo, odprti in zaprti prostori, ki omogočajo srečevanje in druženje prebivalcev. Ti prostori lahko služijo kot kraji za izvajanje različnih aktivnosti kot so kulturni dogodki, športne aktivnosti, družabne igre, izobraževalne delavnice in prostor za medgeneracijsko povezovanje, delavnice, usposabljanja, tematski dogodki in podobna srečanja, ki prvotno omogočajo povezovanje lokalnega prebivalstva, lahko pa so namenjeni tudi obiskovalcem območja. Razvoj kakovostnih javnih prostorov, kot so parki, tematske poti, igrišča in družabni prostori na prostem, ki spodbujajo aktivno življenje in srečevanje med prebivalci različnih generacij so ključnega pomena za dvig kakovosti življenja na območju LAS.

Cilj ukrepa je ustvariti kakovostne javne prostore, kot so parki, tematske poti, igrišča in družabni prostori na prostem, ki bodo služili kot kraji za srečevanje in druženje prebivalcev. Ti prostori bodo omogočali različne aktivnosti, vključno s kulturnimi dogodki, športnimi aktivnostmi, družabnimi igrami, izobraževalnimi delavnicami, prostori za medgeneracijsko povezovanje, delavnicami, usposabljanji, tematskimi dogodki in podobnimi srečanji.

Glavni namen ukrepa je spodbujati povezovanje lokalnega prebivalstva, izboljšati kakovost življenja na območju LAS ter ustvariti prostor, kjer lahko različne generacije prebivalcev sodelujejo in se družijo. Te investicije v družbeno infrastrukturo prispevajo k dvigu kakovosti življenja prebivalcev na tem območju in hkrati lahko privabijo obiskovalce, ki bodo uživali v ponujenih aktivnostih.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 2.2 Nadgradnja in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo – medgeneracijsko sodelovanje (sklad ESRR)

Kazalnik: Število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin

Ukrep predvideva nadgradnjo in manjša vlaganja v družbeno infrastrukturo, lahko javne površine za skupno rabo, odprti in zaprti prostori, ki omogočajo srečevanje in druženje prebivalcev, s posebnim poudarkom na ustvarjanju pogojev za medgeneracijsko sodelovanje. Ti prostori lahko služijo kot kraji za izvajanje različnih aktivnosti kot so kulturni dogodki, športne aktivnosti, družabne igre, izobraževalne delavnice in prostor za medgeneracijsko povezovanje, delavnice, usposabljanja, tematski dogodki in podobna srečanja, ki prvotno omogočajo povezovanje lokalnega prebivalstva, lahko pa so namenjeni tudi obiskovalcem območja. Razvoj kakovostnih javnih prostorov, kot so parki, tematske poti, igrišča in družabni prostori na prostem, ki spodbujajo aktivno življenje in srečevanje med prebivalci različnih generacij so ključnega pomena za dvig kakovosti življenja na območju LAS.

Cilj ukrepa je ustvariti kakovostne javne prostore, kot so parki, tematske poti, igrišča in družabni prostori na prostem, ki bodo služili kot kraji za srečevanje in druženje prebivalcev. Ti prostori bodo omogočali različne aktivnosti, vključno s kulturnimi dogodki, športnimi aktivnostmi, družabnimi igrami, izobraževalnimi delavnicami, prostori za medgeneracijsko povezovanje, delavnicami, usposabljanji, tematskimi dogodki in podobnimi srečanji.

Glavni namen ukrepa je spodbujati povezovanje lokalnega prebivalstva, izboljšati kakovost življenja na območju LAS ter ustvariti prostor, kjer lahko različne generacije prebivalcev sodelujejo in se družijo. Te investicije v družbeno infrastrukturo prispevajo k dvigu kakovosti življenja prebivalcev na tem območju in hkrati lahko privabijo obiskovalce, ki bodo uživali v ponujenih aktivnostih.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 2.3 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost (sklad EKSRP)

Kazalnik: R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo

Ta ukrep in njegove aktivnosti omogočajo povezovanje različnih generacij, spodbujajo izmenjavo znanj, izkušenj in spretnosti ter prispevajo k bolj povezani in skupnosti prijazni družbi. Ta ukrep lahko vključuje naslednje aktivnosti:

- identifikacija potreb in interesov različnih generacij ter oblikovanje prilagojenih programov, storitev: na osnovi analize in delavnic s prebivalci različnih generacij, se pridobi nabor njihovih potreb, interesov in pričakovanj glede medgeneracijskih storitev, ki bodo služile tudi kot usmeritev za razvoj storitev.

- vzpostavitev trajnih in priložnostnih točk stika: vzpostavitev trajnih in priložnostnih fizičnih lokacij, ki služijo kot prostor za srečevanje in izvajanje različnih medgeneracijskih aktivnosti. Ta prostor mora biti dostopen, vključujoč in prijazen za vse generacije.
- oblikovanje programov in storitev: razvoj različnih programov in aktivnosti, ki spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje, posledično vseživljenjsko učenje in izmenjavo med generacijami. Aktivnost lahko vključuje delavnice, izobraževanja, kulturne dogodke, športne aktivnosti, mentorstvo in druge oblike interakcije med generacijami.

Pomembno je, da aktivnosti vzpostavitve medgeneracijskih storitev vključujejo aktivno vključevanje prebivalcev različnih generacij, upoštevajo njihove potrebe in spodbujajo vzajemno sodelovanje ter izmenjavo med generacijami. S tem se lahko ustvari povezano in podporno okolje za vse prebivalce na območju LAS.

Namen in cilj tega ukrepa je spodbuditi povezovanje različnih generacij prebivalcev in ustvariti bolj povezano in skupnosti prijazno družbo. Pri izvajanju tega ukrepa je ključnega pomena aktivno vključevanje prebivalcev različnih generacij, upoštevanje njihovih potreb ter spodbujanje vzajemnega sodelovanja in izmenjave med generacijami. S tem se ustvari povezano in podporno okolje za vse prebivalce na območju LAS.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 2.4 Vzpostavitev povezav med ljudmi za izboljšanje kulturnih in družbenih odnosov ter dejavno vključevanje v skupnost (ESRR)

Kazalnik: Število izvedenih programov/delavnic/prireditve/dogodkov/usposabljanj/ izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin

Ta ukrep in njegove aktivnosti omogočajo povezovanje različnih generacij, spodbujajo izmenjavo znanj, izkušenj in spretnosti ter prispevajo k bolj povezani in skupnosti prijazni družbi. Ta ukrep lahko vključuje naslednje aktivnosti:

- identifikacija potreb in interesov različnih generacij ter oblikovanje prilagojenih programov, storitev: na osnovi analize in delavnic s prebivalci različnih generacij, se pridobi nabor njihovih potreb, interesov in pričakovanj glede medgeneracijskih storitev, ki bodo služile tudi kot usmeritev za razvoj storitev.
- vzpostavitev trajnih in priložnostnih točk stika: vzpostavitev trajnih in priložnostnih fizičnih lokacij, ki služijo kot prostor za srečevanje in izvajanje različnih medgeneracijskih aktivnosti. Ta prostor mora biti dostopen, vključujoč in prijazen za vse generacije.
- oblikovanje programov in storitev: razvoj različnih programov in aktivnosti, ki spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje, posledično vseživljenjsko učenje in izmenjavo med generacijami. Aktivnost lahko vključuje delavnice, izobraževanja, kulturne dogodke, športne aktivnosti, mentorstvo in druge oblike interakcije med generacijami.

Pomembno je, da aktivnosti vzpostavitve medgeneracijskih storitev vključujejo aktivno vključevanje prebivalcev različnih generacij, upoštevajo njihove potrebe in spodbujajo vzajemno sodelovanje ter izmenjavo med generacijami. S tem se lahko ustvari povezano in podporno okolje za vse prebivalce na območju LAS.

Namen in cilj tega ukrepa je spodbuditi povezovanje različnih generacij prebivalcev in ustvariti bolj povezano in skupnosti prijazno družbo. Pri izvajanju tega ukrepa je ključnega pomena aktivno vključevanje prebivalcev različnih generacij, upoštevanje njihovih potreb ter spodbujanje vzajemnega sodelovanja in izmenjave med generacijami. S tem se ustvari povezano in podporno okolje za vse prebivalce na območju LAS.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

CILJ 3: Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti ter zmanjševanje onesnaževanja je ključnega pomena za dolgoročno blaginjo planeta in vseh njegovih prebivalcev. S tem ciljem ohranjamo naravne ekosisteme, ki so temelj za oskrbo s čisto vodo, svežim zrakom in hrano. Hkrati zagotavljamo habitat za raznolikost življenja, ki ima pomembno vlogo pri zagotavljanju ekosistemskih storitev in uravnoveženju ekosistemov. S pravilnim upravljanjem narave in zmanjševanjem onesnaževanja prispevamo k ohranjanju podnebne ravnovesja, zagotavljanju trajnostne gospodarske rasti ter izboljšanju kakovosti življenja in dobrega počutja ljudi.

UKREP 3.1 Ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti (sklad EKSRP)

Kazalnik: R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Aktivnosti za ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti vključujejo naslednje podukrepe:

- obnova in izboljšanje habitatov: izvedba ukrepov za obnovo degradiranih ali izgubljenih habitatov. To vključuje obnovo sadovnjakov, gozdov, travnikov itd. Pomembno je tudi izboljšati habitatne pogoje, kot so zagotavljanje hrane, zatočišča in razmnoževalnih mest za ogrožene vrste.
- aktivnosti za večjo ozaveščenost in inovativne rešitve za interpretacijo in varstvo narave: izvajanje aktivnosti ozaveščanja in izobraževanja o pomenu ohranjanja habitatov in biotske raznovrstnosti. To vključuje informiranje javnosti, organiziranje delavnic, izobraževalnih dogodkov in naravovarstvenih programov.
- manjša vlaganja v zeleno infrastrukturo: med drugim lahko aktivnosti zelene infrastrukture zajemajo zasaditev dreves in ustvarjanje zelenih površin, razvoj kolesarskih in pešpoti, vzpostavitev urbanih vrtov in učnih zelenih površin, izobraževalne table in ostale naložbe, ki so nujne za doseg ohranitve habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti. Te aktivnosti spodbujajo trajnostni razvoj, zmanjšujejo okoljske obremenitve ter prispevajo k ustvarjanju bolj zelenih, zdravih in prijetnih okolij za prebivalce. Kljub manjšim vlaganjem pa imajo pomemben vpliv na ohranjanje narave, izboljšanje kakovosti življenja in ustvarjanje odpornosti proti podnebnim spremembam.

Namen aktivnosti za ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti. Cilj teh aktivnosti je ustvariti zeleno infrastrukturo, ki vključuje zasaditev dreves, ustvarjanje zelenih površin, razvoj kolesarskih in pešpoti, vzpostavitev urbanih vrtov in učnih zelenih površin ter druge naložbe, ki prispevajo k ohranitvi habitatov in vrst ter zmanjšanju izgube biotske raznovrstnosti. Te aktivnosti spodbujajo trajnostni razvoj, zmanjšujejo okoljske obremenitve in ustvarjajo bolj zelena, zdrava in prijetna okolja za prebivalce. Kljub manjšim vlaganjem pomembno vplivajo na ohranjanje narave, izboljšanje kakovosti življenja in odpornost proti podnebnim spremembam.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 3.2 Boljše varstvo in ohranjanje naravne dediščine na območju LAS (sklad ESRR)

Kazalnik: Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja

Aktivnosti za ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti vključujejo naslednje podukrepe:

- obnova in izboljšanje habitatov: izvedba ukrepov za obnovo degradiranih ali izgubljenih habitatov. To vključuje obnovo sadovnjakov, gozdov, travnikov itd. Pomembno je tudi izboljšati habitatne pogoje, kot so zagotavljanje hrane, zatočišča in razmnoževalnih mest za ogrožene vrste.
- aktivnosti za večjo ozaveščenost in inovativne rešitve za interpretacijo in varstvo narave: izvajanje aktivnosti ozaveščanja in izobraževanja o pomenu ohranjanja habitatov in biotske raznovrstnosti. To vključuje informiranje javnosti, organiziranje delavnic, izobraževalnih dogodkov in naravovarstvenih programov.
- manjša vlaganja v zeleno infrastrukturo: med drugim lahko aktivnosti zelene infrastrukture zajemajo zasaditev dreves in ustvarjanje zelenih površin, razvoj kolesarskih in pešpoti, vzpostavitev urbanih vrtov in učnih zelenih površin, izobraževalne table in ostale naložbe, ki so nujne za doseg ohranitve habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti. Te aktivnosti spodbujajo trajnostni razvoj, zmanjšujejo okoljske obremenitve ter prispevajo k ustvarjanju bolj zelenih, zdravih in prijetnih okolij za prebivalce. Kljub manjšim vlaganjem pa imajo pomemben vpliv na ohranjanje narave, izboljšanje kakovosti življenja in ustvarjanje odpornosti proti podnebnim spremembam.

Namen aktivnosti za ohranjanje habitatov in vrst ter zmanjšanje izgube biotske raznovrstnosti. Cilj teh aktivnosti je ustvariti zeleno infrastrukturo, ki vključuje zasaditev dreves, ustvarjanje zelenih površin, razvoj kolesarskih in pešpoti, vzpostavitev urbanih vrtov in učnih zelenih površin ter druge naložbe, ki prispevajo k ohranitvi habitatov in vrst ter zmanjšanju izgube biotske raznovrstnosti. Te aktivnosti spodbujajo trajnostni razvoj, zmanjšujejo okoljske obremenitve in ustvarjajo bolj zelena, zdrava in prijetna okolja za prebivalce. Kljub manjšim vlaganjem pomembno vplivajo na ohranjanje narave, izboljšanje kakovosti življenja in odpornost proti podnebnim spremembam.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

UKREP 3.3 Spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja (sklad EKSRP)

Kazalnik: R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Aktivnosti za spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja ter vključevanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva vključujejo naslednje možnosti izvedbe:

- spodbujanje recikliranja in ponovne uporabe: Organizacija kampanj ozaveščanja in izobraževanja o pomenu recikliranja ter ponovne uporabe materialov. Spodbujanje ločenega zbiranja odpadkov in zagotavljanje ustreznih infrastrukturnih rešitev za recikliranje in ponovno uporabo materialov. Podpora partnerstvom, ki bodo vzpostavila sodelovanje za vzpostavitev programov ponovne uporabe izdelkov.

- podpora krožnemu gospodarstvu: spodbujanje aktivnosti pri prehodu k modelom krožnega gospodarstva v kmetijstvu in gospodarstvu na splošno. To vključuje spodbujanje oblikovanja izdelkov z namenom ponovne uporabe, razvoj servisnih modelov, vzpostavitev logistike za vračanje in recikliranje izdelkov ter spodbujanje sodelovanja med deležniki v okviru krožnih verig vrednosti.
- podpora biogospodarstvu: spodbujanje razvoja inovativnih biotehnoloških procesov za proizvodnjo obnovljivih virov energije, bioloških materialov in bioproduktov. Podpora pridelavi hrane z uporabo trajnostnih kmetijskih praks.
- ozaveščanje in izobraževanje: izvajanje aktivnosti za ozaveščanje in izobraževanje o trajnostnih praksah ter zmanjševanju onesnaževanja. Organiziranje delavnic, usposabljanj in izobraževalnih dogodkov za ranljiv ciljne skupine, lokalne skupnosti in druge deležnike. Spodbujanje trajnostne zavesti in spreminjanje potrošniških navad.

Namen aktivnosti za spodbujanje trajnostnih praks in zmanjševanje onesnaževanja ter vključevanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva je doseči naslednje cilje: ozaveščanje o pomenu recikliranja in ponovne uporabe materialov ter zagotoviti infrastrukturne rešitve za ločeno zbiranje odpadkov, spodbujanje prehoda k modelom krožnega gospodarstva v kmetijstvu in gospodarstvu na splošno, spodbujanje inovativnih biotehnoloških procesov za proizvodnjo obnovljivih virov energije, bioloških materialov in bioproduktov ter trajnostne prakse v pridelavi hrane, izvajanje aktivnosti za ozaveščanje in izobraževanje o trajnostnih praksah ter zmanjševanju onesnaževanja.

Upravičenci do podpore so LAS, fizične (EKSRP sklad) in pravne osebe. Za ESRR sklad fizične osebe, razen samostojnih podjetnikov posameznikov, niso upravičenci.

Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zmanjševanje onesnaževanja na območju LAS ima lahko pomemben vpliv na trajnostni razvoj in kakovost življenja prebivalcev. S tem se ohranjajo naravni habitati, ki zagotavljajo oskrbo s čisto vodo, kakovostno hrano in svež zrak, ter podpirajo ohranjanje tradicionalnih kmetijskih praks. Hkrati se spodbuja trajnostni turizem in ustvarjanje delovnih mest, ki temeljijo na naravnih virih in ekosistemskih storitvah podeželskega območja.

5.2 Opis izvajanja projektov

Projekti morajo biti skladni s cilji skladov EKSRP in ESRR in morajo naslavljati potrebe določene v odobreni SLR ter zasledovati ukrepe SLR. Cilji projekta morajo biti merljivi z jasnimi učinki in rezultati.

Cilji opredeljeni v SLR so v medsebojni odvisnosti, saj izvedba posameznega projekta lahko prispeva k doseganju več ciljev, s tovrstnim povezovanjem dosegamo komplementarne in multiplikativne učinke.

LAS Obsotelje in Kozjansko bo tako v programskem obdobju do leta 2027 v okviru SLR izvajal projekte z dodano vrednostjo za območje LAS na način:

a) Projekti, izbrani preko javnega poziva

Postopek izbora projektov poteka v štirih korakih:

- zbiranje predlogov projektov (postopek izvedbe javnega poziva),
- preveritev popolnosti in ustreznosti projektov,
- ocenjevanje in razvrščanje predlogov projektov s strani neodvisne Ocenjevalne komisije ter izbor projektov s strani Upravnega odbora LAS,
- posredovanje izbora projektov v potrditev pristojnemu organu za končno odobritev projekta, in sicer ARSKTRP (Agencija republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja) za sklad EKSRP oz. MKRR (Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj) za sklad ESRR.

Postopek izvedbe javnega poziva

Podlaga za objavo Javnega poziva za izbor projektov je s strani Organov upravljanja pristojnih skladov, z odločbo potrjena SLR Obsotelje in Kozjansko za obdobje 2021-2027.

Pred objavo javnega poziva bo čistopis javnega poziva potrdil Upravni odbor, ki bo tudi določil način in rok objave javnega poziva ter kje se javni poziv objavi. Javni poziv se objavi na spletni strani LAS www.las-ok.si, spletnih straneh občin območja LAS ter v sredstvih javnega obveščanja, če tako določi Upravni odbor LAS. Javni poziv objavi LAS praviloma enkrat letno za posamezni sklad oz. do porabe sredstev, lahko pa Upravni odbor določi, da se javni pozivi objavljajo po drugačni dinamiki. Javni poziv za izbor projektov mora biti odprt najmanj 30 dni pred postopkom za izbor projektov.

Projekt je izbran in potrjen s strani organov LAS na podlagi nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižja interesov ter zagotavljajo, da noben od treh sektorjev, kot jih določa odobrena SLR, ne nadzoruje odločitev o izbiri projekta. Pri tem se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije.

Pregled formalne ustreznosti in popolnosti vlog

Pregled vlog poteka večstopenjsko:

1. pregled formalne ustreznosti vlog (administrativna kontrola) in popolnosti prispelih vlog v skladu z javnim pozivom,
2. ocenjevanje projektov na podlagi vnaprej določenih meril,
3. obveščanje prijaviteljev o izbiri oz. ne izbiri projektov za sofinanciranje,
4. izbor projektov za sofinanciranje.

Ocenjevalna komisija pregleduje administrativno popolnost in vsebinsko ustreznost prispelih vlog na javne pozive, jih ocenjuje, preverja zmogljivost predlagateljev projekta za njihovo izvedbo ter za Upravni odbor pripravi poročilo, v katerem določi oceno posameznega projekta in za vsak ocenjeni projekt odloči o višini sofinanciranja projekta.

Postopek ocenjevanje kakovosti projektov na podlagi vnaprej določenih meril

Ocenjevalna komisija ugotavlja upravičenost projekta na podlagi splošnih pogojev, ki jih mora izpolnjevati projekt, da je upravičen, da se uvrsti v postopek ocenjevanja. Splošni pogoji so hkrati izločitveni pogoji. V postopek ocenjevanja kakovosti projektov se posredujejo samo administrativno popolne in upravičene vloge in sicer po vrstnem redu prispetja. Popolne vloge obravnava in oceni Ocenjevalna komisija.

Vsako prijavo najprej samostojno oceni vsak član Ocenjevalne komisije v skladu s specifičnimi merili za ugotavljanje kakovosti projektov (interni dokument LAS). Nato člani Ocenjevalne komisije izračunajo povprečje vseh točk za posamezni kriterij. Končno oceno posameznega projekta predstavlja seštevek povprečja vseh točk kriterijev. Merila za ugotavljanje kakovosti projektov so točkovana. Praviloma se sofinancirajo projekti, ki so pri ocenjevanju zbrali največ točk, in sicer do porabe razpisanih sredstev.

Ocenjevalna komisija na podlagi povprečja vseh točk za posamezno merilo pripravi končno oceno posameznega projekta in izdela poročilo s predlogom seznama projektov za sofinanciranje (za posamezni sklad) za posamezni javni poziv, ki ga posreduje Upravnemu odboru v 8 dneh od zaključka ocenjevanja.

Postopek obravnave vlog in potrjevanja projektov

Upravni odbor LAS obravnava seznam projektov, ki so predlagani za sofinanciranje. Upravni odbor LAS na podlagi poročil in predloga seznama projektov za sofinanciranje Ocenjevalne komisije, odloči o izboru projektov za sofinanciranje v skladu s predpisanim postopkom v internem pravilniku. V kolikor ni določeno drugače, organi LAS lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Pri odločanju v LAS nima nobena posamezna interesna skupina, kot so opredeljene v petem odstavku 4. člena, več kot 49% glasov.

Člani organov LAS se pri svojem delu izogibajo navzkrižju interesov in se izločijo iz tistih faz odločanja, s katerimi bi do navzkrižja lahko prišlo.

Upravni odbor LAS pisno s sklepom obvesti prijavitelje glede izbire oz. ne izbire projektov. Prijavitelj ima v petnajstih (15) dneh od prejema sklepa o odločitvi glede izbire oz. ne izbire projekta pravico vložiti pritožbo na Upravni odbor LAS O pritožbi na 1. stopnji odloča Upravni odbor LAS v tridesetih dneh od vložitve pritožbe. O pritožbi na 2. stopnji odloča Skupščina LAS. Odločitev je dokončna.

Podatki o odobrenih projektih se objavijo na spletni strani LAS po zaključku postopka izbora projektov.

Vodilni partner v imenu LAS posreduje predlog projektov za sofinanciranje v potrditev organu pristojnemu za končno potrditev, in sicer na ARSKTRP ali na MKRR. Pristojni organ odloča o odobritvi oziroma zavrnitvi projekta.

Merila za izbor projektov

Merila za izbor projektov temeljijo na prispevku k:

- doseganju cilja in namena intervencije LEADER za sklad za sklad EKSRP in ukrepa CLLD za sklad ESRR,
- doseganju ciljev in ukrepov SLR,
- okoljski trajnosti,
- socialni vzdržnosti,
- enakopravni vključenosti različnih partnerjev,
- inovativnosti,
- vplivu oziroma dodani vrednosti na območje LAS,
- družbeni spremembi ter k dvigu družbene ozaveščenosti (za sklad ESRR).

Merila za izbor projektov v okviru SLR, postopek izbora in potrjevanja projektov, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora, se podrobneje opredelijo v internih dokumentih LAS in se objavijo na spletni strani LAS.

b) Projekti, katerih upravičenec je LAS

Projekti, katerih upravičenec je LAS, se lahko izberejo neposredno, brez javnega poziva za izbor projektov, v kolikor je upravičenec LAS in izvaja projekte v skladu z odobreno SLR, če ima to korist za celotno območje LAS, je to v interesu območja in uresničevanja ciljev SLR oziroma, če je sodelovanje celotnega LAS potrebno za izvedljivost ali uspeh projekta. LAS pri tem zagotavlja načelo ločevanja funkcij in preprečevanja navzkrižja interesov.

Merila za izbor projektov v okviru SLR, postopek izbora in potrjevanja projektov, katerih upravičenec je LAS, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora, se podrobneje opredelijo v internih dokumentih LAS in se objavijo na spletni strani LAS.

O pobudah in projektih idejah za skupne projekte, katerih prijavitelj je LAS, odloča Upravni odbor LAS in jih da v potrditev Skupščini. Tovrstni projekti gredo direktno v potrditev na ARSKTRP ali MKRR.

c) Projekti sodelovanja LAS

LAS lahko izvaja tudi projekte sodelovanja LAS brez javnega poziva za izbor projektov in na podlagi odobrenih SLR. Projekti sodelovanja LAS morajo biti neinvesticijske narave in izvedeni na upravičenem območju LAS, projekt se lahko izvaja tudi na območju sodelujočega LAS.

Upravičenci do podpore projektov sodelovanja LAS so upravičenci za sklad EKSRP LAS ter člani LAS.

LAS izvede vsaj en projekt sodelovanja in ima na voljo največ 15 odstotkov finančnega okvirja SLR, namenjenega za podporo Izvajanje projektov, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru SLR. Projekt sodelovanja LAS za sklad EKSRP predloži v potrditev na ARSKTRP, skladno z določbami zakona, ki ureja kmetijstvo.

LAS Obsotelje in Kozjansko bo izvajal projekte sodelovanja LAS iz EKSRP sklada. Predvideno je sodelovanje z LAS znotraj RS (medregionalno sodelovanje), po potrebi pa bomo sodelovanje razširili tudi na mednarodno raven (sodelovanje z LAS v tujini). Vsebine, ki bodo podprte preko projektov sodelovanja so naslednje: lokalna samooskrba in povezane vsebine, trajnostni turizem, sodobni pristopi trženja na področju turizma in kmetijstva in podobno.

6. OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR

Z aktivnostmi za vzpostavitev lokalne akcijske skupine smo pričeli že v letu 2022. Udeleževali smo se sestankov, delavnic, posvetov, ki so jih organizirali Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Mreža za razvoj podeželja in Društvo za razvoj slovenskega podeželja. Podajali smo pripombe, mnenja na osnutke SKP 2021-2027 in na osnutke Uredbe (pristop: LEADER/CLLD). K sodelovanju pri pripravi SLR smo prav tako povabili širšo javnost na območju Obsotelja in Kozjanskega ter v oblikovanje tako vključevali predstavnike vseh treh sektorjev (javni, gospodarski in socialni sektor). Organizirali smo delavnice, namenjene širši javnosti in predstavnikom vseh treh sektorjev (javni, socialni in gospodarski), kjer smo skupaj sooblikovali SWOT analizo, cilje in ukrepe. Javno smo objavili obrazec za projektne predloge in ga poslali večjemu številu deležnikov, ki so se odzvali v velikem številu, tako smo zbrali 54 projektnih predlogov na območju LAS, ki so bili osnova za določanje ciljev, ukrepov in delitev finančnih sredstev po ukrepih in letih.

6.1 Opis poziva za oblikovanje LAS in način ustanovitve LAS

Župani občin Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah (območja LAS), so na sestanku 9. 2. 2023 podali pobudo za ustanovitev LAS Obsotelje in Kozjansko tudi v novem programskem obdobju 2021-2027, predvsem zaradi dobrih izkušenj iz preteklega obdobja in potreb po povezovanju in uresničevanju razvojnih ciljev v novem programskem obdobju. Sprejeli so odločitev, da območje pogodbenega partnerstva lokalne akcijske skupine zajame območje občin LAS, ki je geografsko zaokroženo ter razpolaga z zadostnim razvojnim potencialom, za izvedbo postopkov pa so pooblastili Razvojno agencijo Sotla, ki je v programskem obdobju 2014-2020 že opravljali naloge vodilnega partnerja.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, sta 23. 12. 2022 v Uradnem listu RS, št. 161/22 objavila Javni poziv za oblikovanje lokalnih akcijskih skupin in pripravo strategij lokalnega razvoja do leta 2027. Na osnovi objavljenega javnega poziva, skupnega dogovora in pobude za ustanovitev LAS, je bil na spletni strani www.las-ok.si dne 26. 1. 2023, objavljeno Povabilo k sodelovanju zainteresirane javnosti k članstvu v Lokalni akcijski skupini Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje do leta 2027. V partnerstvo smo povabili predstavnike vseh sektorjev: javnega, gospodarskega in socialnega sektorja, ki imajo stalno prebivališče, sedež ali registrirano izpostavo, podružnico, organizacijsko enoto oziroma poslovno enoto na območju občin Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah. Članstvo v LAS je prostovoljno in odprtega tipa, dostopno vsem pod enakimi pogoji. Za potrebe ustanovitve novega LAS za programsko obdobje do leta 2027, smo zbirali najavo interesa, ki je bilo osnova za povabilo novih članov na ustanovno skupščino LAS, ki smo jo izvedli 27. 2. 2023. Na ustanovni skupščini so novi člani LAS, ki so oddali najavo interesa, podpisali Pogodbo o ustanovitvi LAS in tako tudi uradno postali člani LAS. Članstvo v LAS bo odprto do zaključka programskega obdobja 2021-2027 (oziroma najdlje do 31. 12. 2029) in bo omogočalo včlanitev novim zainteresiranim članom.

Lokalno partnerstvo – LAS Obsotelje in Kozjansko je bilo formalno ustanovljeno 27. 2. 2023, s podpisom Pogodbe o ustanovitvi in delovanju lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 (v nadaljevanju Pogodbe). Pogodbo je podpisalo 38 ustanovnih članov. S podpisom Pogodbe so ustanovitelji formalno ustanovili LAS in opredelili način delovanja LAS. Na ustanovni skupščini je bil izbran tudi vodilni partner LAS, pogoje je izpolnjevala Razvojna agencija Sotla, s katero je bila podpisana tudi Pogodba o nalogah vodilnega partnerja pri lokalnem partnerstvu LAS Obsotelje in Kozjansko.

6.2 Vključenost lokalnih akterjev v pripravo SLR in postopek priprave SLR

V fazi izdelave analize stanja, SWOT analize ter opredelitve potreb in potencialov območja LAS, je bilo za potrebe pridobivanja podatkov in komunikacije z deležniki v lokalnem okolju izvedenih pet javnih delavnic. Na delavnicah je bila zagotovljena možnost razprave in podajanje mnenj vseh udeležencev. Na delavnicah so sodelovali predstavniki vseh treh sektorjev, prav tako pa tudi predstavniki ranljivih ciljnih skupin (ženske, starejši, mladi in brezposelni).

14. 4. 2023	Delavnica na temo priprave SLR LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027: Rogaška Slatina (11 udeležencev: predstavnica občine Rog. Slatina, društvo DUŽ, Fontus d.o.o., Vzajemna, društvo Stik, Zavod uvid, OKP Rog. Slatina, društvo Sožitje Obs. in Koz., RA Sotla)
17. 4. 2023	Delavnica na temo priprave SLR LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027: Rogatec (12 udeležencev: predstavnica občine Rogatec, Mladinsko društvo Rogatec, KGZS Zavod Celje, Kip vizija d.o.o., ZKTR Rogatec, Ljudski muzej Rog. Slatina, Kmetijski odbor Rogaška Slatina, Gostišče pod goro, Anema, Uni stek, Vlado Pušaver s.p., RA Sotla)
18. 4. 2023	Delavnica na temo priprave SLR LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027: Šmarje pri Jelšah (8 udeležencev: predstavniki občine Šmarje pri Jelšah, Ljudska univerza Rogaška Slatina, Knjižnica Šmarje pri Jelšah, RA Sotla, fizične osebe – predstavniki mladih)
19. 4. 2023	Delavnica na temo priprave SLR LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027: Kozje (16 udeležencev: predstavniki občine Kozje, JZ Kozjanski park, Medgeneracijski center Kozje, Virštanj inštitut, KD Lesično Pilštanj, KGZS Zavod Celje, KS Osredki pri Podsredi, OS Kozje, »Kje so tiste rožice?«, Karmen Gajšek s.p., RA Sotla, fizične osebe – predstavniki upokojenecv)
20. 4. 2023	Delavnica na temo priprave SLR LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027: Podčetrtek (8 udeležencev: predstavniki občine Podčetrtek, Zavod TŠM Šmarje pri Jelšah, ZRSVN, Visit Podčetrtek, RA Sotla)

Pri pridobivanju podatkov za analitični del SLR smo se posluževali statističnih podatkov, ki so na voljo na Statističnem uradu RS, Zavodu za zaposlovanje, AJPES-u, Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, spletnih straneh ministrstev (MKGP, MNVP), občin in javnih zavodov na območju in drugih inštitucij.

Objave na spletni strani www.ra-sotla.si/las

26. 1. 2023	Povabilo k sodelovanju zainteresirane javnosti k članstvu v lokalni akcijski skupini Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje do leta 2027 (https://www.las-ok.si)
20. 2. 2023	Izkaz interesa za kandidacijo v organih LAS Obsotelje in Kozjansko za mandatno obdobje 2023–2027 (https://www.las-ok.si)
20. 2. 2023	Izkaz interesa za vodilnega partnerja LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 (https://www.las-ok.si)
28. 2. 2023	Povabilo k članstvu v lokalno akcijsko skupino Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 (https://www.las-ok.si)
4. 4. 2023	Vabilo na delavnice z namenom soustvarjanja nove Strategije lokalnega razvoja (SLR) na območju Obsotelja in Kozjanskega za programsko obdobje 2021 – 2027 (https://www.las-ok.si)
8. 5. 2023	Vabilo k predložitvi projektnih predlogov za pripravo Strategije lokalnega razvoja (SLR) LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021–2027 (https://www.las-ok.si)
6. 4. 2023	Vabilo na delavnice z namenom soustvarjanja nove Strategije lokalnega razvoja (SLR) na območju Obsotelja in Kozjanskega za programsko obdobje 2021 – 2027 (https://www.ra-sotla.si)

Promocijske aktivnosti in informiranje širše javnosti

27. 2. 2023	Ustanovna skupščina LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 (https://www.facebook.com/lasoink/ in https://www.facebook.com/rasotla)
28. 2. 2023	Delitev novice Naše OKO o ustanovitvi LAS Obsotelje in Kozjansko za novo programsko obdobje 2021-2027 (https://www.facebook.com/lasoink/)
6. 4. 2023	Vabilo na delavnice z namenom soustvarjanja nove Strategije lokalnega razvoja (SLR) na območju Obsotelja in Kozjanskega za programsko obdobje 2021 – 2027 (https://www.facebook.com/lasoink/)
14. 4. 2023	Vabilo na delavnico z namenom soustvarjanja SLR v Rogaški Slatini (https://www.facebook.com/lasoink/)
17. 4. 2023	Uspešno izvedena delavnica za pripravo SLR v Rogaški Slatini (https://www.facebook.com/lasoink/)
18. 4. 2023	Uspešno izvedena delavnica za pripravo SLR v Rogatcu Jelšah + Vabilo na delavnico z namenom soustvarjanja SLR v Šmarju pri Jelšah (https://www.facebook.com/lasoink/)
19. 4. 2023	Uspešno izvedena delavnica za pripravo SLR v Šmarju pri Jelšah + Vabilo na delavnico z namenom soustvarjanja SLR v Kozjem (https://www.facebook.com/lasoink/)
20. 4. 2023	Uspešno izvedena delavnica za pripravo SLR v Kozjem + Vabilo na delavnico z namenom soustvarjanja SLR v Podčetrtku (https://www.facebook.com/lasoink/)

21. 4. 2023	Uspešno izvedena delavnica za pripravo SLR v Podčetrtku (https://www.facebook.com/lasoink/)
8. 5. 2023	Vabilo k predložitvi projektnih predlogov za pripravo Strategije lokalnega razvoja (SLR) LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021–2027 (https://www.facebook.com/lasoink/ in https://www.facebook.com/rasotla)
4. 4. 2023	Novice, d.o.o.
11. 4. 2023	Naše OKO – Objava vabila na delavnice za pripravo SLR
11. 4. 2023	DRUGI SVET, spletne tehnologije d.o.o.

Na delavnicah in z objavo na spletni strani LAS, so bili udeleženci in širša javnost pozvani, da posredujejo potrebe oziroma projektne ideje, na posebej zasnovanem obrazcu. V času priprave SLR smo prejeli 54 projektnih predlogov oziroma projektnih idej s strani različnih deležnikov.

Z izvedbo zgoraj navedenih aktivnosti/dogodkov/predstavitvev smo v postopku ustanovitve LAS Obsotelje in Kozjansko ter priprave SLR za programsko obdobje 2021-2027 upoštevali načelo »od spodaj navzgor«, saj so pobude prihajale iz lokalnega okolja ter medsektorsko povezovanje, saj smo v vse postopke vključevali predstavnike vseh sektorjev in širšo javnost ter pristojne strokovne institucije.

Na osnovi razprav na delavnicah, individualnih sestankov, prejetih projektnih predlogov, je bil sredi julija 2023 izdelan osnutek SLR, ki je bil objavljen na spletni strani LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027. Osnutek je bil podan v javno obravnavo, kjer je imela javnost možnost podati predloge in dopolnitve.

Končni predlog SLR je 28. 7. 2023 sprejela Skupščina LAS 2021-2027, na svoji 1. dopisni seji.

7. OPIS SISTEMA UPRAVLJANJA LAS, VKLJUČNO Z UPRAVLJANJEM, SPREMLJANJEM IN VREDNOTENJEM, KI DOKAZUJEJO ZMOGLJIVOST LAS ZA IZVAJANJE SLR

7.1 Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in navedba kadrovske zmožljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj

Na osnovi Uredbe o delovanju lokalnih akcijskih skupin in potrditvi strategij lokalnega razvoja za programsko obdobje do leta 2027 (Uradni list RS št. 161/22) in Javnega poziva za oblikovanje akcijskih skupin in pripravo strategij lokalnega razvoja do leta 2027 (Uradni list RS št. 161/22), smo začeli s postopki ustanavljanja LAS za programsko obdobje 2021-2027, v smislu pogodbenega partnerstva treh sektorjev (javnega, gospodarskega in socialnega). Partnerstvo se ustanavlja za izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), to je za uresničevanje ciljev in potreb podeželja, na območju občin Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah.

V skladu s Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027, vodilnega partnerja izmed članov LAS izbere Upravni odbor LAS, upoštevajoč njegove kadrovske in upravne sposobnosti voditi LAS ter njegovo zmožnost zagotoviti operativno delovanje LAS. Izbor vodilnega partnerja potrdi Skupščina LAS. Na spletni strani je bil 20. 2. 2023 objavljeno Povabilo za izkaz interesa za vodilnega partnerja LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027.

Vsi zainteresirani, ki so izpolnjevali pogoje za vodilnega partnerja, so lahko svoj interes izkazali z izpolnjeno Izjavo kandidata za vodilnega partnerja (dosegljiva na spletni strani LAS) in motivacijskim pismom, v katerem so opisali svojo usposobljenost za opravljanje nalog in izpolnjevanje pogojev. Vodilni partner mora biti kadrovske, finančno in upravno sposoben voditi LAS ter imeti izkušnje z upravljanjem razvojnih programov ter upravljanjem javnih sredstev. Zagotoviti mora operativno delovanje. Za nakazilo finančnih sredstev mora za LAS zagotoviti ločen transakcijski račun. Vzpostavljen mora imeti ločen računovodski sistem ali ustrezne računovodske kode za vse transakcije opravljene v okviru transakcijskega računa. Zagotoviti mora preglednost svojega delovanja in zagotoviti sledljivost in nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev ter s svojim delovanjem preprečevati konflikt interesov. Naloge vodilnega partnerja so opredeljene v 18. členu Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021 – 2027.

Interes je pravočasno in z vso potrebno dokumentacijo izkazala samo Razvojna agencija Sotla, ki je tudi članica LAS. Na prvi seji Upravnega odbora je bil izbran vodilni partner, Razvojna agencija Sotla, katero je potrdila tudi Skupščina LAS na seji dne 27. 2. 2023. Z izbranim vodilnim partnerjem je bila podpisana Pogodba o nalogah vodilnega partnerja pri lokalnem partnerstvu LAS Obsotelje in Kozjansko.

7.1.1 Osnovni podatki vodilnega partnerja Razvojne agencije Sotla

INSTITUCIJA: RAZVOJNA AGENCIJA SOTLA
NASLOV: AŠKERČEV TRG 24, 3240 ŠMARJE PRI JELŠAH
ZAKONITI ZASTOPNIK: BOJANA ŽABERL, DIREKTORICA
Telefon: 03 / 817 18 60
Matična številka: 1587609
Davčna številka: SI 54935580
Elektronski naslov: info@rasotla.si
Spletna stran: www.ra-sotla.si

Razvojna agencija Sotla je organizirana kot javni zavod (ustanovljena s strani petih občin na območju Obsotelja in Kozjanskega, in sicer Občin Kozje, Podčetrtek, Rogatec, Rogaška Slatina in Šmarje pri Jelšah). Že od leta 2001 aktivno sooblikuje razvoj na območju subregije Obsotelje in Kozjansko, s partnerskim povezovanjem v mreže domačih in tujih partnerstev, obseg svojega delovanja širi tudi širše v regiji in izven njenih meja.

Uspešnost povezovanja izven območja delovanja dokazujejo tudi medregijski in mednarodni projekti na podukrepu M19.3 – Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine, kjer je v programskem obdobju 2014-2020 izvedla enajst projektov, s katerimi je na območje uspela pripeljati dodatnih osemsto tisoč evrov nepovratnih LEADER/CLLD sredstev.

V zadnjih letih so na Razvojni agenciji Sotla uspeli razširiti obseg poslovanja na področje vodenja večletnih razvojnih programov, med njimi tako že več let izvajajo aktivnosti upravljanja Območnega razvojnega partnerstva Obsotelje in Kozjansko, zagotavljanje podpornih storitev za razvoj podjetništva ter upravljanje Lokalne akcijske skupine za razvoj podeželja v obdobjih 2007-2013 in 2014-2020.

Z namenom, da bi pospešili razvoj lokalnega okolja se vključujejo v projekte lokalnega, regionalnega, državnega, čezmejnega in mednarodnega pomena, kjer vsebinsko pokrivajo različna področja, med njimi razvoja podeželja, podjetništva, turizma, razvoj človeških virov, razvijajo vsebine krožnega gospodarstva, skrbijo za digitalizacijo različnih vsebin, vseskozi pa sta pomembni temi tudi varovanje naravne in kulturne dediščine.

Za programsko obdobje 2021-2027 so na območju Obsotelja in Kozjanskega pripravili Območni razvojni program, aktivno pa sooblikovali tudi Regionalni razvojni program Savinjske statistične regije 2021-2027.

Zadnja leta aktivno izvajajo tudi čezmejne projekte v programu Interreg V-A Slovenija-Hrvaška (Wellness 3+, RIDE&BIKE, RIDE&BIKE II, CRO-SI SAFE), mednarodne projekte v programih Erasmus+ (ALMERE, Circular economy in practice, Ecoffee consumers) in Erasmus+ mladi (Youngreen, Eurocreative youth), ki prav tako pomembno nadgrajujejo in dopolnjujejo vsebine lokalnega razvoja.

Glede na razpisane pogoje so priložili ustrezna dokazila ozirom podali obrazložitve za izpolnjevanje vseh pogojev za opravljanje nalog vodilnega partnerja LAS. Pregled dokazil po pogojih:

- Vodilni partner mora biti član LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027. Do oddaje vloge mora kandidati za vodilnega partnerja v skladu s Povabilom k sodelovanju zainteresirane javnosti k članstvu v Lokalni akcijski skupini Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje do leta 2027 podati pristopno Najavo interesa za članstvo v Lokalni akcijski skupini na območju občin Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Podčetrtek, Kozje in Rogatec (za programsko obdobje do leta 2027).

Razvojna agencija je na Ustanovni skupščini LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 podpisala tudi Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 in tako postala članica LAS.

- Vodilni partner mora imeti na območju LAS Obsotelje in Kozjansko aktivno pisarno. Aktivna pisarna je lahko izjemoma na območju občine, ki meji na območje LAS. Aktivna pisarna je pisarna za delovanje LAS z naslovom, ustreznimi prostori, opremo za delovanje in kadrovske sestavo.

Razvojna agencija Sotla razpolaga z ustreznimi prostorskimi pogoji, sedež ima na Aškerčevem trgu 24 v Šmarju pri Jelšah, kjer ima v večletnem najemu (najemodajalec: Občina Šmarje pri Jelšah) poslovne prostore v velikosti 86,62m² (4 pisarne, sanitarije, arhiv, skladiščni prostor in sejno sobo). Poslovni prostori so opremljeni z vso potrebno opremo (pisarniško pohištvo, ognjevarna omara, računalniki, tiskalniki, kopirni stroj, telefonsko in internet omrežje ...).

- Vodilni partner mora za nakazilo finančnih sredstev imeti zagotovljen ločen transakcijski račun in imeti vzpostavljen ločen računovodski sistem ali ustrezne računovodske kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa iz prejšnje alineje.

Razvojna agencija Sotla ima sklenjeno pogodbo z zunanjim računovodskim servisom (Barbara Škorjanc s.p., Ulica na livado 30, Šmarje pri Jelšah), ki opravlja računovodske in finančne storitve za potrebe zavoda. V obdobjih 2007-2013 in 2014-2020 je Razvojna agencija Sotla že opravljala vlogo vodilnega partnerja LAS, za kar so vzpostavili celovit in ločen računovodski sistem, tako so skrbeli za ločene računovodske izkaze za LAS, pripravljali letna poročila za LAS, aktivnosti in projekte vodili na ločenih stroškovnih mestih, odprli ločen transakcijski račun LAS ter zagotovili transparentnost in sledljivost poslovanja. Takšen način dela, ki zagotavlja preglednost delovanja in sledljivost ter nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev, se predvideva tudi v prihodnje.

- Vodilni partner mora imeti vzpostavljeno spletno stran, iz katere je razvidno povabilo k sodelovanju zainteresirane javnosti za članstvo v LAS Obsotelje in Kozjansko 2021-2027 ter obdobje na katerega se navezuje spletna stran.

Razvojna agencija Sotla je upravljalca spletne strani LAS za obdobje 2007-2013 in 2014-2020, tako ima znanje in pogoje za vzpostavitev strani tudi za programsko obdobje 2021-2027. Stran je dostopna na www.las-ok.si.

- Vodilni partner mora za namen priprave Strategije Lokalnega Razvoja (SLR) zagotoviti najmanj eno polno delovno moč za LAS za najmanj devet mesecev.

Razvojna agencija Sotla razpolaga z ustreznim kadrom, na zavodu je že dalj časa zaposlenih najmanj pet oseb, od tega so štiri osebe zaposlene osebe za nedoločen čas, ena oseba pa za določen čas. Po potrebi na Razvojni agenciji Sotla zaposlujejo tudi dodatne osebe, ki opravljajo projektno organizirano delo. Zaposleni v zavodu imajo izkušnje in reference z upravljanjem razvojnih programov, s pripravo in izvajanjem razvojnih projektov, izvedbo svetovanj, izvedbo in organizacijo izobraževanj in drugih dogodkov ter opravljanjem drugih nalog za zavod. Za namen priprave postopkov in potrebne dokumentacije so na Razvojni agenciji Sotla že zagotovili zaposlitev za namen priprave SLR za najmanj 9 mesecev. Prav tako bo Razvojna agencija Sotla kot vodilni partner za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije lokalnega razvoja ter njene animacije zagotovil najmanj eno polno delovno moč na sklad za programsko obdobje do leta 2027.

Razvojna agencija Sotla ima izkušnje z upravljanjem javnih sredstev, saj pridobiva prihodke iz različnih virov, med njimi sredstva ustanoviteljev (občinski proračuni), evropskih in nacionalnih virov za izvajanje projektov in razvojnih programov (EU skladi in nepovratna evropska sredstva ter sredstva ministrstev) in opravljanjem tržne dejavnosti. Financiranje zavoda je glede na vire financiranja razpršeno, kar je tudi v preteklih in tekočem letu omogočalo, da se javni zavod ni srečeval z likvidnostnimi težavami in ni najemal kreditnih sredstev. Javni zavod že več let posluje pozitivno, kar dokazujejo letna poročila posredovana na AJPES.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da je Razvojna agencija Sotla kadrovsko, finančno in upravno sposobna voditi LAS v obdobju 2021-2027, ima izkušnje z upravljanjem razvojnih programov in javnih sredstev ter izpolnjuje druge zahtevane pogoje.

7.1.2 Naloge vodilnega partnerja

Vodilni partner zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah ter opravlja sledeče naloge v skladu z Uredbo 2021/1060/EU (člen 33 (3)):

- krepitev zmogljivosti lokalnih akterjev za razvoj in izvajanje projektov;
- priprava nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižja interesov ter zagotavljajo, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločitev o izbiri;
- priprava in objava razpisov za zbiranje predlogov;
- izbor projektov in določitev zneska podpore ter predložitev predlogov telesu, odgovornemu za končno preverjanje upravičenosti pred odobritvijo;
- spremljanje napredka pri doseganju ciljev strategije;
- vrednotenje izvajanja strategije.

Podrobneje bodo naloge Vodilnega partnerja določene v izvedbeni uredbi o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v obdobju 2023-2027.

Aktivnosti vodilnega partnerja v posameznem koledarskem letu se določijo z letnim načrtom aktivnosti LAS, ki ga sprejme Upravni odbor LAS po sprejemu soglasja Nadzornega odbora LAS in ga da v potrditev Skupščini LAS.

7.2 Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

Na podlagi člena 33 2(e) in (f) Uredbe 2021/1060/EU sta nalogi LAS tudi »spremljanje napredka pri doseganju ciljev strategije« in »vrednotenje izvajanja strategije«.

Spremljanje je neprekinjen proces preverjanja vsebine programa in doseganja izhodnih parametrov (output) za uporabnike, ki se odvija med izvajanjem posameznega programa z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih operativnih ciljev.

Vrednotenje je sistematična in objektivna ocena projekta, programa ali politike na vsebinski ravni, na ravni izvajanja in doseženih rezultatov. Z vrednotenjem se pridobi zanesljive in koristne informacije, ki se vključijo v proces odločanja, tako na strani izvajalcev kot tudi uporabnikov. Z vrednotenjem tudi merimo dosežke na ravni aktivnosti, politike ali programov.

Vrednotenje zagotavlja odgovornost in preglednost, saj pokaže ustreznost, uspešnost, učinkovitost, rezultate in vplive. Pokaže tudi prispevek pristopa LEADER/CLLD k nacionalnim/regionalnim in EU ciljem ter dodano vrednost pristopa LEADER/CLLD.

Namen vrednotenja je tudi spoznati, kaj pri samem pristopu deluje in kaj ne, izboljšati zasnovo in izvajanje pristopa, zagotoviti pravilno uporabo metode LEADER ter ozaveščati o dodani vrednosti pristopa LEADER/CLLD.

Vrednotenje na ravni LAS Obsotelje in Kozjansko se bo izvajalo kot:

- samoocenjevanje: izvajajo organi LAS, ki so vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR in drugih dejavnosti LAS (npr. sodelovanje in animacija). Podlaga so podatki o spremljanju in ugotovitve na podlagi participativne kvalitativne ocene;
- vrednotenje: izvajajo neodvisni organi, ki niso vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR ali nobene druge dejavnosti LAS. Izvaja se na podlagi podatkov o spremljanju in drugih kvantitativnih podatkov ter informacij, ki sestavljajo kvalitativne raziskave, vključno s participativnim pristopom;
- kombinacija samoocenjevanja in vrednotenja.

Za ESRR bo potrebno upoštevati navodila in predpise OU ESRR. Za sklad EKSRP se bo vsebine spremljanja potrebne za sklad EKSRP dopolnjevalo v dodatnih navodilih za sklad EKSRP. Sistem spremljanja EKSRP bo temeljil na Izvedbeni uredbi Komisije (EU)2022/1475 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta glede vrednotenja strateških načrtov SKP ter zagotavljanja informacij za namene spremljanja in vrednotenja.

LAS bo tako vzpostavil sistem spremljanja in vrednotenja ter zagotovil vse potrebne informacije za omogočanje spremljanja in vrednotenja posameznega programa. LAS bo spremljal izvajanje projektov in o tem poročati organom upravljanja LAS.

Vrednotenje SLR je naloga LAS, ta pa lahko to nalogo opravi sam ali jo prenese na zunanjega izvajalca.

7.3 Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

Organi LAS Obsotelje in Kozjansko za novo programsko obdobje 2021-2027, so skladno s Pogodbo o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027:

- Skupščina LAS,
- Upravni odbor LAS,
- predsednica oziroma predsednik LAS (v nadaljevanju predsednik LAS),
- podpredsednica oziroma podpredsednik LAS (v nadaljevanju podpredsednik LAS),
- Nadzorni odbor LAS,
- Ocenjevalna komisija.

V kolikor ni določeno drugače, organi LAS lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Vsak član organa LAS ima pri glasovanju en glas in glasuje v okviru svojega sektorja (javni, gospodarski, socialni). Odločitve na nivoju sektorjev se pretvorijo v skupni glas sektorja. Sklep je podprt, če ga potrdira vsaj dva od treh sektorjev. Pri odločanju v LAS nima nobena posamezna interesna skupina, kot so opredeljene v petem odstavku 4. člena, več kot 49% glasov.

Prejšnji odstavek se ne uporablja za odločanje Ocenjevalne komisije.

Izogibanje nasprotju interesov

Nasprotje interesov je opredeljeno v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, 158/20 in 3/22 – ZDeb), v nadaljevanju ZIntPK. ZIntPK opredeljuje tudi nezdružljivost opravljanja funkcije ter transparentnost. LAS pri svojem delovanju smiselno uporablja predvsem določbe 37. in 38. člena ZIntPK.

Član organov LAS se je dolžan izogibati dejanskemu ali možnemu nasprotju interesov in mora storiti vse, da se mu izogne.

Nasprotje interesov predstavljajo okoliščine, v katerih interes člana vpliva ali ustvarja videz, da vpliva, na nepristransko in objektivno opravljanje njegovih nalog. Interes člana LAS pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanj, za njegove družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imel on ali njegov družinski član osebne, poslovne ali politične stike. To se ne nanaša na glasovanje na volitvah.

Predsednik LAS, podpredsednik LAS ali član organa LAS mora takoj prenehati s svojim delom, ko ugotovi obstoj okoliščin nasprotja interesov in takoj obvestiti organ LAS, katerega član je. Organ LAS mora čim prej odločiti ali se oseba izloči ali lahko ta oseba nadaljuje z delom. Pri tej odločitvi ta oseba ne sme sodelovati. Odločitev organa LAS je dokončna.

Če organ LAS odloči, da bo oseba kljub nasprotju interesov nadaljevala z delom, ji mora podati obvezujoče obrazložene usmeritve za ravnanje in odločanje, pri čemer mora zasledovati javni interes oziroma interese in cilje LAS.

Če obstaja sum, da je pri ravnanju predsednika LAS, podpredsednika LAS ali člana organa LAS obstajalo dejansko nasprotje interesov lahko kdorkoli v roku 30 dni od tega ravnanja poda prijavo na Skupščino LAS, ki odloči o morebitnem obstoju nasprotja interesov. Odločitev Skupščine LAS je dokončna.

V primeru, da Skupščina LAS na podlagi postopka prejšnjega odstavka ugotovi, da je prišlo do nasprotja interesov, mora določiti tudi postopek odprave nepravilnosti.

Oseba, ki se v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena ne izloči iz svojega dela in o tem ne obvesti organa LAS, je odgovorna za škodo, ki LAS pri tem nastane.

7.3.1 Skupščina LAS

Skupščina LAS je najvišji organ LAS in jo sestavljajo vsi člani LAS, in sicer iz javnega (občine, krajevne skupnosti, javni zavodi, javne agencije, javni skladi ali druge osebe javnega prava), gospodarskega (gospodarske družbe, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost, kmetje, ki opravljajo tržno dejavnost (osnovno ali dopolnilno dejavnost na kmetiji), ali druge pravne osebe zasebnega prava, ustanovljene za ustvarjanje ali delitev dobička) in socialnega sektorja (društva, zasebni zavodi, ustanove in druge nevladne organizacije oziroma pravne osebe zasebnega prava, ki niso ustanovljene za namene ustvarjanja ali delitve dobička, kmetje, ki ne opravljajo dejavnosti na trgu, in posamezniki).

Skupščino LAS skliče predsednik LAS glede na potrebe LAS, najmanj enkrat letno.

Predsednik LAS mora sklicati Skupščino LAS na pisno zahtevo najmanj ene tretjine članov, vodilnega partnerja ali Nadzornega odbora LAS. Zahteva za sklic mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik LAS, na podlagi zahteve, ne skliče Skupščine LAS na način, da ta zaseda v 30 dneh od prejema zahteve, lahko Skupščino LAS skličejo člani, vodilni partner ali Nadzorni odbor LAS, ki so sklic zahtevali. Tako sklicana Skupščina LAS lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana.

Vabilo na Skupščino LAS se pošlje članom LAS najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradivo, potrebno za odločanje. Izjemoma se gradivo lahko predstavi šele na Skupščini LAS, kadar ga iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče pripraviti prej.

Ne glede na prejšnji odstavek, se lahko vabilo na Skupščino LAS in gradiva pošljejo tudi tri dni pred sejo, kadar mora Skupščina LAS zaradi interesov LAS hitro odločiti. Tako sklicana Skupščina LAS lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana.

Sejo Skupščine LAS vodi predsednik LAS, v primeru njegove odsotnosti pa podpredsednik LAS.

Če Skupščina LAS ne more odločiti, ker ni prisotnih vsaj polovica članov, se seja odloži za 30 minut, po poteku katerih Skupščina LAS lahko odloča ne glede na število prisotnih članov, če se ugotovi, da so bili vsi člani pravilno vabljeni in na to opozorjeni v vabilu.

V Pogodbi o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 so določene njene naloge in pristojnosti, ki vključujejo sprejemanje splošnih aktov LAS in njihovih sprememb, med drugim odloča tudi o spremembi navedene pogodbe. Skupščina potrjuje letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS ter letni načrt aktivnosti. Sodeluje pri pripravi SLR, potrjuje SLR, kakor tudi njene spremembe. Skupščina voli in razrešuje organe LAS (predsednik, podpredsednik, člani Upravnega odbora in Nadzornega odbora ter njihovi nadomestni člani), potrjuje izbor vodilnega partnerja ter daje navodila za delo Upravnemu odboru ter predsedniku LAS. Skupščina dokončno odloča o pritožbah in obstoju nasprotja interesov, potrjuje akt v katerem je opredeljen postopek izbire projektov ter projekte, ki jih bo izvajal LAS. Poleg tega ima Skupščina pristojnost odločanja o članarini, sejinah organov LAS, prenehanju delovanja LAS ter drugih zadevah, ki so določene v pogodbi, splošnih aktih LAS ali predpisih ter so ključnega pomena za delovanje LAS.

7.3.2 Upravni odbor LAS

Upravni odbor LAS je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LAS. Upravni odbor LAS sestavljajo predstavniki javnega, gospodarskega in socialnega sektorja.

Upravni odbor LAS šteje devet članov, od katerih so:

- trije predstavniki javnega sektorja (občin, krajevnih skupnosti, javnih zavodov, javnih agencij, javnih skladov ali drugih oseb javnega prava),
- trije predstavniki gospodarskega sektorja (gospodarskih družb, oseb, ki samostojno opravljajo dejavnost, kmetov, ki opravljajo tržno dejavnost (osnovno ali dopolnilno dejavnost na kmetiji), ali drugih pravnih oseb zasebnega prava, ustanovljenih za ustvarjanje ali delitev dobička),
- trije predstavniki socialnega sektorja (društev, zasebnih zavodov, ustanov in drugih nevladnih organizacij oziroma pravnih oseb zasebnega prava, ki niso ustanovljene za namene ustvarjanja ali delitve dobička, kmetov, ki ne opravljajo dejavnosti na trgu in posameznikov).

Upravni odbor LAS vodi predsednik LAS, ki je hkrati predsednik Upravnega odbora LAS in Skupščine LAS. Predsednik LAS se upošteva v seštevek predstavnikov sektorja, ki mu pripada.

Člane Upravnega odbora LAS voli in razrešuje Skupščina LAS. Skupščina LAS lahko imenuje tudi nadomestne člane Upravnega odbora LAS za izvedbo določenega postopka, kadar se morajo člani na seji izločiti zaradi navzkrižja interesov.

Upravni odbor LAS odloča na sejah katere sklicuje in vodi predsednik LAS, v primeru njegove odsotnosti oziroma nedosegljivosti seje sklicuje in vodi podpredsednik LAS. Predsednik LAS skliče Upravni odbor LAS na pisno zahtevo ene tretjine članov Upravnega odbora LAS ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik LAS na podlagi zahteve ne skliče Upravnega odbora LAS na način, da ta zaseda v 15 dneh od dneva prejema zahteve, lahko Upravni odbor LAS skličejo člani Upravnega odbora LAS ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Upravni odbor LAS lahko odloča samo o zadevah, za katere je bil sklican.

Upravni odbor LAS se sestaja glede na potrebe LAS. Vabilo na sejo Upravnega odbora LAS se pošlje članom Upravnega odbora LAS najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradivo, potrebno za odločanje. Izjemoma se gradivo lahko predstavi šele na seji Upravnega odbora LAS, kadar ga iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče pripraviti prej.

Ne glede na prejšnji odstavek se lahko vabilo na sejo Upravnega odbora LAS pošlje tudi tri dni pred sejo, kadar mora Upravni odbor LAS zaradi interesov LAS hitro odločiti. Tako sklicana seja Upravnega odbora LAS lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana.

Upravni odbor LAS odloča z javnim glasovanjem, vendar se lahko glasuje tudi tajno, če to zahteva večina na seji prisotnih članov.

V Pogodbi o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 so določene njegove naloge in pristojnosti, ki vključujejo skrb za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov z zakonodajo, ugotavljanje in preprečevanje tveganj, daje navodila Predsedniku LAS ter izvršuje sklepe Skupščine LAS. Upravni odbor preverja pogoje za vstop v članstvo ter odloča o njihovem izključitvi. Sprejme predlog SLR ter njene spremembe, odloča o izvajanju SLR, njenem spremljanju in vrednotenju ter obravnava poročilo o evalvaciji. Upravni odbor sprejema letno poročilo o delu in finančno poročilo, letni načrt aktivnosti, obravnava akt v katerem je opredeljen postopek izbire projektov ter imenuje in razrešuje člane Ocenjevalne komisije. Opravi izbor projektov za izvajanje SLR tako, da v okviru vsakokratnega javnega poziva odloča o potrditvi oziroma zavrnitvi posameznega projekta ter predlaga projekte, ki jih bo izvajal LAS. Izbere vodilnega partnerja ter določi vsebino pogodbe z vodilnim partnerjem. Upravni odbor lahko tudi ustanavlja in ukinja delovna telesa odbore, določa uvedbo in višino članarine, odloča o sodelovanju z drugimi organizacijami ter izvaja druge naloge, ki so določene v pogodbi, splošnih aktih LAS ali predpisih in naloge, ki mu jih naloži Skupščina LAS.

Upravni odbor LAS je odgovoren za pregledno in nepristransko sprejemanje svojih odločitev. Člani Upravnega odbora LAS odgovarjajo za obveznosti LAS, ki izhajajo iz ugotovljenih kršitev Upravnega odbora LAS. Za svoje delo je Upravni odbor LAS odgovoren Skupščini LAS.

7.3.3 Predsednik LAS

Predsednik LAS je zastopnik LAS in po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora LAS. Predsednika LAS voli Skupščina LAS. Predsednik LAS svoje delo opravlja v skladu z navodili Skupščine LAS in Upravnega odbora LAS. Predsednik LAS lahko na podlagi pisnega pooblastila del svojih nalog prenese na vodilnega partnerja. Za svoje delo je predsednik LAS odgovoren Skupščini LAS in Upravnemu odboru LAS.

V Pogodbi o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 so določene njegove naloge in pristojnosti, ki zajemajo nalogo predstavljanja in zastopanja LAS (tudi v javnosti), podpisuje pogodbe, listine in druge dokumente v imenu LAS, sklicuje in vodi seje Upravnega odbora LAS ter Skupščine LAS, skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora LAS in Skupščine LAS ter opravlja druge naloge v skladu s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi ter naloge, ki mu jih naloži Upravni odbor LAS in Skupščina LAS.

7.3.4 Podpredsednik LAS

Podpredsednik LAS opravlja naloge predsednika LAS in ima vse njegove pristojnosti v primeru, če je predsednik LAS odsoten, nedosegljiv, nezmožen za delo, če predsedniku LAS predčasno preneha mandat ali če ga predsednik LAS pooblasti za opravljanje svojih pristojnosti in nalog.

Za svoje delo je podpredsednik LAS odgovoren Skupščini LAS in Upravnemu odboru LAS ter predsedniku LAS.

7.3.5 Nadzorni odbor LAS

Nadzorni odbor LAS je nadzorni odbor sestavljen iz treh članov:

- enega predstavnika javnega sektorja,
- enega predstavnika gospodarskega sektorja in

- enega predstavnika socialnega sektorja.

Člane Nadzornega odbora LAS izvoli Skupščina LAS. Člani Nadzornega odbora LAS na prvi seji izmed sebe izvolijo predsednika Nadzornega odbora LAS, ki vodi delo Nadzornega odbora LAS. Nadzorni odbor LAS ima lahko enega nadomestnega člana, ki nadomešča člana Nadzornega odbora LAS in ga imenuje Skupščina LAS, če za to nastane potreba.

Član Nadzornega odbora LAS ne more biti član Upravnega odbora LAS, oseba, ki opravlja pravne ali finančno-računovodske posle za LAS in oseba, ki opravlja delo pri vodilnem partnerju.

V Pogodbi o ustanovitvi lokalnega partnerstva Lokalne akcijske skupine Obsotelje in Kozjansko za programsko obdobje 2021-2027 so določene njegove naloge in pristojnosti, ki zajemajo nadzor finančnega in materialnega poslovanja LAS, nadzor nad delom Upravnega odbora LAS, predsednika in podpredsednika LAS ter vodilnega partnerja. Nadzorni odbor nadzira gospodarnost in zakonitost poslovanja LAS ter izvajanje SLR, po potrebi poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti poslov LAS ter delovanju vodilnega partnerja. Skupščini LAS poroča o svojem delu in izdaja mnenja o letnem poročilu, finančnem poročilu in letnem načrtu aktivnosti LAS ter opravlja druge naloge v skladu s pogodbo ali splošnimi akti LAS ali predpisi.

Člani Nadzornega odbora LAS lahko sodelujejo na sejah Upravnega odbora LAS brez pravice glasovanja. Nadzorni odbor LAS ima pravico vpogleda v vse listine in dokumentacijo LAS. Za svoje delo je Nadzorni odbor LAS odgovoren Skupščini LAS.

Nadzorni odbor LAS skliče predsednik Nadzornega odbora LAS glede na potrebe LAS. Prvo sejo Nadzornega odbora LAS skliče predsednik LAS. Predsednik Nadzornega odbora LAS skliče Nadzorni odbor LAS na pisno zahtevo ene tretjine članov Nadzornega odbora LAS, ene tretjine članov Upravnega odbora LAS ali vodilnega partnerja. Zahteva mora vsebovati vzroke za sklic in predlog sklepov. Če predsednik Nadzornega odbora LAS na podlagi zahteve ne skliče seje Nadzornega odbora LAS na način, da ta zaseda v 15 dneh od dneva prejema zahteve, lahko sejo Nadzornega odbora LAS skličejo člani Nadzornega odbora LAS, Upravni odbor LAS ali vodilni partner, ki so sklic zahtevali. Tako sklican Nadzorni odbor LAS lahko odloča samo o zadevah, za katere je sklican.

Vabilo na sejo Nadzornega odbora LAS se pošlje članom Nadzornega odbora LAS najmanj sedem dni pred sejo na elektronski naslov, kot so ga ti sporočili LAS. Skupaj z vabilom se pošlje tudi dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Izjemoma se gradivo lahko predstavi šele na seji Nadzornega odbora LAS, kadar ga iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče pripraviti prej.

7.3.6 Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija pregleduje administrativno popolnost in vsebinsko ustreznost prispelih vlog na javne pozive LAS, jih ocenjuje, preverja zmožljivost predlagateljev projekta za njihovo izvedbo ter za Upravni odbor LAS pripravi poročilo, v katerem določi oceno posameznega projekta in za vsak ocenjeni projekt odloči o višini financiranja. Poročilo je za Upravni odbor LAS zavezujoče.

Če Upravni odbor LAS ugotovi, da Ocenjevalna komisija pri ocenjevanju ni upoštevala katerega od meril ali pa ga je upoštevala napačno, lahko Upravni odbor LAS zahteva, da grede projekti v ponovno ocenjevanje in da Ocenjevalna komisija poročilo dopolni.

Ocenjevalna komisija ima tri člane in dva nadomestna člana, ki jih na osnovi javnega poziva imenuje Upravni odbor LAS izmed neodvisnih strokovnjakov zlasti s področja upravljanja projektov. Član LAS ne more biti član Ocenjevalne komisije. Člani ocenjevalne komisije na prvi seji izmed sebe izvolijo predsednika Ocenjevalne komisije.

Upravni odbor LAS lahko razreši člana Ocenjevalne komisije, če ta krši pogodbo, druge splošne akte LAS, predpise ali sklepe organov LAS, če deluje nestrokovno, če ne deluje neodvisno ali če deluje v nasprotju z nameni in interesi LAS.

Član ocenjevalne komisije se takoj izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis in ga nadomesti nadomestni član, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo nasprotje interesov. Zanj ne velja možnost nadaljevanja z delom po četrtem odstavku 9. člena.

Seje Ocenjevalne komisije sklicuje in vodi predsednik Ocenjevalne komisije, ki ga člani ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe.

Za svoje delo je Ocenjevalna komisija odgovorna Upravnemu odboru LAS.

8. PRILOGE SLR

8.1 Priloga: osnovni podatki o LAS in finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po skladih

Priloga: Osnovni podatki o LAS

Ime LAS		LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA (LAS) OBSOTELJE IN KOZJANSKO
Vključene občine	št. vključenih občin	5
	ime vključenih občin	Občina Kozje, Občina Podčetrtek, Občina Rogaška Slatina, Občina Rogatec, Občina Šmarje pri Jelšah
Prebivalstvo skupaj	Prebivalstvo na območju LAS. Pri izračunu te spremenljivke se uporabi metoda izračuna za kazalnik rezultata 38 iz Priloge I k uredbi o strateških načrtih (ne upošteva se št. preb. iz naselij z več kot 10.000 prebivalci).	31.540
Financiranje iz več skladov	EKSRP	DA
	ESRR	DA
Vrste članov LAS	skupno število članov LAS	38
	št. članov iz javnega sektorja	13
	št. članov iz socialnega sektorja	15
	št. članov iz ekonomskega sektorja	10
Vrste članov v organih LAS (organ odločanja - ki potrjuje operacije: upravni odbor ali skupščina)	skupno število članov (upravni odbor ali skupščina)*	UO: 9
	št. članov iz javnega sektorja	UO: 3
	št. članov iz socialnega sektorja	UO: 3
	št. članov iz ekonomskega sektorja	UO: 3
	št. članov po spolu (št. žensk)	UO: 7
	št. članov po spolu (št. moških)	UO: 2
	št. članov - mladih	UO: 1

*Opomba: projekte preko Javnega poziva potrjuje Upravni odbor (UO), medtem ko projekte, katerih upravičenci so LAS, potrjuje Skupščina.

Kazalniki za sklad EKSRP (po letih)

Kazalnik (vpis, iz pogl. 5.1 SLR)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj ciljna vrednost
R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	0	0	2	0	1	0	1	4
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP	0	0	1	0	0	0	2	3
R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo	0	0	70	20	0	30	30	150

Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih

Vrsta podpore	Sklad	Stopnja podpore	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Podpora za izvajanje operacij	EKSRP	80% ali 65 %	740.344,55	37,90
	ESRR	80%	803.158,63	41,11
Podpora za dejavnosti sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije	EKSRP	80% ali 65 %	40.000,00	2,05
	ESRR	80%	0,00	0,00
Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki	EKSRP	100%	185.000,00	9,47
	ESRR	100%	185.000,00	9,47
Skupaj			1.953.503,18	100%

Prispevek po posameznih skladih

Vir financiranja	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	965.344,55	988.158,63	1.953.503,18
Lastna soudeležba	241.336,14	247.039,66	488.375,80
Skupaj (v EUR)	1.206.680,69	1.235.198,29	2.441.878,98

Finančni načrt - razdelitev sredstev po skladih in vrstah podpore

Vrsta podpore	Sklad (EU + SLO)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj
Podpora za izvajanje operacij	EKSRP	/	/	200.000,00	200.000,00	200.000,00	100.000,00	40.344,55	740.344,55
	ESRR	/	/	200.000,00	200.000,00	200.000,00	117.472,31	85.686,32	803.158,63
Podpora za dejavnosti sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije	EKSRP	/	/	/	20.000,00	/	20.000,00		40.000,00
	ESRR	/	/	/	/	/	/	/	0,00
Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije, vključno z olajševanjem izmenjav med deležniki	EKSRP	/	20.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	25.000,00	185.000,00
	ESRR	/	30.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00	15.000,00	185.000,00
Skupaj	/	/	50.000,00	470.000,00	490.000,00	470.000,00	307.472,31	166.030,87	1.953.503,18

8.2 Priloga: indikativna lista projekta sodelovanja LAS za sklad ESRR

Za sklad ESRR nimamo predvidenih projektov sodelovanja.